

Konačno!

Konačno je, poslije šest godina od kada je donesen Zakon o zaštiti sloboda i prava nacionalnih manjina, Vlada Republike Srbije usvojila Prijedlog zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina i prosljedila ga Skupštini Srbije na usvajanje po hitnom postupku. Konačno će, rekao je ministar za ljudska i manjinska prava Svetozar Čiplić, ovim zakonom Ustavom zajamčeno pravo nacionalnih manjina na samoupravu biti uoblićeno i utvrđeno. I konačno će se, nakon više godina kako nacionalna vijeća funkcioniraju u jednom provizornom stanju, moći provesti izbori za drugi saziv nacionalnih vijeća te se očekuje da će se tenzije koje postoje u funkcioniranju nacionalnih vijeća razriješiti.

Konačno je Vlada usvojila i Uredbu o Vijeću Republike Srbije za nacionalne manjine (koje nije funkcioniralo dvije i pol godine), a na čemu su inzistirala vijeća nacionalnih manjina kako bi u izravnom susretu s resornim ministrima mogli rješavati pitanja iz područja kulturne autonomije manjina.

Zašto se na usvajanje ovoga zakona toliko čekalo, i kome je to išlo u prilog? Nacionalnim manjinama zasigurno nije, a po logici stvari, onda nije išlo u prilog niti državi čiji su građani.

Jer, bili smo svjedoci kako su tenzije, osporavanja i opravdavanje vlastite neučinkovitosti nedonošenjem zakona i očekivanim izborima, barem kad je u pitanju nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine, u velikoj mjeri usporavali i onemogućavali efikasno uoblićavanje i funkcioniranje manjinske samouprave. Nakon donošenja zakona uslijedit će druga vrsta tenzija - izborna trka za novi saziv vijeća, u koju će se uključiti postojeće hrvatske, a vjerojatno i nehrvatske stranke (izravno ili neizravno) te hrvatske udruge. O ovim izborima ovisi hoće li, konačno, hrvatska manjina uspjeti zaokružiti svoju nacionalno-manjinsku samoupravu i imati tijelo koje će zastupati njene interese. Jer, vidimo kako bez zajamčenih mandata u Skupštini ulazak preko tuđe liste jamči lojalnost toj stranci, ali ne i neovisnost u zastupanju nacionalno-manjinskih interesa.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Prve reakcije na Prijedlog zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina

KONAČNO U SKUPŠTINSKOJ PROCEDURI.....6

U Gimnaziji u Subotici
POPUNJEN HRVATSKI ODJEL.....7

TEMA

Manjinski zastupnici o jednogodišnjem radu Vlade Srbije
OBEĆANJA NEISPUNJENA, A OCJENE RAZLIČITE.....8-9

Poslije ostavke Ive Sanadera, nove kadrovske promjene u Vladi RH i HDZ-u
BRZA REKONSTRUKCIJA, NA STAROJ LINIJI10-11

NSPRV povodom novog zakona o školstvu

U PROSVJETI SE NEMA ŠTO UŠPARATI15

Otkupna cijena pšenice ispod svih kriterija

SELJACI U GUBITKU.....16-17

Financiranje hrvatskih udruga kulture

MALO PO MALO - UVIJEK NEDOVOLJNO.....22-23

INTERVJU

Dr. Ante Sekulić, akademik, počasni građanin grada Subotice

NE MORAMO SE UVIJEK SLAGATI, ALI NEKA NAS DOBROTA UJEDINI.....12,13-14

SUBOTICA

Sutra »Takmičenje risara« u Ljutovu

ATRAKTIVAN PRIKAZ RUČNOG RADA U ŽETVI.....20

DOPISNICI

IV. festival marijanskog pučkog pjevanja u Bačkom Monoštoru

U SLAVU MAJKE MARIJE.....25

REPORTAŽA

11. susret ljubitelja old timer vozila

MEĐUNARODNO DRUŽENJE U VOJVODINI.....28-29

KULTURA

Izložba »Paralelni procesi« u Likovnom susretu

USTROJAVANJE AKADEMSKE LIKOVNE SCENE.....32-33

Proslava 19. obljetnice DSHV-a

U povodu 19. obljetnice od osnutka DSHV-a, u petak 17. srpnja u Subotici će biti održana Skupština stranke. Proslava će započeti svetom misom u franjevačkoj crkvi u 17 sati, nakon čega će uslijediti svečana akademija u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 18 sati. Svečanost će se završiti domjenkom u Domu DSHV-a, na Beogradskoj cesti 31, a početak je u 20 sati.

Inače, u petak 3. srpnja održana je sjednica Vijeća DSHV-a na kojoj je jednoglasno podržana inicijativa da se Hrvatsko srijemska inicijativa (HSI), politička stranka iz Srijemske Mitrovice, ugasi te da se u Srijemskoj Mitrovici formira mjesni odbor DSHV-a, odnosno, Podružnica za Srijem. Na sjednici je također iznesen podatak da će 70-ak učenika od nove školske godine izučavati hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Srijemskoj Mitrovici, te da je za nastavu osiguran i profesor koji će predavati, kao i da će oko 95 posto učenika koji pohađaju vjeronauk početi s izučavanjem hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Obilježena 2. obljetnica DZH

U Domu Demokratske zajednice Hrvata 3. je srpnja svečano obilježena druga obljetnica postojanja stranke, a nazočni su bili uzvanici iz društvenog i političkog života, među kojima predsjednik Skupštine

Grada Subotice *Jenő Maglai*, zatim predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Generalnog konzulata RH u Subotici, SVM-a, LDP-a i LSV-a, te predsjednici podružnica DZH iz Sombora, Bača, Novog Sada i Bačkog Brega.

Predsjednik DZH *Đorđe Čović* se osvrnuo na trenutačnu političku situaciju u zemlji i stranci te je poručio članovima i simpatizerima da će DZH uspješno okončati proces preregistracije stranke, čiji početak je najavljen za 23. srpnja ove godine. Utemeljenje za ovu izjavu vidi u uspješno prikupljenih 1100 ovjerenih potpisa na proteklom izborima održanim 2008. godine.

Dujo Runje imenovan za člana Programskog odbora RUV-a

Zastupnici Skupštine Vojvodine su na svojoj jedanaestoj sjednici održanoj prošloga tjedna donijeli, među ostalim, odluke o razrješenju te o imenovanju članova Programskog odbora Radiodifuzne ustanove Vojvodine. Tako su za članove Programskog odbora iz redova zastupnika u pokrajinskoj skupštini imenovani zastupnici: *Dujo Runje*, *prof. dr. Svetlana Lukić-Petrović*, *Petko Duša*, *dr. István Biro*, *mr. Zoltán Szombati*, *Marija Radojčić* i *dr. Živorad Smiljanić*.

Na temelju Zakona o radiodifuziji, Programski odbor Radiodifuzne ustanove Vojvodine ima 19 članova, od kojih 12 predlaže Vijeće Republičke radiodifuzne agencije, a 7 članova su iz reda zastupnika u Skupštini AP Vojvodine.

U subotičkoj Gimnaziji popunjen hrvatski odjel

Na listi odjela na hrvatskom jeziku općeg smjera u subotičkoj Gimnaziji »Svetozar Marković«, poslije proteklog prijemnog ispita upisano je 30 učenika. Prošle godine je najniže rangirani, a upisani učenik imao 45 bodova, dok je ove godine najniže upisani imao 58,68. Najbolje rangirani učenik osvojio je ove godine 98,50 bodova, dok jednom učeniku poslije polaganja prijemnog nedostaje 0,72 boda te će se upisati u Paulinum.

»U prvoj godini upisa u odjel na hrvatskom jeziku u Gimnaziji nismo ispunili kvotu, a sada je ove godine evidentno i kako kvaliteta raste, jer je neophodan veći broj osvojenih bodova za upis. Još ove godine su učenici pri upisu u odjel na hrvatskom jeziku polagali prijamni ispit iz matematike i srpskog jezika. HNV se Ministarstvu prosvjete obratio sa zahtjevom da se sljedeće upisne godine za upis u gimnazijski odjel na hrvatskom jeziku polažu predmeti hrvatski jezik i matematika, budući da će tada iz OŠ »Matko Vuković« izći prva generacija osnovaca, koji su svih osam godina pohađali nastavu na hrvatskom jeziku«, kaže o ovogodišnjem upisu u subotičku Gimnaziju članica Izvršnog odbora zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić*.

Zanimljivo je da su se ove godine, među 30 budućih gimnazijalaca, našle i dvije učenice iz Bačkog Monoštora. Za njih će se nastojati riješiti smještaj u subotičkom Domu učenika.

D. D.

Natječaj za prijem učenika srednjih škola u domove

Ministarstvo prosvjete Vlade Republike Srbije raspisalo je 7. srpnja natječaj za prijem učenika srednjih škola u ustanove za smještaj i prehranu učenika za školsku 2009./2010. godinu. U priopćenju Ministarstva prosvjete navodi se kako prijava srednjoškolaca za prvu raspodjelu mjesta u učeničkim domovima traje do 14. srpnja, dok će za preostala slobodna mjesta srednjoškolci moći konkurirati od 24. do 28. kolovoza.

U učeničkim domovima u Srbiji ima ukupno 10.011 slobodnih mjesta, a pravo na smještaj i prehranu u učeničkom domu imaju redoviti učenici srednjih škola u Republici Srbiji, državljani Srbije, čije se školovanje financira iz proračuna Republike Srbije, i koji nemaju prebivalište u mjestu u kojemu se nalazi sjedište ustanove. Svi kandidati uz prijavu trebaju podnijeti i uvjerenje o prihodima po članu obitelji, svjedodžbu o završenom prethodnom razredu, diplome i ostale osvojene nagrade s natjecanja, dokaz o izrečenim disciplinskim mjerama u prethodnim razredima i liječničko uvjerenje.

Formulari za natječaj mogu se nabaviti u knjižarama Prosvjetnog pregleda ili u učeničkim domovima.

D. D.

Novi časopisi na rumunjskom jeziku

Uholu zgrade Izvršnog vijeća Vojvodine održana je prezentacija časopisa za tranziciju u kulturi »Europa« i »Klinac - Prichindel« na rumunjskom, namijenjenog najmlađim čitateljima – djeci predškolskog uzrasta. Pokrajinski tajnik za kulturu *Milorad Đurić*, rekao je kako je časopis »Europa«, koji izlazi na rumunjskom jeziku, s rezimeima na srpskom i engleskom, daleko izvan svakog šablona kada su manjinski mediji i tisak u pitanju.

»Iako izlazi na jednom od jezika etničkih zajednica u Vojvodini, ovo nije časopis koji se bavi samo manjinskim, ili pitanjima vezanim isključivo za matičnu kulturu. Naprotiv, autori se bave najvažnijim problemima, od našireg, europskog značaja, kakva je tranzicija ili multikulturalnost. To ovom časopisu daje posebnu draž ali i važnost, jer svima nama daje prigodu shvatiti procese koji preoblikuju našu kulturu i čitavo naše okruženje«, rekao je tom prigodom *Milorad Đurić*.

O časopisu koji će izlaziti kvartalno, četiri puta godišnje, govorio je i direktor izdavača, NVO »Fond Evropa« novinar *Pavel Gatjancu*, a izveden je i prigodan umetnički program.

D. D.

PRVE REAKCIJE NA PRIJEDLOG ZAKONA O NACIONALNIM VIJEĆIMA NACIONALNIH MANJINA

Konačno u skupštinskoj proceduri

Očekuje se da bi dugoočekivani zakon sredinom ovog mjeseca mogao biti i usvojen

Nacionalna vijeća su gotovo pet godina čekala Zakon o nacionalnim vijećima, osobito stoga što se od njega očekivalo da precizno regulira nadležnosti i uvjete za demokratski način izbora nacionalnih vijeća, koji će jamčiti da izbor bude stvarno rezultat zajedničke volje svih pripadnika određene nacional-

se dugo čekalo na zakon, ipak izražava zahvalnost Ministarstvu za ljudska prava budući da su svi predstavnici nacionalnih manjina izravno sudjelovali u pripremi Prijedloga zakona o nacionalnim vijećima. On, međutim, dodaje kako u prijedlogu koji je usvojila Vlada ipak ima nekoliko stvari koje su izvan tog dogovora.

IZBORI ĆE PREDSTAVLJATI OZBILJAN TEHNIČKI PROBLEM

»Kad je riječ o ovlastima koje predviđa ovaj zakon, mislim da je Ministarstvo prihvatilo sve što smo se bili dogovorili. Međutim, ima nekoliko stvari koje nisu ušle u prijedlog, a za nas su veoma bitne. Tražili smo da se u proračunu utvrdi određeni postotak koji će se izdvajati za financiranje rada nacionalnih vijeća, ali rečeno nam je da je to protuustavno i normalno da smo to morali prihvatiti. Druga bitna stvar je formiranje inicijalnog biračkog popisa za neposredne izbore. Budući da Ministarstvo unutarnjih poslova nema te podatke, a podaci Saveznog zavoda za statistiku su zaštićeni, za nas će biti više rada na formiranju manjinskih biračkih popisa. I još jedan institut za koji se nadam da će ipak naći mjesta u zakonu, jest stjecanje imovine kao i korištenje i prijenos korištenja sredstava u javnoj svojini. To je veoma bitan institut koji mora naći mjesta u zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, a ako to nije moguće uraditi amandmanima, nadam se da će se naći u okviru drugih zakona. Po zakonu koji je usvojila Vlada, ne postoji mogućnost stjecanja imovine od strane nacionalnih vijeća i nije predviđeno korištenje sredstava u javnoj svojini, a također nije precizirana zaštita kulturnih dobara od općeg interesa za nacionalnu manjinu. Nadam da će se to možda urediti Zakonom o restituciji. To je veoma važno, ako se zna kako postoji imovina koju su stekli naši pradedovi i tada kao pravni sljednici sigurno mogu biti nacionalna vijeća nacionalnih manjina kao

izabrani predstavnici jedne nacionalne manjine«, kaže Marčel.

Po podacima iz popisa stanovništva iz 2002. godine u Republici Srbiji ukupan broj punoljetnih pripadnika nacionalnih manjina je oko 1,6 milijuna, a pravo glasa ima 805.000 osoba, dok je punoljetnih pripadnika nacionalnih manjina, onih koje imaju registrirana nacionalna vijeća, oko 528.000. Neposredni izbori se održavaju ako se do dana raspisivanja izbora na poseban birački popis nacionalne manjine upiše više od 50 posto od ukupnog broja pripadnika nacionalne manjine prema posljednjem popisu stanovništva. Izbori bi mogli biti krajem ove godine ili početkom sljedeće, a u prvoj izbornoj godini za aktivnosti stvaranja posebnog biračkog popisa nacionalnih manjina, te izradu dvojezičnih formulara, itd., država će morati izdvojiti oko 5 milijuna dinara.

»U ime cijele Koordinacije tražimo da se odradi edukacija upravo s onima koji pripremaju te biračke popise, dakle, s biračkim odborima u lokalnoj samoupravi. Oni moraju znati o čemu je riječ. Na primjer, u jednom istom biračkom odboru moraju se napraviti popisi mađarske, hrvatske, bunjevačke, itd. nacionalne manjine, i oni moraju prvo imati edukaciju da znaju kako pripremiti birački popis. Sigurno će tu biti tehničkih problema«, kaže Marčel.

FINANCIRANJE OD GODINE DO GODINE

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Branko Horvat također kaže kako pravljenje biračkog popisa od nule neće biti lak posao. »Bit će to izuzetno otežavajuća okolnost jer, konkretno za hrvatsku zajednicu, trebamo napraviti birački popis s nekih 30 tisuća pripadnika s biračkim pravom. To je izuzetno velik broj i bojim se da će bez ikakvog inicijalnog popisa to biti višestruko teže. U svakom slučaju, osobno bih jako volio da možemo ići na izravne izbore i svakako ćemo nastojati, a to nam

i posao, osigurati uvjete za takav način izbora. Ukoliko se u tome ne uspije, onda će se ići na elektorsku skupštinu«, kaže Horvat te dodaje, kako je s jedne strane zadovoljan što će zakon biti donesen, jer će se njime konačno staviti točka na pitanje izbora nacionalnih vijeća.

»Kad je riječ o suštinskom profilu zakona o kojemu smo raz-

Branko Horvat

ne zajednice. Da podsjetimo, od 2002. godine, od kada su osnivanja nacionalna vijeća putem skupštine elektora, do danas je 15 registriranih vijeća (Bošnjaka, Bugara, Bunjevaca, Vlaha, Grka, Egipćana, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Roma, Rumunja, Rusina, Slovaka, Ukrajinaca i Hrvata), od kojih 11 radi izvan mandata, a stav Ministarstva za ljudska i manjinska prava je bio da se ne radi reizbor do donošenja novog Zakona koji uvodi i izravne izbore. Naime, predviđeno je da izbori mogu biti neposredni ili putem elektorske skupštine, s tim da je dano pravo nacionalnim vijećima da se sama opredijele kojem će od ova dva načina dati prioritet.

Tajnik Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina Dragan Marčel ističe kako unatoč tomu što

Dragan Marčel

govarali i na koji smo dali svoje sugestije, moram reći kako je on u mnogome uskraćen onim što smo predlagali. Tu prije svega mislim na nadležnosti nacionalnih vijeća za koje smo očekivali da se osigura što širi upliv, na primjer, kod imenovanja u obrazovanju, kod odabira profesora, nastavnog programa. Tu smo malo zakinuti, a zatim od početka smo imali prijedlog da se odredi koliko sredstava iz proračuna se izdvaja za nacionalna vijeća, što je također odbačeno. Dakle, pitanje financija će biti rješavano od godine do godine poput lokalnih samouprava. Generalno smo zadovoljni zakonom i time što je taj korak konačno napravljen, sad čekamo skupštinsko usvajanje, a iza toga slijedi sustav i organizacija izbora«, kaže Horvat.

S. Mamužić

MANJINSKI ZASTUPNICI U SKUPŠTINI SRBIJE O JEDNOGODIŠNJE RADU AKTUALNE VLADE SRBIJE

Obećanja neispunjena, a ocjene različite

»Nedonošenje Zakona o manjinskim vijećima nacionalnih manjina je propust i on postoji već 4-5 godina, iako je on uvjet za priključenje Europskoj Uniji«, kaže Balint Pásztor. * »Određenih vidnih pomaka u ovih godinu dana, vezano uz manjinsku problematiku, objektivno nema. Ono što je učinjeno nije tako vidljivo, ali Vlada puno radi«, kaže Petar Kuntić *

»Srbija će sa Zakonom o nacionalnim vijećima imati najliberalnije zakone za manjine u regiji«, kaže ministar Svetozar Čiplić

Piše: Dušica Dulić

Srbijanska vlada je ovoga tjedna napunila godinu dana svojega postojanja u ovome sazivu s premijerom *Mirkom Cvetkovićem* na čelu. Tanka većina u Skupštini Srbije često ovisi o glasovima manjinskih zastupnika, no, u prvih godinu dana na njihov prioritetni zahtjev, donošenje Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina koji je važan za funkcioniranje manjinskih zajednica i ostvarivanje ustavom zagaraniranih prava, nije do kraja odgovoreno. Predstavnici pojedinih manjinskih zajednica, poput albanske i mađarske, učestalo u srbijanskim medijima kritiziraju rad aktualne Vlade, te ističu kako prije izbora dana obećanja, te dogovori s Vladinim predstavnicima, nisu ispoštovani. Možda i uslijed brojnih kritika, Nacrt ovoga je zakona je prije nekoliko dana, ušao u skupštinsku proceduru, no, u prvih godinu dana novog saziva nije usvojen.

Njegovo višegodišnje kašnjenje dovelo je manjinske zajednice u nezavidan položaj, jer njihovim institucijama upravljaju oni kojima je mandat davno istekao, što se kod nekih zajednica vrlo negativno odrazilo i na odnose unutar samih zajednica.

Očigledno je i da manjinski zastupnici iz različitih stranaka, ovisno o tome jesu li do mjesta u skupštinskoj klupi došli samostalnim izlaskom na izbore ili preko liste neke velike stranke, imaju prilično različite ocjene i stavove o radu i rezultatima aktualne Vlade, osobito kada je riječ o njejoj manjinskoj politici.

RAZLIČITO I O DRŽAVNOJ MANJINSKOJ POLITICI

Među najoštrijim kritičarima je zastupnik Saveza vojvođanskih Mađara *Bálint Pásztor* koji, kada je riječ o propustima u vođenju

manjinske politike ove zemlje, ističe, među ostalim, i Zakon o teritorijalnoj organizaciji sudstva u Srbiji.

»Mi i dalje smatramo da je to jedna antimanjinska i antieuropska odluka, odnosno zakon, te da će biti veoma otežano voditi postupke na jezicima nacionalnih manjina. To nismo očekivali od Vlade koju

kampanjama govore o proeuropskim vrijednostima. Mi to želimo vidjeti i na djelu«, kaže Pásztor.

Za razliku od njega, zastupnik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić*, koji skupštinski mandat nije osvojio samostalnim izlaskom na izbore već preko liste Demokratske stranke, puno je umjereniji kritičar Vlade,

vijeća. Doduše, ja se slažem da treba postojati pozitivna diskriminacija i da sredstva namijenjena manjinama trebaju biti posljednja koja će se uskraćivati. Činjenica je da su veliki problemi nedonošenje zakona o nacionalnim vijećima i nedonošenje Statuta i Zakona o nadležnostima Vojvodine. Ono što je učinjeno nije tako vidljivo, ali

»Mi podržavamo ovu Vladu jer je s aspekta europskih integracija ona jedina moguća u ovome trenutku«, zastupnik SVM-a Bálint Pásztor

smo smatrali proeuropskom. S druge strane, propust vezan za sve manjinske zajednice u zemlji je nedonošenje Zakona o manjinskim vijećima nacionalnih manjina i taj propust postoji već 4-5 godina, iako je on uvjet za priključenje Europskoj Uniji. S druge strane, to jedno obećanje manjinama u Srbiji ne ispunjava sada već treći saziv Vlade. Taj nacrt je gotov već mjesecima i isključivo nedostaje politička volja da se nađe pred Vladom i parlamentom. Naravno da je vladajuća većina ta koja treba osigurati potporu tom zakonu, mi ju ne očekujemo od radikala, već od onih koji u svim predizbornim

te kritizira svoje manjinske kolege u skupštinskim klupama koji javno prigovaraju rezultatima i postupcima aktualne Vlade.

»Određenih vidnih pomaka u ovih godinu dana, vezano uz manjinsku problematiku, objektivno nema. Ali, ne treba zaboraviti kako je pri samom kraju zakon o nacionalnim vijećima, te se nadam da će ovaj nesporazum, koji je nastao oko ukidanja dijela finansijskih sredstava manjinskim nacionalnim vijećima, brzo biti ispravljen. Dobri poznavatelji okolnosti u državi će uvidjeti kako su i ostali korisnici državnog proračuna uskraćeni, a ne samo nacionalna

Vlada puno radi. Znam situaciju iznutra i tvrdim da se puno radi. Ja sam legalist i smatram da se sve treba urediti u legalnim tokovima odlučivanja. Zakon će se do kraja godine naći pred zastupnicima i na manjine bi se vrlo negativno odrazilo ako ga ne bi bilo do kraja godine.

S druge strane, permanentno kritiziranje koalicije u kojoj se nalaziš, na temelju čega si dobio određene pozicije u izvršnoj vlasti, doista nije u redu, osobito što se kod naroda, a posebice te manjinske zajednice, stvara slika da nešto ne štima u toj proeuropskoj opciji. Sve se mora riješiti dogovorom. Po

mom mišljenju, u Srbiji proeuropska opcija nema alternativu, a neka se manjine opredjeljuju hoće li u proeuropsku ili neku drugu opciju koja, pak, nosi puno toga nepoznatog. Ako su za proeuropsku opciju, onda moraju prihvatiti pravila koja važe u njoj», kaže zastupnik Petar Kuntić.

Ove očigledne razlike u stavovima mogle bi ići i nauštrb zajedničkog rada manjinskih zastupnika u parlamentu. Činjenica je da u Skupštini postoje manjinski zastupnici koji su do mandata došli samostalnim izlaskom na izbore, pa su vlasnici osvojenih mandata, te oni koji su do skupštinskih klupa došli preko velikih stranaka koje čine koalicijsku vlast, i koje raspolažu njihovim mandatima, ili su pak članovi Demokratske stranke. »Mislim da mi, zastupnici koji se ne moramo plašiti da će nam uzeti mandat zbog načina glasovanja ili iznesenih stavova u Skupštini, možemo više učiniti od onih koji moraju uvijek gledati hoće li im biti uzet mandat samo zato što zahtijevaju ono što nam je bilo obećano. Što se nas tiče, mi smo za suradnju sa svim predstavnicima manjina bez obzira jesu li u našoj zastupničkoj grupi manjina ili u ZES-u, naravno ukoliko su voljni boriti se za interese svojih manjinskih zajednica«, kaže o aktualnoj slici u skupštinskim klupama Bálint Pásztor.

SLABI REZULTATI, ALI I TEŠKI UVJETI

Brojni politički analitičari posljednjih dana jednogodišnji rad Vlade Srbije najčešće ocjenjuju »tankom trojkom«.

»Nakon dugih pregovora oko formiranja Vlade, nova je Vlada imala jednu specijalnu situaciju, a to je da se njezin mandat poklopio s tada najavljenom, a sada već stvarnom ekonomskom krizom koja je pogodila cijeli svijet, pa i Srbiju. U situaciji u kojoj nema sigurnog punjenja proračuna, jako je teško voditi zemlju. Mislim da je u tim okolnostima, teškim za gospodarstvo, Vlada izvela maksimum i meni osobno smeta da određene stranke unutar vladajuće koalicije, bilo da se radi o skupštinskim tijelima ili o Vladi, konstantno pokušavaju zbog raznih osobnih i stranačkih interesa obezvrjediti napore premijera Mirka Cvetkovića i Vlade. To su oni koji pred svako važno glasovanje ističu kako neće glasovati za taj i taj zakon, a

sami su svjesni da alternativa proeuropskoj opciji u Srbiji ne postoji. I svjesni su i da će u konačnici morati glasovati za sve ove zakone, jer su proeuropski, i da će to u konačnici promijeniti način života u državi te da će se temeljem njih u državi morati početi raditi kvalitetnije, produktivnije itd.«, kaže Petar Kuntić. Za razliku od njega oštriji je u ocjeni zastupnik Saveza vojvodanskih Mađara.

»Mislim da nikako ne možemo biti zadovoljni učinkom Vlade Srbije. Možda ovo zvuči čudno jer mi podržavamo ovu Vladu, ali mi je podržavamo zbog toga što od početka znamo da je ova Vlada jedina moguća u ovome trenutku, s aspekta europskih integracija. Naime, u Srbiji se sada ne može sastaviti druga vlada koja će isto tako snažno smatrati da je prioritet priključene EU. Ali, smatram da nije mnogo učinjeno ni na tom planu, a osobito na

nadležnostima Vojvodine. Pásztor ističe kako je nepotvrđivanjem Statuta učinjena velika greška i stavljena prepreka na europski put Srbije, dok Kuntić smatra kako bi se njegovo daljnje neusvajanje moglo odraziti na glasovanje manjinskih zastupnika u Vojvodini na sljedećim izborima, što bi moglo izmijeniti i političku vlast u Pokrajini.

Bošnjaci od Vlade Srbije, među ostalim, traže da sve općine u kojima su Bošnjaci u većini budu u jednoj regiji prije nego što glasuju za zakon o ravnomjernom razvoju regija, te da se više pozornosti posveti ekonomskom razvoju Sandžaka.

Zastupnik Bošnjačke demokratske stranke Sandžaka u Skupštini Srbije i predsjednik Izvršnog odbora Bošnjačkog nacionalnog vijeća, koje je nedavno donijelo Deklaraciju o položaju sandžackih Bošnjaka, *Esad Džudžević* kaže

kaže kako Albanci nisu zadovoljni radom Vlade, jer »ne postoji politička volja da se Albanci integriraju u institucije«.

Odgovarajući na optužbe stranaka manjina da se Zakon o manjinskim vijećima »bez razloga kiselio u njegovoj ladic«, ministar za ljudska i manjinska prava Svetozar Čipčić kaže kako je zakon bio urađen još u studenome, ali je na njegovo kašnjenje najviše utjecao rebalans proračuna, te da će Srbija s tim zakonom o nacionalnim vijećima imati »najliberalnije zakone za manjine u regiji«. Prema njegovim riječima, zakon je u 95 posto članaka identičan onome što je prošle godine dogovoreno s predstavnicima nacionalnih vijeća. Od prvobitnog teksta nije prošao način financiranja, jer je bio »protivan ustavnom principu, a predstavnici manjina su to prihvatili«. Vijeća će biti financirana kao i lokalne samouprave. Kako je izjavio,

planu odomaćivanja europskih vrijednosti u Srbiji. S druge strane, smatramo da skoro ništa nije učinjeno na decentralizaciji zemlje, što nije važno samo za pripadnike nacionalnih manjina, nego bi trebalo biti važno za sve građane Srbije. Srbija je jedina zemlja u kojoj lokalne samouprave nemaju svoju imovinu, što za posljedicu ima nemogućnost stvaranja novih radnih mjesta na teritoriju lokalne samouprave, jer jednostavno te jedinice vlasti nisu u mogućnosti ponuditi investitorima zemljište«, kaže Pásztor.

Ono što im je zajedničko u stavovima, jest neslaganje s odlaganjem usvajanja Statuta i Zakona o

kako »Zakon o nacionalnim manjinama kasni već pet godina i potpuno je neshvatljivo zašto leži u ladici ministra Čipčića. Vlada mora veću pozornost posvetiti ekonomskom razvoju Sandžaka koji je najnerazvijeniji u Srbiji. Sandžak želi iste ovlasti koje ima Vojvodina, a uvjereni smo da bi mogućnost sklapanja međudržavnih ugovora pospješila dolazak stranog kapitala«. Albanci u Srbiji zahtijevaju punu integraciju Albanaca u državne institucije, bolji poticaj ekonomskom razvoju Preševske doline, službenu uporabu nacionalnih simbola, i dr. *Šaip Kamberi* iz Partije za demokratsko djelovanje u Bujanovcu

nije bilo moguće realizirati ni inicijalnu ideju o posebnom biračkom popisu za izbor nacionalnih vijeća, jer Ministarstvo unutarnjih poslova nema statistički obrađene podatke o nacionalnoj pripadnosti građana. »Upis na poseban birački popis morat će krenuti od nule«, kaže Čipčić te dodaje, da je »rok za zaključenje posebnog biračkog popisa 90 dana, uz kampanju države koja će pozivati građane da se upišu; ukoliko se upiše 50 posto plus jedan pripadnika nacionalne manjine, ide se na izravne izbore za članove vijeća. Ukoliko se ne upiše, idu na elektorske izbore«, pojašnjava ministar Čipčić.

POSILIJE OSTAVKE IVE SANADERA, NOVE KADROVSKE PROMJENE U VLADI RH I HDZ-U

Brza rekonstrukcija, na staroj liniji

Poslije prošlotjednog podnošenja ostavke na mjesto premijera i predsjednika HDZ-a, Ivu Sanadera je samo par dana kasnije na tim dužnostima naslijedila Jadranka Kosor * Hrvatska je dobila 11. vladu, Kosor je deveta osoba na čelu Vlade i prva žena na tom položaju * Rekonstruirana Vlada RH sada ima četiri potpredsjednika, pet novih ministara i jedno novo ministarstvo

Piše: Dušica Dulić

Ivo Sanader, bivši hrvatski premijer i predsjednik HDZ-a, povukao se 1. srpnja iz aktivne politike, što je objavio na izvanrednoj konferenciji za novinare u Banskim dvorima, poručujući kako je njegov posao obavljen, da se njegovo političko djelovanje završava, te da je vrijeme za druge. U politici je aktivno proveo gotovo 20 godina, 10 godina je bio na čelu Hrvatske demokratske zajednice, te gotovo 6 godina na čelu Vlade Republike Hrvatske. Na prve upite novinara o razlozima povlačenja Sanader je rekao kako se »ne može reći da neuspjeh u pregovorima s EU nema veze s njegovom ostavkom na sve funkcije«, te je u namjeri otklanjanja nagađanja, odmah spomenuo kako mu povod nisu zdravstveni razlozi.

Ovaj događaj je bio veliko iznenađenje kako za političku scenu u Hrvatskoj, kojom je premijer kao osoba od autoriteta samouvjerenom kormilario, tako i za državnike u Europi i Europskoj Uniji. U Hrvatskoj je ovo bio prvorazredni događaj u godini koja je u ovoj zemlji potvrdila veliki utjecaj svjetske ekonomske krize i veliki proračunski deficit, neuspjeh u pregovorima s EU zbog slovenske blokade, a najavljuje i lošu turističku sezonu koja će značajno smanjiti prihod ove turističke zemlje. Iako se činilo kako će ostavka premijera na burzi proći relativno normalno, ulagači su se ipak preplašili i snažno srušili cijene dionica i indeksa Zagrebačke burze. Na inicijativu Sanadera, na njegovim ga je pozicijama naslijedila Jadranka Kosor:

IZNENADNO POVLAČENJE

Sanader je u oproštajnom govoru, najavljujući svoj odlazak s političke scene Hrvatske, istaknuo kako odlazi zadovoljan što su strateški ciljevi ostvareni, odnosno što je »Hrvatska postala istinski čimbenik međunarodne politike: članica Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, članica NATO saveza, te je na pragu ulaska u EU«.

Ustvrdio je kako je Hrvatska pokrenuta i na unutarnjem planu, potkrijepivši to povjerenjem glasača na nedavnim izborima, te je istaknuo kako je ponosan i na uspjehe stranke koju je vodio. Ono što mu se u njegovoj premijerskoj karijeri pripisuje za uspjeh su: ulazak RH u NATO, otvaranje pregovora s EU nakon uhićenja odbjeglog generala Ante Gotovine, službeno kandidiranje RH za prijam u EU i pristupni pregovori za ulazak, pomoć obnovi srpske nacionalne manjine u RH i ulazak SDSS-a u vladajuću koaliciju, reguliranje pitanja branitelja zakonom o braniteljima, dovršetak autoceste Zagreb-Split, Zagreb-Rijeka

povlačenje samo priprema za kandidaturu za izbore za predsjednika države koji trebaju biti održani sljedeće godine, on je to u više navrata opovrgnuo. Kao osoba koja ništa ne prepušta slučaju, on je tom prigodom već istaknuo Jadranku Kosor kao osobu koja ga treba naslijediti na njegovim dužnostima. Poslije ostavke, na saboru HDZ-a Ivo Sanader je izabran za počasnog predsjednika ove stranke.

POLITIČKI USPON JADRANKA KOSOR

Sabor Hrvatske demokratske zajednice održan je tri dana kasnije, 4. srpnja. Tom je prigodom jed-

dat za sastavljanje Vlade, a već 6. srpnja održana je saborska sjednica posvećena novim kadrovskim promjenama u Vladi, budući da nova Vlada ima četiri potpredsjednika, pet novih ministara i jedno novo ministarstvo.

Nakon cjelodnevne rasprave u Saboru između vladajuće koalicije koja je novoj Vladi pružila podršku, i oporbe koja se založila za raspisivanje prijevremenih izbora, Hrvatska je dobila 11. vladu. Jadranka Kosor je deveta osoba na čelu Vlade i prva žena na tom položaju, a za povjerenje novoj Vladi, pri glasovanju koje se zbog duge rasprave pomaknulo na čak oko 23 sata, glasovala su 83 zastupnika, dok je protiv bilo 45 zastupnika. Nakon što su dobili povjerenje, premijerka Kosor i članovi Vlade položili su svečanu prisegu. Osim zastupnika, novoj premijerki čestitali su i predstavnici braniteljskih udruga, a ona je tom prigodom istaknula kako će nova Vlada s njom na čelu i dalje raditi na jačanju gospodarstva kao jednom od stupova, te na završetku pregovora s EU-om.

Ona je u svom zaključnom govoru posebno zahvalila dosadašnjem premijeru Ivi Sanaderu, kazavši kako je od dolaska na čelo Vlade 2003. učinio iznimno puno na demokratizaciji hrvatskog društva, te je oporbi poručila da su stoga neprihvatljive kvalifikacije u kojima se Sanadera tijekom rasprave nazivalo izdajicom, kukavicom i dezerterom, odbacujući kritike da Vlada nema dovoljan legitimitet.

Čelnik najjače oporbene stranke Zoran Milanović čestitao je novoj premijerki te ustvrdio kako je »Vlada u bitnim sastavnicama ostala ista kao i dosad, a ona nije bila na visini zadatka«. Također je dodao kako se iz pozdravnog govora Jadranke Kosor moglo čuti samo med i mlijeko, ali da je situacija u Hrvatskoj daleko od idealnog.

Imenovanjem Jadranke Kosor za predsjednicu Vlade RH potvrđen je i sastav njezine vlade u kojoj su potpredsjednici – Damir Polančec (HDZ), koji će ujedno biti i ministar

Ivo Sanader i Jadranka Kosor

i još nekoliko stotina kilometara novih autocesta, povrat duga i isplata božićnica za umirovljenike, besplatni udžbenici u osnovnim školama i drugo. Među neuspjeha svrstavaju mu blokadu prijama Hrvatske u EU, nerješavanje problema teritorijalnih posizanja Slovenije za hrvatskim teritorijem, ogroman inozemni dug i rekordnu zaduženost države, veliko povećanje državnog aparata, proglašavanje, pa odustajanje od zaštićenog ekonomsko-ribolovnog pojasa, ZERP-a, nedovoljno provedena refoma pravosuđa, rast potrošnje državnog sektora, te nekoliko afera.

Iako se špekuliralo da je ovo

noglasno za predsjednicu stranke izabrana Jadranka Kosor, a Sanader je iskoristio prigodu te je poručio čelnicima susjedne Slovenije kako nema prodaje hrvatskog teritorija usprkos njihovoj »neeuropskoj politici i politici ucjene«, da će Hrvatska ući u EU i da će za to morati glasovati i Slovenija. On se osvrnuo i na dvadeset godina djelovanja HDZ-a i pozvao članstvo HDZ-a, u očekivanju izbora prve žene za predsjednika stranke, da ide dalje, te naglasio da se HDZ pred izazovima nikada nije povlačila u mišju rupu. Poštujući proceduru, hrvatski predsjednik Stjepan Mesić je Jadranki Kosor povjerio man-

Životopis Jadranke Kosor

Jadranka Kosor je 1. srpnja, na dan ostavke Ive Sanadera i na svoj 56. rođendan, dosegla vrh dosadašnje političke karijere. Rođena je 1953. godine u Pakracu, gdje je završila gimnaziju, a diplomirala je na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Od 1972. godine je radila kao dopisnica Večernjeg lista i Radio Zagreba, a u politiku ulazi devedesetih godina prošlog stoljeća. Kao novinarka Hrvatskog radija, od 1991. do 1995. godine, za vrijeme sukoba na teritoriju Hrvatske, vodila je emisije za prognanike i izbjeglice i pratila taj sektor za Informativni program Hrvatskoga radija. Od 1995. do 2003. godine bila je zastupnica u Hrvatskom saboru, nakon čega je izabrana za potpredsjednicu Vlade zaduženu za socijalna pitanja, a istodobno je obavljala dužnost ministricе za obitelj. Na predsjedničkim izborima 2005. godine, kao kandidatkinja HDZ-a, izgubila je u drugom krugu od Stjepana Mesića. Dobitnica je nagrade »Zlatno pero« Hrvatskog novinarskog društva, a objavila je i četiri knjige, dvije s temom iz vremena sukoba u Hrvatskoj i dvije knjige poezije. Od stranih jezika govori engleski i njemački jezik, a majka je jednog sina, Lovre.

gospodarstva rada i poduzetništva, *Božidar Pankretić* (HSS), koji će obnašati i dužnost ministra regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, te *Đurđa Adlešić* (HSL) i *Slobodan Uzelac* (SDSS). Novi ministri u Vladi RH su: *Radovan Fuchs*, kao ministar znanosti, obrazovanja i športa, *Tomislav Ivić*, koji premijerku Kosor zamjenjuje na čelu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, *Davorin Mlakar*, koji će voditi novoosnovano Ministarstvo uprave, *Bianca Matković*, koja je ministrica bez portfelja, te *Petar Čobanković*, koji je pre-

uzeo Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija i dalje će voditi *Gordan Jandroković*, Ministarstvo financija *Ivan Šuker*, ministar obrane i dalje je *Branko Vukelić*, unutarnjih poslova *Tomislav Karamarko*, pravosuđa *Ivan Šimonović*, mora, prometa i infrastrukture *Božidar Kalmeta*, zdravstva i socijalne skrbi *Darko Milinović*, kulture *Božo Biškupić*, zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva *Marina Matulović-Dropulić*, dok će *Damir Bajs* i dalje biti na čelu Ministarstva turizma.

Održana sjednica saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Hrvati izvan Republike Hrvatske - suradnja i obveza

U koalicijskom sporazumu s predstavnicima manjina od njih se traži da se u svojim matičnim zemljama zalažu za prava hrvatskih nacionalnih manjina, kazala je Kosor

Od početnih 28 milijuna kuna, nešto je rebalansom smanjeno, no sredstva ostaju, rekla je Kosor na tematskoj sjednici saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske, održanoj 8. srpnja, pod nazivom »Hrvati izvan Republike Hrvatske – suradnja i obveza«, prenosi Hina.

Podsjetila je i na ustavnu obvezu u članku 10. hrvatskog Ustava, koja se odnosi na brigu Hrvatske za Hrvate u iseljeništvu. Premijerka Kosor također je podsjetila na pomoć iseljene Hrvatske tijekom Domovinskog rata, ocijenivši da se Hrvatska ne bi obranila bez pomoći Hrvata iz BiH, te iz dijaspe. Naglasila je da će se Hrvatska i dalje brinuti za Hrvate u Bosni i Hercegovini, kako bi ostvarili jednakopravnost sa sva tri ostala konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini, podsjetivši na potporu vrhbosanskom kardinalu Vinku Puljiću bivšeg premijera Ive Sanadera.

Kosor je dodala da kako možda nije poznato da u koalicijskom sporazumu s predstavnicima manjina od njih se traži da se u svojim matičnim zemljama zalažu za prava hrvatskih nacionalnih manjina.

Predsjednica Vlade Jadranka Kosor, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić i predsjednik Odbora Ivan Bagarić

Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić također je podsjetio na potrebu, ali i ustavnu obvezu brige RH za Hrvate izvan Hrvatske. Istaknuo je da u BiH, koja je pred ustavnim promjenama, treba osigurati ravnopravnost i suverenost Hrvata. To Hrvatska ima obvezu kako po Ustavu, tako i kao potpisnica Daytonskog sporazuma. Nema BiH bez sva tri konstitutivna naroda, rekao je Bebić, te dodao da se Hrvatska neće miješati u unutrašnje stvari BiH, ali da je dužna brinuti se za Hrvate u Bosni i Hercegovini.

Skup je pozdravio i vrhbosanski nadbiskup Vinko Puljić, koji je zahvalio na potpori Hrvatske Hrvatima u Bosni i Hercegovini, ocijenivši da je strateški interes Hrvatske opstanak Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Na sjednici, na kojoj su govorili i mnogi predstavnici hrvatskih iseljenika iz svih krajeva svijeta, predložen je ustroj posebnog tijela koje bi koordiniralo rad svih državnih institucija koje se skrbе o potrebama Hrvata izvan Hrvatske te mogući zakon o odnosu Hrvatske i Hrvata izvan Hrvatske.

Za zastupnika u Skupštini Srbije i predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petra Kuntića Sanaderov odlazak s političke scene predstavlja gubitak, jer je on bio »promotor dobrih odnosa Hrvatske i Srbije, što je dokazao nedavnim posjetom Beogradu«.

»DSHV Sanadera smatra izrazito karizmatičnom osobom«, rekao je Kuntić i dodao kako je njegova stranka imala dobru suradnju s bivšim premijerom Hrvatske.

S. J.

Odjeci Sanaderove ostavke među Hrvatima u Vojvodini

Otišao promotor dobrih odnosa

Predstavnici hrvatske manjine u Srbiji drže da će ostavka premijera Ive Sanadera na sve državne i stranačke dužnosti u Hrvatskoj donijeti određenu dozu neizvjesnosti u odnosima matične Hrvatske i domicilne države Srbije.

DR. ANTE SEKULIĆ, AKADEMIK, POČASNI GRAĐANIN GRADA SUBOTICE

Ne moramo se uvijek slagati, ali neka nas dobrota ujedini

Razgovor vodio: Zlatko Žužić

Hrvatski jezikoslovac, povjesničar kulture i književnik dr. Ante Sekulić, bit će ovogodišnji nositelj titule »Počasni građanin« grada Subotice. Uz dr. Antu Sekulića, počasni građanin bit će i uz pjevač i skladatelj Zvonko Bogdan. Titule će im biti dodijeljene 1. rujna na svečanoj proslavi Dana grada Subotice. Ovo se najveće priznanje grada Subotice dodjeljuje osobama za istaknuto i trajno životno djelo koje je pridonijelo podizanju ugledu grada u zemlji i inozemstvu.

U povodu ovog velikog priznanja u Zagrebu smo razgovarali s dr. Sekulićem, jednim od najvećih imena novije prošlosti grada Subotice.

HR: Kakvi su vaši prvi dojmovi nakon značajnog priznanja i proglašenja za počasnog građanina grada Subotice?

Hvala vam lijepa. Nedavno me je jedne večeri nazvao gospodin dr. Slaven Bačić i priopćio mi ugodnu vijest da me je gradsko poglavarstvo slobodnog kraljevskog grada Subotice, a tu povlasticu je davno dobilo, proglasilo svojim počasnim građaninom. Moram iskreno reći da me ta vijest silno uzбудila, dakako ugodno, jer je to grad moga života, moje mladosti, a i danas me zove njegova ljepota, zovu me grobovi mojih najbližih, rasutih po okolnim grobljima.

Kao i svaki čovjek i ja sam se u tim trenucima uzburkanih čuv-

U životu me uvijek poticala jedna misao koju sam dužan priopćiti. Nije moja, ali sam je cijeli život želio proživjeti.

Moj dida Antun, kao glavar brojne obitelji i salaša na žedničkom polju, nikada me nije posebice savjetovao na odlascima u varoš, u škole, nego je stalno ponavljao jednu rečenicu, svoje duboko životno uvjerenje: »Triba bit čovik!«

stava prisjetio koliko meni taj grad znači.

Rođen sam 16. studenoga 1920. godine i kršten u Tavankutu. Rođen sam u onom dijelu župe poznatom kao Kaponja, na kojoj su se 1848. godine odigrali krvavi sukobi vojske i žiteljstva, onih koji su vjerovali u bolji život i onih koji su branili svoj život, pa makar kakav on bio. Brzo sam ostao bez majke, s nepune dvije i pol godine, a onda me je prihvatio moj djed *Antun*, ili kako ću ga zvati *dida*, očev otac, te sam svoju mladost, onaj najljepši dio života proveo na djedovu salašu. Teško je to sada opisati, ali kao što rekoh ja sam dijete toga kraja, svršio sam pučku školu u Subotici, u školi imenovanoj po popu *Paji Kujundžiću*, našem uglednom prosvjetitelju, svećeniku, koji se silno zalagao početkom 20. stoljeća za naše škole te utemeljio i udruge za školstvo te ih i novčano osiguravao. Ta škola se i danas nalazi iza crkve sv. Jurja u Subotici.

Gimnaziju, šest razreda, svršio sam u Somboru, a maturirao u Subotici. Prema tomu, početak i svršetak srednjoškolskog školovanja zbio se u Subotici, u varoši, dakle nisam išao u salašarske škole. Možda bih se sada trebao i pohvaliti, ali to neću učiniti iz jednostavnog razloga kojeg je pjesnik i zapisao: »Ljudska hvala voda je od pjeska«.

HR: Zatim ste iz Subotice otišli u Zagreb?

Tako je, iz Subotice sam otišao u, a kuda dalje i kuda bliže, nego u Zagreb. I eto, hvala Bogu, u Zagrebu ću, ako bude sve onako kako mora biti, valjda i završiti svoj životni put. Doduše, daleko od grobova svojih najbližih, ali takav je život, nepredvidiv, on ima svoja pravila.

Znate, u životu me uvijek poticala jedna misao koju sam dužan priopćiti. Nije moja, ali sam je cijeli život želio proživjeti. Moj dida Antun, kao glavar brojne obitelji i salaša na žedničkom polju,

nikada me nije posebice savjetovao na odlascima u varoš, u škole, nego je stalno ponavljao jednu rečenicu, svoje duboko životno uvjerenje: »Triba bit čovik!« Isto tako, kada sam se kasnije vraćao iz grada na semestarske ferije, opet je ponavljao: »Di god da odeš triba bit čovik!«

Evo, to sada u razgovoru s vama, u trenutku kada se moram radovati i biti zahvalan gradskom poglavarstvu, vijećnicima i zastupnicima koji su odlučili ugraditi me u povijest moje Subotice, zapravo krivo sam rekao, naše Subotice, moje kao i njihove, postavljam si to pitanje: »Jesam li bio čovjek?«

Dakako, to bi drugi mogli suditi, ali želim reći da sam se cijeli život silno trudio, želio sam biti čovjek i živjeti časno. A to sam shvatio tako da sve one darove, kako danas kažu osobne sposobnosti, iskoristim za dobro, da nikada nikome ne naškodim. Ali, isto tako imao sam jak osjećaj odgovornosti za sve što sam radio. To mi je bila temeljna misao u svojim zauzetostima za znanost, za književnost, jer za čuvstva, za svoje srce, za svoje misli uvijek treba odgovarati, dakako i za svoje riječi. Moram još spomenuti da sam iskreno volio i još uvijek volim tu zemlju, te naše salaše, te da sam duboko uvjeren da onaj koji nije milovao te naše ravnice, te naše brazde, ne može voljeti te ljude i taj grad.

Posjed moga dide nije bio velik, ali smo svi mi morali raditi. Ja sam tu zemlju orao, obrađivao, radio sve potrebne poslove. Bože moj, kako je bilo lijepo! To govorim ne da se hvalim, nego radi istine. Jedan je pisac tu činjenicu krivo protumačio pa je napisao da sam bio najamnik. Ne, ja nisam bio najamnik, to je bila naša zemlja i arendaška, dakle ona koju smo zakupili. Možda danas, u ovom trenutku, smijem i ovo reći: ja sam i do danas tu ljubav prema zemlji sačuvao i shvaćam ovu nagradu kao zajedništvo onih koji su me počastili tim izborom i nagradom, kako mene tako i svih naših ljudi, te svih onih koji žive u tom gradu.

HR: Dosta ste se rano počeli baviti javnim životom?

Još sam kao srednjoškolac, u sedmom i osmom razredu bio neobično zauzet u našim udrugama za mladež, vjerskim, prosvjetnim. Potrošio sam puno, puno sati u Matici subotičkoj gdje smo imali sjedište. Sudjelovao sam kao mladić koji može pridonijeti tim skupovima, a na njima se raspravljalo o krupnim pitanjima o kojima i nisam tada baš puno znao. Ali, sve one odluke koje se spominju i tekstovi koji su sačuvani govore o našem zajedništvu, o našem domoljublju, o našim društvima, a ja sam možda posljednji živi svjedok te prošlosti.

HR: Kada ste počeli s pisanjem?

Znate, mene su još profesori u školi uvijek isticali i poticali na rad, a ja sam držao da taj Bogom dani dar treba i opravdati. Zapravo ni sam ne znam koliko sam članaka napisao u ondašnjim Subotičkim novinama, jer se tada nije potpisivalo. Bili su to, dakako, mladenački članci, poletni i manje poletni, a 1938. godine sam ih počeo i objavljivati. Prvi moji radovi objavljivani su u časopisu Klasje naših ravni i Subotičkim novinama. Prema tome ja sam ovu počast moga grada protumačio i kao zaslugu za punih 70 godina moga spisateljskog rada. Nitko to nije proslavio, ni ne želim to, ali gradu Subotici zahvaljujem za te, možda i nezasluzene, pohvale i priznanje.

HR: U svojim 89 godina života i 70 godina rada puno ste toga objavili?

Doktorirao sam veoma rano, mislim da sam bio jedan od prvih koji je nakon Drugog svjetskog rata promoviran, ali budući da sam živio u nekim neobičnim prilikama kada je trebalo živjeti i preživjeti, nastojao sam doista ispuniti i svoj životni poziv, nadajući se da ću se, prije ili poslije, smiriti u nekoj znanstvenoj ustanovi. Ali sam nastojao i drugima dati ljubav za književnost, za našu povijest, za našu vjeru u sutrašnjicu. Nastojao sam drugima dati onoliko koliko sam i imao, jer se ne može dati ono što se nema, ako smo iskreni prema samima sebi. Neobično se sjećam svoga rada i prijateljstava u Sinju, Delnicama i Rijeci.

Već sam rekao da sam kršten, što znači da pripadam jednoj veoma velikoj obitelji, kršćanstvu.

Hrvatski akademik

Dr. Ante Sekulić, rođen u Tavankutu 1920. godine, hrvatski je književnik i akademik iz Vojvodine. Dopisni je član HAZU. Redovni je član Papinske nuncijske akademije u Rimu, Društva hrvatskih književnika, Hrvatskog PEN-a, Matice hrvatske, Hrvatskoga filološkog društva, Hrvatskog mariološkog instituta iz Zagreba te Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice. Živi i radi u Zagrebu.

Poznat je kao pjesnik, i kao pisac književno-povijesnih, filozofskih i znanstvenih djela. Kao mladi, bio je pitomac karmelićanskog zavoda u Somboru. Puno se bavi temom bačkih Hrvata, na čijem je govoru i doktorirao. Zbog svojih hrvatskih stavova, uhićen je 1972. Od 1972. do 1984. je književnički djelovao pod pseudonimom Jakov Šimunov.

U svojim pjesmama ima suvremeni, moderni pjesnički izraz i oblik. Prvu pjesmu je objavio 1938. u Subotičkim novinama, ondašnjeg glavnog urednika Blaška Rajića. Svojim djelima je ušao u antologiju poezije bunjevačkih Hrvata iz 1971., sastavljača Geze Kikića, u izdanju Matice hrvatske.

Važnija književna djela su mu zbirke lirike Sin nizi, 1941., Zvona bjeline, 1946. Vijenac uspomena, 1968. i Poputbina, 1994. Pod pseudonimom Jakov Šimunov objavio je: Željan Boga, 1972. Pred Gospodinom, 1976., Središte života, 1984. i Moj bližnji, 1984.

Autor je velikog broja znanstvenih djela, a objavio je i nekoliko monografija.

Odgovoren sam, rekli bi danas, veoma konzervativno. Ja sam tu našu tradicionalnu vjeru, blagdan, svadbe, običaje zapisivao i ništa nisam izmislio. Doživio sam osobno sve ono što se nalazi u mojim knjigama. Bio sam sudionikom svega toga, a da se sve to događalo bilo mi je drago, jer nas je to i očuvalo.

Sada prebrojavaju i pronalaze neke moje radove, kažu kako ih ima oko šest stotina, od toga ne znam koliko knjiga. Ne bih vas htio time opterećivati jer ni ja sam te brojke ne znam, a i broj se stalno mijenja, jedne godine je uvijek manji od druge kada nešto novo otkrijem. Ali, ono što je važno, što bih osobno želio jest da budemo navjestitelji, govornici istine. Istine o čovjeku, o našem čovjeku, o meni, o vama, o nama. Istine na temelju koje valja počiva sve, jer ako nje nema, nema ni iskrenosti. Zato ovu svoju pohvalu, to priznanje tumačim kao ikreno, a posebno ću biti sretan ako to shvate mladi koji trebaju preuzeti palicu budućnosti.

HR: Možete li u tih svojih 70 godina djelovanja izdvojiti neke događaje koji su posebno utjecali i obilježili vaš život?

Kada čovjek doživi ove moje godine i kroz puno toga prođe u životu doista je teško izdvojiti samo jedan događaj, ili nekoliko njih, ali ipak ću to učiniti i izdvojiti jedan koji mi se duboko urezao u sjećanje. Negdje u lipnju 1941. godine tadašnji mi je biskup *Budanović* (istog dana je maknut iz Subotice u izolaciju u Mađarsku), povjerio da ponesem nešto novca za sveučilištarce u Zagrebu i predao mi jednu omotnicu za pokojnog nadbiskupa *Alojzija Stepinca*, u kojoj ja ni ne znam što je bilo. Naravno, bila su to teška i opasna ratna vremena, a ja sam svoju povjerenu zadaću uspio izvršiti. Nikada neću zaboraviti trenutak kada sam, sada blaženiku, a onda nadbiskupu, to predao i priopćio poruku, a on zabrinuta lica rekao: »Bože moj, što još sve neće biti?« Pet godina kasnije ta ista osoba mi je rekla: »Ante, treba zabilježiti sve o nama i pisati o onome što je naše.« To sam u nekim svojim radovima i zapisao, a meni je ta poruka postala svojevrsna moralna obveza koja mi je obilježila život i koja je izvirala iz moga suosjećanja s narodom kojemu pripadam.

Ako ste pak mislili i na neke neugodne trenutke u mom životu, a bilo ih je, ja to ipak ne bih spominjao, jer patnju nikada ne

treba kapitalizirati. Patnja je osobna, čovjek za nju sam odgovara, podnosi je ili ne podnosi, dostojanstveno ili poklekne. Stoga, neka mi nitko ne zamjeri, neću spominjati sve ono što se događalo u prvim godinama iza Drugog svjetskog rata, kao niti ono što se događalo sedamdesetih godina u Hrvatskoj i čitavoj tadašnjoj državnoj zajednici

HR: Kada nam je već pogled u prošlosti, možete li nam nabrojiti vaše najznačajnije radove?

Mislim da su to moje dvije pozamašne knjige »Narodni život i običaji bačkih Hrvata« i »Bački Hrvati« te »Rječnik bačkih Hrvata« za koje držim da su početnice za sve one koji će to bolje, bogatije i temeljitije nadopuniti. Možda bi samo trebalo priključiti i knjige i rasprave o pavlinima i franjevcima.

HR: Proživjeli ste Drugi svjetski rat, Domovinski rat te bili i članom pododbora za manjine Hrvatskoga državnog sabora. Možete li prokomentirati uvriježeno mišljenje da Hrvatska nije učinila dovoljno za Hrvate u Bačkoj?

Kao što ste i rekli, sve sam to osobno doživio, znam sve ono što se događalo za vrijeme Drugoga svjetskoga rata kada se pomagalo i onima koji su ružno postupali, a činjenica je da su svi trebali živjeti i da je sve zanosila misao da se trebaju vratiti. Budući da sam u Republici Hrvatskoj bio u tri mandata član pododbora za manjine Hrvatskoga državnoga sabora, tvrdim, a može se to i dokumentima potvrditi, da se učinilo onoliko koliko se moglo; ni jedan naš student za kojeg se znalo nije ostao nezbrinut, kasnije su brojni nalazili i posao, a Hrvatska je tada i sama krvarila. Činjenica je da je nekome bilo dosta, a nekome malo, ali Hrvatska nije mjerila. Primjerice, svaki je naš sveučilištarac dobivao mjesečno oko 100 tadašnjih maraka, što svakako nije bila neznatna pomoć. Dakle, mislim da je Hrvatska učinila puno, čak i više nego što je u tom trenutku objektivno mogla.

HR: Činjenica je da ste vi jedan od rijetkih živućih sudionika Hrvatskog proljeća te da ste u to vrijeme živjeli u Zagrebu, stoga vas moram pitati kako je to izgledalo iz zagrebačke perspektive?

Hrvatsko proljeće je suviše opširna

i složena tema da bih je sada raščlanjivao, ali kako sam tada živio u Zagrebu i bio jedan od inicijatora mogu samo reći da smo mi, bački Hrvati u Hrvatskoj, spomenut ću i neka imena, primjerice, prof. *Duro Lončarević*, dr. *Tomo Vereš*, dr. *Gabrijela Šabić*, osjetili da trebamo nešto učiniti. Održavani su i sastanci nas bačkih Hrvata s tadašnjim vodstvom Matice hrvatske, a osoba s kojom smo najviše surađivali i razmjenjivali mišljenja je i pokojni predsjednik dr. *Franjo Tuđman*. Najkraće rečeno, tada se ništa drugo nije tražilo nego da mi

ko je takvo razmišljanje ispravno, mogu reći da sam cijeli život proživio skromno. Nisam vam to rekao, oženio sam se 1954. godine *Ružom Crnković* i imamo sina *Antu*. Nažalost supruga mi je rano umrla, 1966. godine, a ja se više nisam ženio nego sam pokušao svom sinu zamijeniti majku. Vjenčao nas je biskup *Budanović*, a nisam pravio ni svadbu, nego smo na vjenčanju bili samo mi i svjedoci. Želim reći da sam cijeli život živio skromno, da sam želio imati ono najosnovnije, svoj dom. Pitate me bih li mijenjao svoj život. Ja, dakako,

su nekada bila. Dakle, ne želim i ne bih volio da me se shvati kako plaćem za prošlošću.

Znate, za mnom nitko neće plakati, ali treba plakati za onim što gubimo, a gubimo svijest o sebi i, bit ću malo oštar, gubimo svijest o svome ponosu. Mi smo spremni na ovo ili ono, na razne ustupke pravdajući se kako treba živjeti, ali, ne želeći sada ulaziti u veliku raspravu o smislu čovjekova života, o smislu ljudske patnje, mislim da trebamo i da nam je moralna obveza u svemu tome sačuvati sebe. Za mene neki kažu kako sam dobar, za neka sam

budemo ono što jesmo – Hrvati, te da se u tim zbivanjima osjećamo kao dio hrvatske cjeline. Dakle, da nismo nikakva periferija nego da je Hrvatska naša zajednička domovina.

HR: Blizu ste devedesete godine života. Kada se sada osvrnete unazad, postoji li nešto što ste učinili, a niste trebali, ili obrnuto, da niste učinili, a trebali ste. Jeste li zadovoljni svojim životom?

Vaše je pitanje vrlo zanimljivo! Kao prvo, s obzirom na moju dugovječnost, zahvalan sam dragom Bogu što u ovoj dobi, volim se tako često našaliti, imam dvije noge, dvije ruke i malo »čupe«. Dakako, volio bih da sam imao bolji život, lakši nego kakav je bio, ali moram se prisjetiti razmišljanja u kući moga dide kako treba zahvaliti Bogu što »imamo di zavuč glavu i imamo što poist«, i onda, bez obzira koli-

mogu raspolagati samo onim što mi je dragi Bog dao. Nikada u životu nisam ništa dobio, nikada nisam ništa ukrao, sve što imam zaradio sam isključivo svojim radom. Trsio sam se ispuniti svoju roditeljsku obvezu, kao i profesorsku, znanstvenu i svaku drugu koja mi je u životu dolazila i na kraju mogu reći da sam zadovoljan.

HR: I za kraj, tijekom našeg razgovora više ste puta spomenuli zajedništvo, a često ga spominjete i u vašim govorima?

Prije odgovora na vaše pitanje moram reći kako će neki možda u ovom našem razgovoru osjetiti sjetu, tugu. Ne bih volio da se to tako shvati, jer sam duboko svjestan da se ono što je prošlo nikada ne vraća. Prema tome, svi ti naši običaji, pa čak i Dužijanac, nisu više ono što su nekad bili. Isto što i naša žita nisu više onakva kakva

»Bože sačuvaj«, nekima sam drag, a nekima mrzak, ali je li to uopće važno? Uvijek držim da treba suditi i prosuđivati čovjeka po onome što je učinio, po onome što čuva njegovu uspomenu i dostojanstvo. Zato još jedanput zahvaljujem gradskom poglavarstvu i svima onima što će sudjelovati na toj svečanosti dodjele priznanja, a volio bih da na toj svečanosti budu nazočni svi oni koji su predlagali, sve naše udruge, a kako nisam ni svjesno ni nesvjesno nikakva zla učinio, volio bih da toga dana, tih trenutaka, svi budemo zajedno. Najgore je u životu biti sam, a toga dana vjerujem da će sa mnom biti i moj sin, ali i oni za koje se ipak radilo, žrtvovalo, a možda i propatilo štošta. Rekli ste kako često govorim o potrebi našeg zajedništva i u pravu ste. Znate, mi se ne moramo uvijek u svemu slagati, nismo ni jednaka izgleda, nismo ni istog gospodarskog stanja, ali neka nas bar dobrotu jedini.

U prosvjeti se nema što ušparati

Naši su se vlastodršci sjetili cijediti suhu drenovinu i na nama šparaju. U prosvjeti se ne može više nigdje ušparati, jer sve što imamo ode na plaće. U Srbiji se od bruto nacionalnog dohotka za obrazovanje izdvaja tek 3, 5 posto, to ne postoji niti u jednoj državi. U Europskoj Uniji prosječno izdvajanje iznosi oko 5,2 posto. Njihova namjera nije rasteretiti djecu i napraviti kvalitetan sustav, već je njihova namjera za trećinu smanjiti broj ljudi, kaže Zdravko Kovač

Vlada Republike Srbije je prihvatila Prijedlog zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja, a njegovo usvajanje očekuje se za oko dva tjedna. Riječ je krovnom zakonu iz kojega izviru svi ostali zakoni vezani uz područje školstva kojima se namjerava otkočiti reforma započeta u vrijeme ministra *Gaše Kneževića*. Glavni tajnik Nezavisnog sindikata prosvjetnih radnika Vojvodine *Zdravko Kovač* ocjenjuje kako je reforma tapkala u mjestu u vrijeme bivšeg ministra prosvjete *Zorana Lončara*, ali je novac od Svjetske banke za te namjere uzet i potrošen, rokovi su pri kraju, nije napravljen racionalniji sustav i sada se u iznudici vremena nešto mora uraditi.

Novi predloženi zakon predviđa da lokalne samouprave donesu racionalniju mrežu osnovnih škola i vrtića, a država, odnosno, Ministarstvo prosvjete će to isto uraditi za srednje škole. Trenutačno se broj učenika po jednom nastavniku kreće od 12 do 17 ovisno o okrugu, odnosno u Vojvodini je taj broj između 15 i 17, a u Srbiji između 12 i 15. Dakako, škola s malim brojem učenika ima i u velikim gradovima kao što su Beograd, Novi Sad i Niš, u kojima se inače nalazi 51 posto svih obrazovnih kapaciteta Srbije.

MOGUĆ GUBITAK VELIKOG BROJA RADNIH MJESTA

»Novi krovni zakon kao novinu unosi financiranje po učeniku, što znači da će škole dobivati sve manje novca, i ukoliko se to ne bude uskladilo s brojem odjela i brojem izvršitelja možemo očekivati dramatičan pad plaća«, kaže Kovač.

Također, predviđa se da u osnovnim školama najmanji broj učenika u odjelu bude 25, a odjeli se mogu dijeliti na dva tek kad je u njima broj učenika veći od 34. Drugim riječima, za očekivati je da će prosječan broj učenika biti veći od 25, s tim da postoji određena mogućnost u nekim sredinama da škole dobiju dozvolu za manje odjele, ali uz uvjet da to financira pokrajina, odnosno lokalna samouprava. Rok predviđen za uspostavljanje nove mreže srednjih škola

je godinu dana od donošenja zakona, a za osnovne škole rok je 18 mjeseci, jer lokalna samouprava najprije mora utvrditi kriterije. Zakon predviđa da samostalna škola može opstojati ako ima najmanje 24 odjela u manjoj sredini ili selu, a u gradu taj broj treba biti 32, što znači da bi škola morala imati između 700 i 900 učenika, kako bi bila samostalna.

»Kriteriji su vrlo jasni tako da očigledno postoji namjera i za školovanje na manjinskim jezicima da se nastava vodi objedinjeno u nekim, uvjetno rečeno, centralnim školama, a da se ušparani troškovi kompenziraju na drugoj strani prijevozom učenika, besplatnim smještajem, itd. što ovisi o tome kako će lokalne

samouprave urediti taj dio posla«, kaže Kovač te dodaje, kako postoji ozbiljna namjera predlagača zakona, a vjerojatno i Skupštine i Vlade, da se usvoji zakon po kome bi norma nastavnika bila 24 školska sata tjedno. Do sada je norma bila 18 sati, odnosno 20 sati obvezne nastave i do 24 sata svih drugih oblika obrazovno-odgojnog rada.

»Naš je stav da se norma ne može mijenjati i da mora biti jasno definirana, ali pitanje je što će na kraju biti i ja nisam preveliki optimist, mislim da su se tzv. sindikati, koji sebe zovu reprezentativnim, već dogovorili s Vladom i Mistarstvom prosvjete da norma bude 24 sata. To automatski znači gubitak velikog broja radnih

mjesta među nastavnicima predmetne nastave, dok će dio zakona kojim se reguliraju školski odjeli biti kritičan za učitelje«, kaže Kovač te dodaje, kako nisu ugrožena samo radna mjesta nastavnika već i nenastavnog osoblja, kojih je trećina zaposlenih u obrazovanju.

SIROTINJU RAVNOMJERNO RASPODIJELITI

On ističe kako je namjera Vlade štedjeti na svim razinama, ali se u prosvjeti nema gdje više šparati, jer skoro cijeli prosvjetni proračun, 97 posto, ide na plaće. NSPRV prihvaća da se škole financiraju ovisno o broju učenika, što je i bio prijedlog sindikata, ali traži da zaposleni koji će po toj osnovi biti višak dobiju otpremnine, te da se norma ne mijenja, kao i da u školskim odborima većinu čine zaposleni u školama.

»Želimo uređene odnose, želimo raditi, a svjesni smo da će netko biti višak. Naši su se vlastodršci sjetili cijediti suhu drenovinu i na nama šparaju. U prosvjeti se ne može više nigdje ušparati, jer sve što imamo ode na plaće. U Srbiji se od bruto nacionalnog dohotka za obrazovanje izdvaja tek 3,5 posto, to ne postoji niti u jednoj državi. U Europskoj Uniji prosječno izdvajanje iznosi oko 5,2 posto. Nismo mi nerazumni ljudi, ali želimo da se taj dio sirotinje raspodijeli ravnomjerno. U biti, njihova namjera nije rasteretiti djecu i napraviti kvalitetan sustav, već je njihova namjera za trećinu smanjiti broj ljudi. Nema tu druge namjere«, kaže Kovač.

Inače, Sindikat radnika u prosvjeti Srbije nedavno je organizirao prosvjede u Beogradu jer, kako ističu, u socijalnom dijalogu i kolektivnom pregovaranju sudjeluju sindikati kojima je reprezentativnost odavno istekla, a Odbor za utvrđivanje reprezentativnosti i Ministarstvo rada i socijalne politike opstruira postupak dokazivanja reprezentativnosti novih sindikata. U NSPRV ističu kako se, ukoliko se stvari budu nastavile putem kojim idu, može očekivati »vruća jesen« s velikim prosvjedima.

S. Mamužić

Subotička vlast krši zakon

Nezavisni sindikat prosvjetnih radnika Vojvodine će poduzeti svoje članstvo u utuživanju vlasti u Subotici zbog protuzakonite odluke lokalne samouprave da smanji iznose putnih troškova zaposlenih u prosvjeti.

»Ja cijenim vlast u Subotici, to je vlast za koju je naš sindikat agitirao i za koju je naše članstvo glasovalo, ali oni se ponašaju gore nego što se ponašala prethodna vlast«, kaže Zdravko Kovač ocjenjujući kako u gradskoj odluci ima elemenata diskriminacije i kršenja zakona i Ustava.

Predsjednica GO NSPRV Jelena Zejak je podsjetila na prije godinu i pol dana potpisan sporazum s prethodnom gradskom vlašću i gradonačelnikom Gézom Kucserom, po kojemu su zaposleni u prosvjeti pravo na putne troškove ostvarivali ukoliko stanuju 1,5 kilometra i više od škole, te da su zaposleni mogli birati novčani iznos ili mjesečnu putnu kartu. Na sastanku predstavnika Samostalnog i Nezavisnog sindikata sa Slobodanom Čamparagom, članom Gradskog vijeća zaduženim za obrazovanje, i pomoćnikom gradonačelnika Ljubicom Kiselički, prvobitni prijedlog novog sporazuma predviđao je da nastavnik mora pješatići 4 kilometra, odnosno 8 kilometara u oba smjera. Sindikati su to odbili, a onda je stigao novi prijedlog prema kojemu pravo na putne troškove imaju zaposleni koji stanuju 2,5 kilometara i više. Na sljedećem sastanku Samostalni sindikat je prihvatio takvu ponudu gradskih vlasti prema kojoj će, osim toga, zaposleni koji se odluče za novac dobivati 25 posto umanjeni iznos od cijene mjesečne karte, kao i zaposleni koji stanuju u drugim općinama, a rade u subotičkim školama.

»Mislim da iz ovoga možemo vidjeti kako se lokalna samouprava odnosi prema prosvjeti. Vlasti se nikad nisu prema sindikatima odnosile korektno i pošteno i uvijek su nalazili u nekom od sindikata svoje pristaše. Nažalost, to se i ovdje desilo i veoma sam iznenađena i pomalo razočarana zbog toga. Mi nismo htjeli u ime svih naših članova potpisati lošiji sporazum od prethodnog«, kaže Jelena Zejak.

OTKUPNA CIJENA PŠENICE ISPOD SVIH KRITERIJA

Seljaci u gubitku

*Ako otkupna cijena žita ostane ispod 15-16 dinara, uglavnom će veći dio nas, koji smo poljoprivredni proizvođači, biti u vrlo teškoj situaciji, jer ćemo biti u gubitku u odnosu na uloženo. Pitanje je hoće li se imati toliko novca da se zasnuje novi rod * Poljoprivredni proizvođač sada nije u situaciji da može puno toga uraditi, lisnice su prazne, a ako ne uložiš, i to poprilično, ne možeš očekivati niti dobar rezultat, kaže Pavle Kujundžić, član Upravnog odbora Udruge poljoprivrednika Subotica*

Piše: Zvonko Sarić

Prema podacima regionalnih poljoprivrednih službi, zbog padalina na području Vojvodine ovogodišnji rod pšenice bit će umanjen za jednu trećinu. Uz nisku otkupnu cijenu za žito, padaline su stvorile nove probleme za poljoprivrednike, zbog umanjena roda i zastoja žetvenih radova, a dobra je vijest potpisivanje ugovora Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede s prodavačima mehanizacije, jer ugovor omogućuje model razmjene ovogodišnjeg roda za poljoprivredne strojeve. Uvjeti ugovora su takvi da se do 50 posto cijene nove poljoprivredne mehanizacije plaća uskladištenom pšenicom ovogodišnjeg roda, dok je ostatak vrijednosti moguće platiti i kroz kredite koje subvencionira Ministarstvo.

Poljoprivrednici su dugo čekali i na odluku Vlade o otkupu ovogodišnjeg roda pšenice za potrebe Državnih robnih rezervi. Produktna je burza počela u ponedjeljak, 6. srpnja, primati prijave za otkup žita koje će biti skladišteno za potrebe Državnih robnih rezervi. Prema odluci Vlade, bit će otkupljeno 65.714 tona po cijeni od 13 dinara s uračunatim PDV-om. Prodavači mogu biti jedino registrirana poljo-

privredna gazdinstva i zadruge. Najmanja ugovorena prodaja mora biti u iznosu od 20 tona, a najveća u iznosu od 100 tona žita.

KIŠE SMANJILE KVALITETU PŠENICE

»Ne znam točno koliko je kiša odnijela prinosa, ali sigurno znam da je loše utjecala na kvalitetu pšenice, a to znači da je nakon ovih

kiša hektolitar od 84 do 86,5 kilograma spao na 74-78 kilograma hektolitarske težine«, kaže Pavle Kujundžić, član Upravnog odbora Udruge poljoprivrednika Subotica. »Hektolitarska masa je jedan od pokazatelja kvalitete pšenice. Tamo gdje je bilo manje padalina, poljoprivrednici žanju, kao i oni koji imaju sušaru, ali ostali našalost ne, i to već postaje problem. Posljednji put se dogodilo još davne

1986. godine da je po dolovima žito počelo klijeti na stabljici. U takvom slučaju skladištari ne primaju žito i ono se može upotrebiti samo za riblju hranu. Ako bude puno klijanja na stabljici pšenice, to će biti katastrofa. I otkupna cijena je katastrofa za proizvođače. Burzanska cijena za kilogram žita sada je oko 9,5 dinara, plus PDV. Poljoprivrednici stalno govore kako je otkupna cijena ispod 15-16 dina-

Kovačić: Seljacima neophodan novac već danas

Savjetnik ministra za poljoprivredu Daniel Kovačić, ističe kako je veoma pozitivna odluka Vlade o otkupu pšenice ovogodišnjeg roda u količini od 65.714 tona za potrebe Državnih robnih rezervi, ali kaže da će dobar dio pšenice proizvođači prodati skladištari po niskoj otkupnoj cijeni, jer je seljacima neophodan novac – ne sutra, nego danas.

»Seljaci su u veoma teškoj situaciji, ali dobra je vijest potpisivanje ugovora o razmjeni pšenice za mehanizaciju, koji je povoljan za seljake, a i distributeri imaju priliku sniziti cijene svojih poljoprivrednih strojeva i na taj način ostvariti solidan promet. Kriza je svuda, pa tako i kod prodavača poljoprivredne mehanizacije. Puno je njihove robe na skladištima, tako da ova mjera i njima pomaže.

Nakon najave Fidelinke da će zahvaljujući dobivenim bankarskim jamstvima otkupiti oko 30.000 tona ovogodišnjeg roda pšenice, Danijel Kovačić kaže kako ispred Fidelinkinih mlinova ipak nema gužvi i pokraj toga što je to poduzeće ušlo u aranžmane s raznim otkupljivačima.

»Koliko će Fidelinka primiti žita u svoje silose na čuvanje za sada je nepoznanica, ali je najavljeno kako će Fidelinka otkupljivati žito po tržišnim cijenama. Ne znam što će se do kraja dogoditi s ovim poduzećem, ali znam da nam ne treba još jedno poduzeće koje ne radi ili koje nije u pozitivnom saldu.«

»Mlinari se žale kako ima puno mlinova u Srbiji i da se čak oko 30 posto brašna melje u 'sivim zonama'. Na to brašno se ne plaćaju porezi i mlinari kažu kako je to jedan od uzroka niske cijene brašna. Drugi je problem za mlinare što su veliki kupci-pekari loše platiše, pa se brašno isplaćuje i nakon 6 mjeseci. Vjerujem da ni mlinarima nije lako, ali tko ima pekara, taj nema gubitak u lancu proizvodnje od pšenice do kruha. Pričam o kruhu, a tu su još i razna peciva. U gradu sada ima više pekara nego kavana, a to nikada nije bilo.«

ra gubitak za ratare. Skladištari sada samo kupuju žito, ne primaju na skladištenje. Proizvođači koji prodaju žito bivaju isplaćeni u roku od 3-4 dana, po ovoj katastrofalnoj otkupnoj cijeni.«

Za seljake problem do problema. Jedan od njih je i taj, što su se mnogi poljoprivredni proizvođači zadužili kreditima kod banaka i zbog toga moraju prodavati žito i po ovoj, aktualnoj, niskoj otkupnoj cijeni, kako bi osigurali novac potreban za otplaćivanje kredita u zakonskim rokovima.

DOTRAJALA MEHANIZACIJA

Odluku Ministarstva poljoprivrede da omogućiti razmjenu pšenice za mehanizaciju po subvencioniranoj cijeni Pavle Kujundžić ocjenjuje kao dobar potez Ministarstva, ali napominje kako smatra da ponuda takvog načina nabave mehanizacije neće naići na velik odziv poljoprivrednih proizvođača.

»Prve ugovore s ministrom za poljoprivredu *Sašom Draginom* potpisale su kompanije Res trade, regionalni zastupnik John Deera, i Agromanonka, prodavač traktora Belorus. To jest dobro, ali se plašim da su seljaci bez novca i da tu neće biti velike trgovine. Neki kombajn će sigurno biti prodat, ali prodaja neće biti u velikom obujmu. U Subotici i okolici veoma je loše stanje mehanizacije koje poljoprivrednici koriste za radove. Mehanizacija kojom se radi nema dobar učinak, a

Pavle Kujundžić

ima veliku potrošnju, a ne zaboravimo da su cijene goriva visoke. Mehanizacija se pokvari baš uvijek onda kad ne treba, kada se radi na njivi, jer se mehanizacija nikada ne 'pokvari' u hangaru. Svi znamo da efikasna, suvremena mehanizacija pojeftinjuje proizvodnju. E, sad, da bi seljaci mogli zamijeniti dotrajalu mehanizaciju moraju prije svega postojati stabilni uvjeti poslovanja, koji trenutačno, nažalost, ne postoje.«

NISU SAMO JAPANCI PAMETNI

Rekla-kazala ili jedna od »novijih legendi« je priča kako su neki Japanci svojevremeno rekli kako bi od Vojvodine mogli napraviti poljoprivredno čudo i da bi tako hranili pola Europe. Pavle Kujundžić kaže kako i ovdje ima ljudi koji bi mogli praviti »čuda« od poljoprivredne proizvodnje.

»Poljoprivredni proizvođač sada nije u situaciji da može puno toga uraditi, lisnice su prazne, a ako ne uložiš, i to poprilično, ne možeš očekivati niti dobar rezultat. Bilo je ovdje i proizvođača koji su postavili na svojim njivama sjajne proizvodne rezultate. Znači, mogli bi se ostvarivati izuzetni rezultati u poljoprivrednoj proizvodnji, ali to zahtijeva ulaganje. Važno je reći kako nije u pitanju sporadično ulaganje, nego se mora ulagati, i to mnogo, svake godine, ako se žele ostvariti izuzetni proizvodni rezultati. U pitanju je proces, a ovdje već dvadeset godina ne postoje realni uvjeti da proizvođači vode brigu o zemljištu kao resursu. Da bi sada povratili 'kondiciju', prvo treba 4-5 godina ulagati, pa se tek onda mogu očekivati visoki prinosi.«

ZAČARANI KRUG

»Ako otkupna cijena žita ostane ispod 15-16 dinara, uglavnom će veći dio nas, koji smo poljoprivredni proizvođači, biti u vrlo teškoj situaciji. Pitanje je hoće li se imati toliko novca da se zasnuje novi rod. Ako se i bude mogla kupiti sjemenska pšenica, to opet nije dovoljno. Za kvalitetan proizvod potrebno je dovoljno umjetnog gnojiva, potrebne su zaštitne mjere od bolesti pšenice praktički do pred samu žetvu, a sve se to kod nas ne radi. I do čega

»Pekari prodaju kilogram kruha po 70-80 dinara, a jedan kilogram kruha dobije se od, hajmo reći, jednog kilograma brašna, mada se od toga dobije više kruha. A kilogram brašna se dobije od, hajmo reći, 2 kilograma pšenice, mada se dobije više brašna. Mlinari prodaju brašno po cijeni od 17, 18 ili 20 dinara. Otkupna cijena žita sada je oko 9,5 dinara. Ako napravimo jednostavnu računicu, seljak se mora zapitati: kome onda ide razlika u cijeni? Ovako, samo pekari ostvaruju ekstra-profit.«

ćemo stići nagodinu? Opet ćemo imati loš rod. Vidite, ovdašnje tržište je malo, a kvaliteta naše pšenice nije takva da naš proizvod možemo prodati u zemljama u okruženju«, kaže Pavle Kujundžić i ističe, kako u ovakvim ekonomskim uvjetima poslovanja seljaci nemaju šanse ozbiljnije pristupiti jesenskoj sjetvi.

Kuntić: Škare cijena nauštrb seljaka

»Ovogodišnja žetva pšenice bit će zapamćena kao jedna od najneizvjesnijih za poljoprivredne proizvođače. S jedne strane, agro-meteorološki uvjeti ne idu naruku seljacima. Na samom početku žetve imamo već dvotjednu veliku količinu oborina, što će utjecati na smanjenje kvalitete žita, kao i na prinose, a s druge strane imamo veoma nisku otkupnu cijenu pšenice na tržištu koje ne funkcionira dobro. U Subotici i okolici, za svu nevolju, za proizvođače strnih žita postoji i problem sa smještajnim kapacitetima. Postoji opravdani strah proizvođača od predaje žita u najveće otkupno mjesto, a to je Fidelinka, zbog nezavidne situacije u kojoj se nalazi ova tvrtka. Prema tome, situacija je veoma nepovoljna za poljoprivredne proizvođače. Seljaci rade kao i uvijek, žetva se mora obaviti i ljetina spremi u silose nakon ovih obilnih padalina, a seljacima bi se morala osigurati solidna otkupna cijena za njihov proizvod. Sada je velika razlika škara cijena između ulaganja u proizvodnju i otkupne cijene žita. U posljednjih nekoliko godina postoji i problem izvoza. Institut za ratarstvo i povrtlarstvo u Novom Sadu ima kvalitetne sorte, koje su po kvaliteti u samom europskom vrhu. Međutim, zbog veoma nezavidnog položaja poljoprivrednika, proizvodnja se ne prati odgovarajućim agro-tehničkim mjerama. S malim ulaganjima ne može se dobiti ni kvaliteta ni visok prinos. Jednostavno, seljaci ne mogu dovoljno ulagati u agro-tehniku«, kaže Petar Kuntić, zastupnik u Skupštini Republike Srbije.

POZADINA OTPUŠTANJA ČETRDESETAK RADNIKA »AGROKOMBINATA« OTKRIVA BROJNA OTVORENA PITANJA ZA ZAPOSLENIKE I DIONIČARE

Maksimalna sniženja na totalnoj rasprodaji

Ravnatelj subotičkog »Agrokombinata« Zoran Branković potpisao je 30. lipnja rješenja o otkazu za četrdesetak (od preostalih 78) radnika s obrazloženjem da je to posljedica »Plana izmjene reorganizacije« usvojenog 29. travnja ove godine.

»Agrokombinat« je ostao bez državne zemlje (6400 hektara) i drastično smanjio proizvodnju u ratarstvu, te je neophodno bilo pristupiti izmjeni usvojenog Plana reorganizacije. Kao posljedica toga, jedna od mjera je svodenje broja zaposlenika na razinu sukladnu izmijenjenom Planu«, navodi se, među ostalim, u šturom obrazloženju rješenja o otkazu.

Jedan od radnika – koji nije želio da mu spominjemo ime – kaže kako je u »Agrokombinatu« proveo preko 30 godina i da ga je otkaz zatekao dok je bio na bolovanju (!), zbog čega će se, kako kaže, obratiti subotičkom ombudsmanu Zlatku Marosiuku. To što je bio na bolovanju kada mu je uručen otkaz nije i jedini problem, jer, kako kaže, radnici nisu bili u prilici iskoristiti godišnji odmor niti su ostvarili pravo na bilo kakvu nadoknadu, makar to bila i »otpremnina« u iznosu od tri prosječne mjesečne plaće (koja se kretala oko 20.000 dinara).

S obzirom da je u administraciji tvrtke proveo preko tri desetljeća on kaže kako je stečajni postupak u Agrokombinatu počeo prije pet godina (29. listopada 2004.), ali je 30. lipnja 2006. usvojen prvi Plan reorganizacije koji je podrazumijevao otplatu dugova vjerovnicima na sedam godina. U suštini, kako navodi, otplata se odvijala prodajom imovine, prodajom zaliha i naplatom potraživanja.

»Verušić« je prodan za 150.000 eura, a riječ je o više dobrih objekata i devet hektara zemlje. To je potcijenjena vrijednost od koje je netko sigurno imao koristi. Vjerojatno je slično i kada je riječ o prodaji skladišta, ekonomije u Novom Žedniku, farme svinja u Maloj Bosni, mehanizacije ili rezervnih dijelova«, kaže naš sugovornik.

Kao krunu takvog poslovanja on navodi oglas o prodaji jedanaest objekata, te da je forma javnog nadmetanja zapravo samo paravan za sumnjive transakcije, jer, kako kaže, u oglasu su iznosi depozita namjerno podignuti do razine koja u startu odbija potencijalne kupce, tako da se u drugom kru-

gu – putem pogodbe – otvori širok prostor za one »stvarno zainteresirane«.

Na pitanje – što će onda uopće ostati od imovine Agrokombinata ako se, uz već prodano, proda i jedanaest objekata, naš sugovornik odgovara kako za sada nije na prodaju objekt »Ravnica« na ulazu u Stari Žednik i oko 1300 hektara zemlje, koji su u vlasništvu tvrtke.

Predsjednik Skupštine dioničara, kojih ima nešto manje od 1400 i koji imaju preko 58 posto dionica, Josip Ivanković, već odavno

javno proziva vodstvo i Upravni odbor Agrokombinata, na čijem je čelu József Kasza, zbog, najblaže kazano, »nedomaćinskog odnosa« prema tvrtki koja je sve do prošle godine obrađivala oko 7760 hektara zemlje.

»Agrokombinat je u svojim najboljim vremenima zapošljavao oko 1200-1300 radnika, a danas gotovo da ih nema. U svakom slučaju, oglas o prodaji imovine i otpuštanje radnika izravno su povezani i znače samo jedno – kraj Agrokombinata!«, kaže Josip Ivanković.

Kao najbitnije, što se buduće prodaje tiče, sugovornik ističe silos i farmu svinja kao primjer »razbijanja cjeline«, jer se zemlja ne prodaje.

»Kada prodate silos, ali ne i zemlju, onaj tko nema zemlje ne treba mu ni silos, a onaj tko ima zemlju tom treba i silos. Kada prodate farmu, i odvojite je od silosa i zemlje, opet razbijate cjelinu i na taj način imovini smanjujete vrijednost. To sve, naravno, nije slučajno ovako napravljeno«, objašnjava Josip Ivanković.

Zlatko Romić

Sa Skupštine dioničara »nedomaćinski se gazduje« u Agrokombinatu

DIONIČARI »AGROKOMBINATA« TRAŽE OD STEČAJNE SUTKINJE DA ODGODI PRODAJU JEDANAEST OBJEKATA OVE TVRTKE

Štela za »Victoria group«

Predsjednik Skupštine dioničara Agrokombinata Josip Ivanković izjavio je u utorak na konferenciji za novinare kako će od stečajne sutkinje Ilone Stajić zatražiti odgodu javne prodaje jedanaest objekata ove tvrtke za najmanje tri mjeseca, a koja je zakazana za 27. srpnja ove godine.

S tim u vezi, on je rekao i kako će pozvati ministra ekonomije Mladana Dinkića da svojim službama naloži da izvrše reviziju poslovanja Agrokombinata, te predsjednika Specijalnog suda za organizirani kriminal da preuzme slučaj ove tvrtke i utvrdi stvarnu štetu koju su pretrpjeli država i dioničari.

On je, govoreći o predstojećoj dražbi, decidirano ustvrdio kako je »stvar namještena« tako da »Victoria Group« bude (jedini) kupac navedenih objekata, obrazlažući to riječima da se ona u silosu i na farmi već pojavljuje kao zakupac, te da se sada predstavlja kao većinski vjerovnik (oko 60 posto) ukupnog duga Agrokombinata od 2.800.000 eura.

»Mi ne tražimo ni dinara od Agrokombinata, ali nam nije jasan potpuno nezainteresiran stav države prema imovini u kojoj je vlasnik preko 40 posto dionica i u kojoj se pojavljuje kao veoma značajan vjerovnik. Primjera radi, najveći vjerovnik u slučaju Agrokombinata je Porezna uprava u Subotici čija su potraživanja 679.000 eura, a da pri tomu ona svoja potraživanja prijavljuje s danom zakašnjenja i da ista ne budu prihvaćena«, rekao je Josip Ivanković.

Zbog svega navedenog Josip Ivanković pozvao je dioničare, umirovljenike, uposlenike i članove njihovih obitelji da u utorak, 14. srpnja, u 10 sati dođu na prosvjedni skup ispred Trgovačkog suda na Senčanskoj cesti 11 u Subotici.

OVE GODINE IZNIMNO DOBAR UROD MARELICE

Rodilo u grozdovima

Zbog velike osjetljivosti na proljetne mrazeve ovo voće dobro rodi tek svake pete ili šeste godine i samo je tada marelica jeftina, ponekad i do te mjere da proizvođači ne znaju kud bi s njom

Marelice su ove godine rodile kao što već odavno nisu. Oni koji se razumiju u voćarstvo, kažu kako je posljednji ovako dobar rod marelica bio još početkom ovog stoljeća. Uistinu, u voćnjacima po Bačkoj, a tako je i u široj regiji, marelice s grana vise u grozdovima, a na tržnicama se, sukladno velikoj ponudi, prodaju po niskim cijenama.

Iako lako podnosi temperature i do 30 stupnjeva Celzija ispod ništice, marelica rijetko rađa puni rod zbog toga što ne podnosi proljetne mrazeve. Budući da cvjeta vrlo rano, rani mrazevi često uništavaju cvijet marelice i to je razlog što dobar rod stiže tek svakih 5-6 godina.

BITNO JE ZAŠTITI SE OD PROLJETNIH MRAZEVA

Miroslav Tikvicki s Ljutova pokraj Subotice nije veliki industrijski proizvođač ovog voća. Ipak, s oko

60-ak stabala iz svog voćnjaka ove će sezone ubrati preko 3 tone, a možda i više marelica. Veći dio je već prodao, a ono što preostane iskoristit će za kuhanje rakije, nadaleko poznate i ukusne »kajsijeve«.

»Nešto mi se stabala osušilo, zato je jako bitno u proljeće ih obojiti vapnom što više, do početka razgranavanja stabla«, kaže Miroslav Tikvicki. »Marelica obično dobro rodi tek svake pete ili šeste godine i izgleda da je upravo ova ta rodna godina. Čim su se pojavili prvi plodovi, vidio sam da će rod biti bogat i morao sam podvezivati i podupirati grane, kako se ne bi slomile pod teretom. Jako je bitno marelicu sačuvati od mraza, jer je iznimno osjetljiva i dovoljan je samo jedan mali val hladnoće u rano proljeće da u potpunosti uništi ili drastično smanji rod. Neki čak u vrijeme mrazeva pale granje u voćnjacima, kako bi se izbjeglo smrzavanje cvjetova.«

VELIKIH OTKUPLJIVAČA NEMA

Ovaj Ljutovački voćar, koji svoj voćnjak održava sa suprugom i sinom, ove je godine marelicu prodavao po cijeni od 35 i 30 dinara za kilogram, dok su na tržnicama cijene išle i do 50 dinara, no i to je relativno jeftino u odnosu na prethodnih nekoliko godina. Rakija prepečenica od ovog voća, kaže Miroslav Tikvicki, u njegovom se selu prodaje po cijeni od 20 eura za litru. Ozbiljni proizvođači rakije od marelice posla uglavnom imaju također samo u rodnim godinama, kada se jedino isplati kupovati sirovinu, jer je u nerodnim godinama cijena tako visoka da na koncu rakija bude toliko skupa da ne može doći do kupca.

»Imam tri različite sorte marelica«, objašnjava Tikvicki. »Ranu sortu smo već obrali, sad beremo drugu, a kasnu ćemo za desetak

dana. Različit je i urod po drvetu, s nekih skidamo po 50-ak kilograma, a s nekih i preko 100. Plodovi su lijepi i zdravi i zbog toga mi se kupci vraćaju. Šteta je, naravno, što marelica ne rodi svake godine, ali što da se radi, to je takva vrsta voća.«

Miroslav Tikvicki još i ima sreće jer će praktički sav urod prodati po cijeni od najmanje 30 dinara za kilogram. Međutim, veliki proizvođači marelica ove godine teško mogu prodati svoje voće. Za veće količine ne mogu naći kupca, a manje količine na otkupnim se mjestima plaćaju 20 do 22 dinara po kilogramu, pa čak i manje. U nekim prerađivačkim centrima, pišu beogradski mediji, kažu kako im je čak ostalo sirovine od prošle godine. Direkcija za robne rezerve u ovogodišnjem programu uopće nije predviđjela otkup viškova marelice.

Zvonimir Perušić

Turska najveći proizvođač

Marelica (lat. *Prunus armeniaca*) je biljka iz porodice Rosaceae. Poznata je još kao *Armeniaca vulgaris* ili Armeniska šljiva, s obzirom da su stari Rimljani smatrali kako potječe iz Armenije. No, danas se obično misli da je prava domovina marelica područje sjeverne Kina i Kirgistan.

Marelica je listopadno drvo srednje veličine, guste, široke krošnje. Naraste od 8-12 metara visoko. Plod joj je sličan breskvi ili nektarini, žute ili narančaste boje, ponekad s crvenim sjajem. Površina ploda je glatka i gotovo bez dlačica. Marelice su koštunjčavo voće, u sredini ploda nalazi se tvrda koštica, koja sadrži sjemenku.

Poznata još od vremena Rimljana, danas se uzgaja u cijelom svijetu, najviše u Iranu, Turskoj i zemljama Mediterana. Iako se smatra da je marelica suptropska biljka, ona je više prilagođena regijama s hladnim zimama, ali ne podnosi proljetne mrazeve.

Ovo se voće koristi u proizvodnji džemova, sokova, marmelada, rakije i likera. Sjemenka marelice upotrebljava se u proizvodnji poznatog talijanskog likera amaretta.

Najveći svjetski proizvođač marelica je Turska sa skoro 400 tisuća tona godišnje, a slijede Iran, Italija, Pakistan i Francuska.

SUTRA »TAKMIČENJE RISARA« U LJUTOVU

Atraktivan prikaz ručnog rada u žetvi

Natjecanje risara je veoma atraktivna manifestacija u okviru svečanosti Dužijance. Manifestacija je zadržala naziv »Takmičenje risara«, a prvi put je održana 1968. godine, kada je organizirana prva gradska manifestacija Dužijance. I ove će godine posjetitelji moći vidjeti kako se ručno žanje žito, kao i rad starih strojeva koji su korišteni prilikom žetve u 19. i 20. stoljeću. »Takmičenje risara« bit će održano 11. srpnja na njivi *Josipa Mačkovića* na Ljutovu, u okolici Subotice.

Osim etnografske i folklorne karakteristike, ova manifestacija sadrži i natjecateljski karakter. Ove godine najavljuje se oko četrdeset

risarskih parova, koji će se natjecati u ručnom košenju pšenice. O pobjedniku će odlučivati sudački kolegij. Prilikom održavanja ove manifestacije posebna atrakcija je risarski ručak (doručak) na njivi. Posjetiteljima će risarski ručak biti poslužen na tvrdo prešanim balama slame. Prema tradiciji bit će poslužena domaća slanina, kiselna (kiselom mlijeko) iz čupova, kruh pečen u banja-pećima, te sol, mljevena crvena paprika i crni luk. Prema tradiciji, navečer će biti održano risarsko kolo i tada će nastupiti sudionici Dječje Dužijance, pjevač *Čiro Gašparac* i ansambl Hajo.

»Mnogi će posjetitelji doći na Ljutovo zbog privrženosti našim manifestacijama, koje čine dio

naše kulture življenja, a Dužijancu nastojimo promovirati i izvan Subotice. Posljednjih dana imam puno poziva, javljaju se kosci iz Hrvatske i Srbije koji žele sudjelovati na natjecanju, a javljaju se i direktori raznih turističkih organizacija koji žele doći i upoznati našu manifestaciju. Prikaz kako su ljudi nekada ručno kosili pšenicu je veoma atraktivan, kao i prikaz uporabe starih strojeva za košenje žita i vršidbu. Ove godine na natjecanju risara sudjelovat će, osim risarskih parova iz Subotice i okolice, i risarski parovi iz: Banata, Baranje, Makedonije, kao i kosci iz Valpova, Čuprije i Kragujevca. I kosci, naravno, dovode publiku iz svojih krajeva. Navečer će biti

održano risarsko kolo, posjetitelji će se moći družiti i zabaviti, slušati pjesme koje vole, a novina je da će tom prilikom nastupiti i folklorni dječji ansambli iz inozemstva, koji sudjeluju na Dječjoj Dužijanci«, kaže *Davor Dulić*, predsjednik Organizacijskog odbora ovogodišnje Dužijance.

Ove će godine posjetitelji »Takmičenja risara«, prema najavama, moći na štandovima kupiti somun, suvenire, bricu, kiselnu i slaninu, kao i domaću rakiju, sve proizvedeno u ovim krajevima, a nakon prošlogodišnje dobre posjećenosti ove manifestacije, kada je prema procjenama organizatora bilo oko 3000 posjetitelja, ove se godine očekuje još veći broj posjetitelja.

»Znamo što je Dužijanca – zahvala Bogu na rodu pšenice i proslava završetka žetvenih radova. Razne manifestacije Dužijance okupljaju veliki broj posjetitelja. Na tim manifestacijama predstavljamo našu kulturu, tradiciju, duhovnost, a s tim su usko povezani i svi dodatni sadržaji. Ne vidim razloga zašto bi se isključivala turistička ponuda. Znamo kako je danas u svijetu etno-turizam veoma popularan. Znači, ako dođe posjetitelj iz Engleske, Rumunjske ili Njemačke, on će nešto saznati o našim kulturnim vrijednostima. A, ako se netko od posjetitelja zapita – čija je ovo manifestacija? – zapitat će se jedino ako vidi nešto kvalitetno i sadržajno, što prema mom mišljenju Dužijanca i nudi«, kaže *Davor Dulić* i ističe kako je siguran da će Dužijanca i dalje privlačiti ljude zbog ljepote, sadržaja i emotivnog naboja.

Z. Sarić

I ove će godine posjetitelji moći vidjeti kako se ručno žanje žito, kao i rad starih strojeva koji su korišteni prilikom žetve u 19. i 20. stoljeću

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

ЖКП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Održana izborna skupština Dobrotvorne zajednice »Amor Vincit« Subotica

Pomoć ugroženima i pokraj svih poteškoća

Jedna od najstarijih humanitarnih zajednica u novije doba koje djeluje u Subotici i široj okolici, »Amor Vincit«, 2. je srpnja u Domu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održala izbornu skupštinu. Prikazan je rad u proteklom razdoblju, a taj rad ilustrira socijalno stanje ljudi koje se ocjenjuje kao loše.

Nazočnima je pročitano izvješće o radu u protekle četiri godine iz kojeg se vidi kako je humanitarni rad ove udruge daleko skromniji u odnosu na ranije vrijeme, budući da više nema donacija koje su, u vrijeme osnivanja ove udruge, bile gotovo svakodnevne.

No, i pokraj svih poteškoća aktivisti »Amor Vincit« uz veliku pomoć sugrađana uspijevaju još uvijek osigurati pakete prehrambenih artikala, posebice za velike kršćanske blagdane Uskrs i Božić, te pomoći socijalno najugroženijim pojedincima i obiteljima. Uvijek se raspolaže odjećom i obućom koja se dobiva od sugrađana i dijeli prema zahtjevima potrebnih tijekom cijele godine.

Izabran je Upravni odbor u sljedećem sastavu: predsjednica *Marijana Čović* i članovi *Kata Bačić*, *Mirjana Obradov*, *Jelena Gabrić*, *Ivan Budinčević*, *Elizabeta Sineš* i *Jelena Borković*, dok je za predsjednicu Skupštine izabrana *Ruža Crnković*. Također je izabran i novi Nadzorni odbor: *Josip Gabrić*, *Marija Stipić* i *Ivan Stipić*.

Josipa Vojnić Tunić

Predsjednik Skupštine Grada i šef vijećničkog kluba SVM-a Jenő Maglai o proteklih godinu dana u lokalnoj vlasti

Ili dogovor ili oporba

»Obećanja pred izbore i energija zaokreta su se istopili; nema vizije budućnosti grada i nema hrabrosti da se uđe u suštinske reforme lokalne samouprave i zbog toga je 'Europska Subotica' mnogo dalje od Europe nego što je bila prije godinu dana. Zbog toga ćemo u sljedećih mjesec i pol do dva s našim koalicijskim partnerima raščistiti svoje odnose i pitati Demokratsku stranku jesu li spremni ući u suštinske reforme i osigurati kontinuiran i usuglašen rad Gradskog vijeća, i sjesti i vidjeti što su prioriteti u razvoju grada. Ukoliko toga ne bude, nemamo namjeru i drugu godinu provesti u vlasti u lokalnoj samoupravi kao nijemi promatrači onoga što se događa«, izjavio je na konferenciji za novinare predsjednik Skupštine Grada i predsjednik Gradskog odbora Saveza vojvodanskih Mađara *Jenő Maglai*.

On je – analizirajući rezultate rada Skupštine Grada, Gradskog vijeća i lokalne samouprave u proteklih godinu dana – rekao kako je urađeno mnogo manje od očekivanog, prije svega u području investicija i izgradnje grada. Umjesto toga, kako je naveo, lokalna samouprava »jede vlastitu supstanciju« kroz javnu potrošnju i zapošljavanje kadrova po političkoj liniji, a kao primjer je naveo da je broj zaposlenih samo u Gradskoj kući viši za četrdesetak novih ljudi u odnosu na 31. svibnja

prošle godine. S tim u vezi, on je izjave gradonačelnika *Saše Vučinića* o racionalizaciji u lokalnoj samoupravi i javnoj potrošnji nazvao lice-mjernima, ističući kako SVM više neće pristajati na politiku donošenja odluka »iz kabineta gradonačelnika«.

»Već sada je proračun Grada u manjku od oko 300 milijuna dinara, što iznosi oko deset posto na godišnjoj razini, a do kraja godine možemo očekivati povećanje minusa i do 350 do 400 milijuna dinara. Pri tome je doista neprihvatljivo da Direkcija za izgradnju grada bude uskraćena za oko 150 milijuna dinara, tj. za oko 30 posto planiranih sredstava, jer na taj način nema ništa od ulaganja, izgradnje i napretka grada. O svemu tome morat ćemo razgovarati s gradonačelnikom, da nam odgovori gdje se i koje se to rupe krpe u proračunu«, rekao je *Jenő Maglai*.

Na pitanje je li, u slučaju izlaska iz lokalne vlasti, SVM razmišljao o konkretnijim oblicima suradnje sa Srpskom naprednom strankom, *Jenő Maglai* je rekao kako za sada »ne razmišljaju u tom pravcu«.

»Prije svega želimo raščistiti sve sporne stvari koje imamo sa svojim koalicijskim partnerima, a najbitnije od njih su prioriteti i pravci buduće politike razvoja grada. Mislim da bi s naše strane bilo sasvim neozbiljno i nekorektno kada bismo postupili drugačije«, rekao je *Jenő Maglai*.

Z. R.

Predstavljen projekt javnih radova

Povodom projekta javnih radova, u okviru kojega je Pokrajinsko tajništvo za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova odobrilo Gerontološkom centru Subotica zapošljavanje 72 osobe za pomoć i njegu u kući, 6. srpnja je u ovoj ustanovi boravio pokrajinski tajnik ovog tajništva *Miroslav Vasin*. On je izjavio kako su projekti njegovateljstva imali prednost i demantirao tvrdnje da je kriterij za odobranje projekata bio politička podobnost podnositelja projekta. Vrijednost projekta je 12,5 milijuna dinara, a za 72 radna mjesta već je zainteresirano više od 300 kandidata. *Vasin* je rekao i kako je posebna pozornost dana Subotici, koja je dobila 132 nova radna mjesta, na koja će biti zapošljavani radnici isključivo s evidencije Nacionalne službe za zapošljavanje.

info: Radio Subotica

Javna sjednica Povjerenstva za planove

Javna sjednica Povjerenstva za planove Grada Subotice, na kojoj će biti razmatrane primjedbe na planove detaljne regulacije središta Subotice, Ulice Jovana Mikića i dijela Palića, bit će održana 16. srpnja, kada će podnositelji moći obrazložiti svoje primjedbe.

Radi se o prijedlozima Plana detaljne regulacije prve zone središta grada, Plana detaljne regulacije dijela Palića između ulica Lovačke, 41. nove, Palmine i sjeveroistočne granice građevinskog rajona u Subotici, Izvještaja o strateškoj procjeni utjecaja plana na okoliš i Plana detaljne regulacije za zonu komercijalnih djelatnosti uz istočnu stranu Ulice Jovana Mikića na potezu od Ulice Adolfa Singera do Hrastove ulice. Prijedlozi planova su tijekom proteklog mjeseca bili dostupni zainteresiranim u Gradskoj kući preko institucije javnog uvida.

SUBOTICA-TRANS obaveštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

FINANCIRANJE HRVATSKIH UDRUGA KULTURE

Malo po malo – uvijek nedovoljno

Sredstava koje država izdvaja za financiranje projekata i programa hrvatskih udruga daleko su manja od njihovih stvarnih potreba, kaže Željko Pakledinac *
Zajednica bi trebala agresivnije nastupati pred resornim tijelima države glede dolaženja do sredstava za projekte, smatra Davor Dulić iz HKC »Bunjevačko kolo«

Piše: Davor Bašić Palković

Idealan bi recept bio sljedeći: malo lokalna samouprava, malo pokrajina, malo Ministarstvo kulture, malo matična država i godišnja financijska konstrukcija neke od tridesetak postojećih hrvatskih udruga koje se (u užem ili širem smislu) bave kulturom mogla bi biti uspješno zaključena. Ipak, poznato je kako to u stvarnosti najčešće nije slučaj. Novca za kulturu – gdje god da se okrenete – nikad dovoljno, pogotovo sad u vrijeme recesije, koja je, ako nam je za utjehu, pogodila i svjetski bitne kulturne veličine poput Broadwaya ili filmskog festivala u Canessu.

Osim natječaja u mjestu u kojem djeluju, udruge hrvatske nacionalne zajednice su sredstva za svoje projekte u ovoj godini mogle potražiti na natječajima što su ih raspisali: Ministarstvo kulture Republike Srbije (za sada još nepoznat iznos), Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske (oko 55.000 eura), Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine (3,7 milijuna dinara) i

Pokrajinsko tajništvo za kulturu (1.450.000 dinara za prvo tromjesečje).

NIŠTA PRIJE REBALANSA

U svezi s posljednjim natječajem, treba napomenuti kako na internet-skoj stranici toga tijela stoji sljedeća obavijest: »Na osnovi Odluke o načinu i prioritetima u izvršavanju proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2009. godinu i o načinu realizacije transfera jedinicama lokalne samouprave, preliminarni rezultati natječaja Pokrajinskog tajništva za kulturu stavljaju se izvan snage do usvajanja rebalansa proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2009. godinu.«

Uz i dalje postojeće probleme udruga kod prijavljivanja na natječe (o čemu smo pisali u pretposlom broju tjednika), kao jedan od problema ističe se i mali iznos sredstava namijenjenih natječajima za potrebe programa i projekata udruga hrvatske nacionalne zajednice. »Sredstava koje država izdvaja daleko su manja od stvarnih potreba udruga«, kaže član Izvršnog

odбора HNV-a zadužen za kulturu **Željko Pakledinac**. »Primjerice, na natječaju Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine potraživanja za projekte hrvatskih udruga bila su ukupno 15 milijuna dinara, a natječajem je za to namijenjeno je 3,7 milijuna dinara«, kaže Pakledinac.

MORAMO NASTUPATI AGRESIVNIJE

Davor Dulić, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« iz Subotice, udruge s najvećim brojem članova u hrvatskoj zajednici, kaže kako bi vojvođanski Hrvati trebali agresivnije nastupati pred resornim tijelima države glede dolaženja do sredstava za projekte.

»Mislim da toga novca ima, ali da mi kao relativno mlada zajednica, nismo još u stanju doći do tih sredstava«, kaže Davor Dulić. »Strateški mi bismo već sada za iduću godinu trebali lobirati na svim razinama za veća sredstva. A to možemo samo kao zajednica. Ovo što sada radimo je po mom mišljenju pogrešno. Svaka institucija se bori za sebe, i na kraju svi dobijemo po malo«, dodaje on.

Za redovitu djelatnost Centar od grada dobiva 50.000 dinara

mjesečno za režijske troškove plus plaću za jednog stalno uposlenog. Iz proračuna lokalne samouprave dobivaju i dio sredstava za održavanje Dužijance, koji ove godi-

Davor Dulić

ne iznosi oko 2 milijuna dinara. Po Dulićevim riječima, recesija u kulturi nije ništa novo za HKC »Bunjevačko kolo«. »Tradicijaska kultura i ovaj vid okupljanja mladih, što ih mi promoviramo, generalno se slabo potiče«, kaže on.

OBEČAJU, PA NE ISPLATE

Tajnik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena **Ivan**

Lov na fondove EU

Za realizaciju projekata udruga, mogli bi biti interesantni i predpristupni fondovi Europske Unije, posebice oni s natječaja za IPA program za prekograničnu suradnju Hrvatska – Srbija. Međutim, iako je više puta najavljivano, do raspisivanja toga natječaja još nije došlo. »Očekuje se da bi ovaj natječaj trebao biti raspisan krajem godine. U tom smislu,

radit ćemo na povezivanju naših udruga s udrugama iz Republike Hrvatske«, najavljuje član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu **Željko Pakledinac**.

Gregurić kaže kako ova udruga redovito konkurira na natječajne pokrajinskih tajništava, republičkog Ministarstva kulture, te MVPEI Republike Hrvatske.

»Na prvom natječaju iz pokrajine smo odbijeni, ali su nam na drugom odobrena sredstva za projekt 'Škole žičanih instrumenata'. To nam je važno jer oni koji su ranije svirali otišli su dalje na školovanje ili su se zaposlili, tako da dosta njih više ne svira. Ovaj nam projekt pomaže da obučavamo nove članove«, objašnjava Gregurić.

Rad udruge, kako kaže, pomaže i Općina Indija. »Za ovu godinu dobili smo 200.000 dinara, od čega nam je uplaćeno samo 50.000 dinara. Iako nam obećaju to, i ranijih godina nam nisu uplaćivali cijeli iznos. Slično je i kod drugih udruga u općini«, ističe tajnik udruge.

On napominje kako je za kvalitetan projekt potrebno izdvojiti više vremena te angažirati više ljudi, što je u ovoj udruzi, bar zasad, teško izvodivo. »Ovdje u Slankamenu veliki broj ljudi se bavi poljoprivredom i nema vremena za takvo što. S druge strane, mladi koji se školuju pitaju je hoće li se vratiti u Slankamen«, kaže Ivan Gregurić.

UPITAN OPSTANAK TAMBURAŠKE SEKCIJE

Prije tri godine osnovano HKUPD »Mostonga« iz Bača dosad je

financijska sredstva dobivalo od Općine Bač, Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, i MVPEI, kaže predsjednik udruge *Stjepan Čoban*.

»Tijekom 2008. godine, od potrebnih i traženih sredstava odobrena su sredstva podmirila oko 70 posto potreba udruge. Ove godine, a evo već je kraj lipnja, na žiro-račun udruge uplaćeno je samo 11 posto potrebnih i traženih sredstava i to od Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici. Ostala očekivana sredstva za projekte i redovitu djelatnost iz proračuna Općine Bač, obećanih 175.000 dinara, i Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine do danas još nisu stigla na račun. Mi smo mlado društvo i da bismo formirali sekcije moramo usavršiti naša znanja, a za to trebamo platiti«, kaže on.

Po sadašnjem financijskom stanju, realizacija projekata s kojima je »Mostonga« konkurirala na

Stjepan Čoban

natječajima, upitna je, a pomanjkanje sredstava za redovitu djelatnost dovest će u pitanje i rad pojedinih sekcija, prvenstveno tamburaške, za koju se godišnje izdvaja oko 150.000 dinara.

ANALIZA, PA SEMINARI

Da udruge imaju problema s financiranjem ukazali su već prije

rezultati ankete o stanju u udrugama kulture koju je proveo Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. No, kako je istom analizom također utvrđeno, u tom području vidljiv je i nedostatak racionalne slike o tome tko sve i što se sve financira, kao i problem pomanjkanja znanja i vještina u dolaženju do novca. Stoga je, kako je tada istaknuto, potrebno učiniti napore u stvaranju karte donatora i tijela državne uprave – od lokalne do republičke, te podizanju kapaciteta za »fundraising« hrvatskih udruga kulture.

Dakle, dijagnoza je dana, a sada treba raditi na »ozdravljenju«. U tom smislu, Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, u rujnu organizira seminar na kojem će se problemi udruge vezani uz apliciranje na natječaje nastojati prevladati. Čeka se još samo na rezultate...

MAĐARSKÉ UDRUGE KULTURE

Država osigurava 40 posto od stvarnih potreba udruga

U Vojvodini djeluje oko 180 udruga koje se na različite načine bave očuvanjem identiteta i nacionalne kulture Mađara u pokrajini. One su povezane u Kulturni savez vojvođanskih Mađara sa sjedištem u Subotici, koji je u svojoj strukturi podijeljen po sekcijama.

Član Izvršnog vijeća Mađarskog nacionalnog vijeća zadužen za kulturu Zoltán Siflis kaže kako državna sufinanciranja – od lokalne samouprave, pokrajine i republike – osiguravaju 40 posto od stvarnih potreba za održivi razvoj udruga kulture vojvođanskih Mađara. Taj je postotak, 90-ih godina u vrijeme vladavine Slobodana Miloševića, iznosio 20-25 posto.

»Dobar dio udruge dobiva samo simbolična sredstva koja nikako nisu dovoljna da se pokrije njihova redovita godišnja djelatnost, a kamoli da se pokriju potrebe definirane u njihovoj programskoj aktivnosti«, kaže Zoltán Siflis.

Stoga se, kako objašnjava, dio sredstava za rad u područjima kulture, obrazovanja i informiranja osigurava se iz zaklade »Szülöföld« njihove matične Republike Mađarske. Ovogodišnji iznos sredstava iz te zaklade namijenjenih za kulturu iznosio je oko milijun forinti (40.000 eura).

»Sredstava iz ove zaklade su neminovna za očuvanje našeg identiteta. Što se tiče raspodjele tih sredstava, pri našem nacionalnom vijeću postoje povjerenstva za svako područje, koja određuju strateške prioritete u svojim domenama. Ti se prioriteti mijenjaju na osnovi sagledavanja stanja koje radi Zavod za kulturu vojvođanskih Mađara«, objašnjava Siflis.

Budući da je »Szülöföld« namijenjen za velike investicijske i programske zahtjeve, formirana je i zaklada takozvanih manjih sredstava »László Szekeres« za koju se izdvaja 10 posto iz zaklade »Szülöföld«. Sredstvima iz toga fonda financiraju se mala društva koja zbog obujma svoje djelatnosti ne bi odgovarala zahtjevima s natječaja zaklade »Szülöföld«.

Također, MNV dio sredstava namijenjenih za funkcioniranje vijeća, izdvaja za sufinanciranje projekata udruga i drugih institucija u zajednici. »Ukoliko ostvarimo obećana sredstva od države u ovoj godini, cilj nam je dvije trećine od ukupnih sredstava usmjeriti prema tim projektima«, ističe naš sugovornik.

Što se tiče dijela vezanog za »pisanje projekata«, u mađarskoj zajednici postoje civilne udruge koje redovito drže ovakve vrste seminara.

ĐAKOVAČKI VEZOVI

Najveće šokačko kolo na svijetu

U mimohodu je sudjelovalo više od 4000 sudionika iz 71 udruge i skupine iz čitave Hrvatske, ali i susjednih zemalja: Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije, te društvo Hrvata koji žive i rade u Zürichu, u Švicarskoj. Na čitavom putu pratio ih je pljesak desetak tisuća posjetitelja

Više od 2000 Šokaca i njihovih gostiju na 43. đakovačkim vezovima splelo je ruke u najveće šokačko kolo na svijetu, uzduž Jelačić šora u Đakovu. Predivna slika u suncem okupano srpanjsko jutro, bajkovita niska prekrasnoga narodnoga ruha, pa na čas zablista zlatara na glavi snaše iz Ilače, onda šamija na curi iz Topolja, k'o snijeg bijela košulja na bači iz Babine Grede, a onda opet kičene kape na Ljeljama iz Gorjana i pletenice cura iz Budrovaca. U nepreglednom kolu cure i momci, snaše i bače, bake i pokoji dida, mlado i staro, svi uparadeni u najljepše ruho, kakvo se samo za Vezove i u crkvu nosi. Dobro, i za proštenje i velike blagdane.

Vezovi ispred Katedrale

MIMOHOD ĐAKOVAČKIM KORZOM

Kolo se poslije slilo u najljepši mimohod đakovačkim korzom, pa ispred katedrale, sve do Strossmayerovog parka, s više od 4000 sudionika iz 71 udruge i skupine iz čitave Hrvatske, ali i susjednih zemalja: Bosne i Hercegovine, Makedonije, bila je tu i reprezentativna folklorna grupa HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, te društvo Hrvata koji žive i rade u Zürichu, u Švicarskoj. Na čitavom tom putu pratio ih je pljesak desetak tisuća posjetitelja Đakovačkih vezova iz čitave Slavonije, ali i bijeloga svijeta, jer Đakovo je svakoga prvoga

vikenda u srpnju magnet za ljubitelje folklor, tradicije i bogate šokačke baštine.

Tu su i dužnosnici – gradonačelnik Đakova Zoran Vinković, predsjednik HGK Nadan Vidošević, pomoćni biskup đakovačko-osječki dr. Đuro Hranić, župan osječko-baranjski i predsjednik Županijske skupštine Vukovarsko-srijemske, gradonačelnici Osijeka i Vukovara.

A onda, praznik za oči i dušu. Najljepše svatovske zaprege iz svih slavonskih županija. Ržu konji, a snaše i djevojke podcikuju, pjesma odjekuje plodnom slavonskom ravni. Pa jahači na prelijepim konjima. Iz kopita vatra sijeva. A tamburaši, to je priča za sebe. Više od 50 tamburaških skupina s više od 250

tambura i tamburaša zasvirali su najljepšu đakovačku rapsodiju.

Poslije su u Strossmayerovom parku na ljetnoj pozornici upriličili folklorno zabavni program koji je navečer završen već tradicionalnim izborom najbolje nošenog narodnog ruha. Još jednom su zablistali prekrasni primjerci rubine, zlato-veza, šlingeraja, peškira, otaraka i pletenica, na uvid čitavome svijetu, na radost svekolikoj Šokadiji.

BROJNE MANIFESTACIJE

I to nije sve, niti je moguće u kartici novinskoga teksta pobrojati sve manifestacije u povodu 43. đakovačkih vezova. Na svečanom otvaranju vezova u petak, 3. srp-

nja, uprizoren je scensko-glazbeni spektakl »Dlanovi moji, puni zlatnog zrnja« autora Mirka Čurića, koji je isprepleo žetvene običaje, kazališnu povijest Đakova i kao najvažniji segment Gorjansku bitku, koja se zbila davne 1386. godine. Nastupili su glumci Gavelle iz Zagreba, HNK i Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića iz Osijeka, te Slavonske lole, Slavonija bend, Đerdani, Izvor, Prijatelji, Zvona, Vera Svoboda, Sanja i Tanja Živković, klapa Slavonica te KUD-ovi Tena iz Đakova i Šokadija iz Strizivojne.

Na hipodromu Konjičkog kluba Đakovo održano je drugo kolo Croatia cupa u vožnji dvoprega i susreti II. kola Prvenstva Hrvatske u vožnji dvoprega.

Đakovački su vezovi ispričani i fotografijama Silvije Butković na izložbi pod nazivom »Čuvari baštine« a glavni likovi njenih fotografija su djeca u predivnom narodnom ruhu. U Spomen-muzeju Josipa Jurja Strossmayera priredena je izložba slika akademskog slikara Ivana Domca.

Bilo je u Đakovu doista za svakoga po nešto, pa je na velikoj gastronomskoj priredbi najboljim proglašen kulen Đurđice Predrijevac iz Kuševca, dok je na natjecanju vočnih rakija najboljom proglašena Vilijamovka – OPG Pavić iz Našica.

Slavko Žebić

HKUPD »Dukat« Vajsa-Bođani ostao bez prostorija

Potruga za rješenjem

VAJSKA – Od polovice lipnja HKUPD »Dukat« Vajsa-Bođani ostao je bez prostorija. Dosadašnji 40 četvornih metara velik prostor, koje je društvo koristilo u župi crkve s. Jurja u Vajskoj za održavanje sastanaka, morali su napustiti. Knjige, slike i arhiva društva premještena je u privatne domovove a sastanci se održavaju u prostorijama Vatrogasnog doma u Vajskoj.

Društvo se obratilo Skupštini Općine Bač, diplomatskim predstavništvima Republike Hrvatske u Srbiji te i drugim hrvatskim institucijama, moleći ih za pomoć u rješavanju nastalog problema i omogućavanju nastavka djelovanja.

P. Pejčić

HRVATSKA RIJEČ U BAČU

Svakog petka tjednik »Hrvatska riječ« možete kupiti na kioscima:

Autobusna stanica; Maršala Tita 8; Maršala Tita 25; Maršala Tita 78; Vašarska 7; Trg maršala Tita 4; JNA 13

IV. FESTIVAL MARIJANSKOG PUČKOG PJEVANJA U BAČKOM MONOŠTORU

U slavu majke Marije

Na drugoj manifestaciji projekta »Šokci i baština«, osam skupina iz Vojvodine i Hrvatske pjevalo Gospi u crkvi sv. apostola Petra i Pavla u Bačkom Monoštoru

Piše: Ivan Andrašić

Festival marijanskog pučkog pjevanja, četvrti po redu, održan je 4. srpnja u crkvi sv. apostola Petra i Pavla u Bačkom Monoštoru. U okviru druge manifestacije ovogodišnjeg zajedničkog projekta podunavskih Hrvata-Šokaca »Šokci i baština« Gospi je pjevalo osam pjevačkih skupina institucija kulture i crkvenih zborova iz Bačke i Republike Hrvatske.

OSAM PJEVAČKIH SKUPINA

Manifestacija je počela defileom svih sudionika od platoa ispred mjesnog Doma kulture do crkve sv. apostola Petra i Pavla. Odjeveni u starinske nošnje, u mimohodu su prolazili članovi domaćeg KUDH »Bodrog«, KPZH »Šokadija« iz Sonte, KUD-a »Kupina« iz Kupine, Republika Hrvatska, HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, Crkvenog zbora »Sv. Marka« iz Starog Žednika, HKUPD-a »Mostonga« iz Bača i Mađarskog pjevačkog zbora župe »Sv. Petra i Pavla« iz Bačkog Monoštora. Svojom nazočnošću u velikom broju vjernici su pokazali koliko štiju Gospu i koliko poštuju goste svojega sela. U ime svojih župljana uzvanike i sudionike festivala pozdravio je župnik vlč. Goran Vilov, a u ime organizatora, KUDH-a »Bodrog«, predsjednica ove udruge Marija Turkalj. Sudionici su svojim pjevanjem, specifičnim za mjesto iz kojega dolaze, pokazali kako su to prije puno godina radili njihovi preci. Na koncu,

Na koncu zajednički otpjevana pjesma »Čuj nas majko«

Svijest vjere i naroda najbolje čuva pučka pjesma

»Ovaj veličanstveni skup pokazao je kako pjesma uhvati sva čovjekova osjetila. Uza svo uvažavanje nošnje, folklora, običaja, umjetnička pjesma ponikla u puku jedan je od najtrajnijih čuvara identiteta jednoga naroda. U crkvenom duhu svijest vjere i naroda najbolje čuva pučka pjesma. Stoga bih predložio organizatorima uvođenje propozicija po kojima bi jedna pjesma bila od davno zaboravljenih, pjesma koju znaju još samo stari pjevati, druga bi mogla biti od novijih. Upravo te izvorne pjesme lijepe su tvorevine, pune vjere, pune duha, pune čudesno lijepih riječi, davno zaboravljenih. Svakako, Institut 'Ivan Antunović' uvijek će, sukladno svojim mogućnostima, podržavati ovakvu vrstu okupljanja. Ovdje se spojilo lijepo za vidjeti, lijepo za čuti, jako ugodno za doživjeti, još uz lik majke Božje«, kaže predsjednik Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« msgr. dr. Andrija Kopilović.

sve skupine su zajednički otpjevale pjesmu »Čuj nas majko«, a skupa sa sudionicima pjevali su i vjernici i uzvanici.

ŠESNAEST NAPJEVA

»Čuli smo šesnaest prekrasnih napjeva, bilo je među njima i vrlo starih pjesama, ali i suvremenih. Prije svega moramo podržavati ono starinsko, ono što nam je ostalo u bogatoj zaostavštini naših predaka. Upravo ti pučki napjevi, koji su se održali do danas, jedan su od najbitnijih čimbenika u očuvanju vjerskog i nacionalnog identiteta našega puka«, rekao je vlč. Goran Vilov.

Nakon završetka službenog dijela festivala sudionici su se u mimohodu vratili na plato ispred Doma kulture, gdje je nastalo pučko veselje. Pjevalo se, plesalo, tambure su svirale. Ton veselju davali su tamburaši sončanske »Šokadije«. Prije domjenka u velikoj dvorani Doma kulture zbor udruga podunavskih Šokaca otpjevao je himnu ovih udruga, svečanu pjesmu »Šokadija«.

»Zadovoljna sam dobrim odazivom sudionika, još zadovoljnija ozračjem koje je pratilo festival. Ovakvo veselje, kakvo smo vidjeli prije i za vrijeme domjenka, znaju prirediti samo Šokci. O problemima financijske naravi sada ne želim razmišljati, o njima ćemo sutra«, kaže Marija Turkalj.

Festivalu su nazočili brojni uzvanici predstavnici lokalne politike, diplomacije, crkve i kulture.

Odobrena natječajna sredstva za Općinu Bač

Spreman novac za tri projekta

BAČ – Pokrajinsko tajništvo za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova raspisalo je javni poziv za prikupljanje projekata javnih radova na teritoriju APV u 2009. godini.

Na teritoriju Općine Bač odobrena su sredstva kojima će biti financirana tri projekta vezana za javne radovne, dok se prijave za ostale projekte još razmatraju.

Prvi je projekt reciklaže plastičnih vrećica, koji će provoditi Udruga žena »Kolijevka Bačke« iz Bača, drugi je projekt Centra za socijalni rad Općine Bač, koji podrazumijeva pomoć u kući starima i njegu lica s invaliditetom, a »Skrb o starima i pomoć u kući« naziv je trećeg projekta čiji je nositelj Udruga žena »Ruka ruci« iz Plavne.

S. Čoban

Ministar Radaković uručio rješenja o dodjeli sredstava

Pročišćavanje otpadnih voda

SOMBOR – Državni tajnik Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu Dušan Radaković posjetio je Sombor i gradonačelnicima Sombora, Odžaka, Bača i Bačkog Petrovca uručio rješenja o dodjeli sredstava od igara na sreću kojima će lokalne samouprave tih gradova financirati svoje projekte.

Državni tajnik Radaković je gradonačelniku Sombora mr. Dušanu Joviću uručio rješenje o dodjeli 1,5 milijuna dinara za financiranje izrade projektne dokumentacije za izgradnju postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda za naselja Bezdan i Bački Monoštor.

Z. G.

MLADEŽ TAVANKUTSKE MO DSHV-A POMAŽE VRŠNJACIMA KOJI SE ODVIKAJU OD OVISNOSTI O DROGAMA

Potpura novom početku

Sva prikupljena sredstva od koncerta održanog u Tavankutu bit će utrošena za pomoć Zajednici »Hosana« u Starom Žedniku, kao i Zajednici otvorenoj u subotu, 4. srpnja, u Apatinu

Važnost rješavanja gorućeg problema narkomanije u Vojvodini i skrb o mladim ljudima koje su razni utjecaji i problemi u obitelji odveli na stranputice, bila je razlogom organiziranja humanitarnog koncerta, koji je 4. lipnja održan u Domu kulture u Tavankutu. Sva prikupljena sredstva

svojim radom pridonose »kućnom proračunu«.

Ulaskom u zajednicu svi momci imaju ravnopravan status, a program koji traje tri godine temelji se na molitvi, radu, međusobnoj pomoći i uzajamnom povjerenju. O tome svjedoče i riječi 23-godišnjeg *Borisa Altuhova* iz Subotice, koji svoj

ka Stantića, te mi potom ulazak u zajednicu nije teško pao, jer sam se već upoznao s pravilima, a i odlučio sam se promijeniti. U zajednici mi jedino nedostaje obitelj, koju sada promatram na potpuno drukčiji način. U mojoj obitelji sada postoji iskrenija komunikacija i općenito međusobni odnos, za čim sam žudio cijeli život, a nisam do sada imao«, rekao je Boris, dodavši kako je zajednica mjesto gdje se postupno može otkriti što je pravi uzrok ovisnosti o drogama.

Koncert je okupio brojne izvođače tradicijske i duhovne glazbe, koji su se prema riječima organizatora koncerta, Mladeži MO DSHV-a u Tavankutu, rado odazvali i podržati ideju da se jednim umjetničkim događanjem pomogne štitenicima Zajednice »Hosana«.

»Na jednom od sastanaka Mladeži MO DSHV-a u Tavankutu, kao predsjednica Mladeži, predložila pokretanje aktivnosti. Prijedlog za ovaj humanitarni koncert nedvojbeno je prihvaćen, nakon čega smo krenuli u njegovu realizaciju. Svi sudionici vrlo su se rado odazvali našem pozivu za sudjelovanje na koncertu«, pojasnili su predsjednica Mladeži MO DSHV-a u Tavankutu *Tamara Dulić* i član Mladeži *Mladen Petreš*.

MOLITVOM I RADOM DO IZLIJEČENJA

Osim plesa i pjesme, nazočni su imali prigodu čuti potresnu priču

jednog od roditelja, kao i ispovijest jednog od štitenika Zajednice »Hosana«. Tijekom izlaganja, opisali su svoja teška stanja i pokušaje oslobađanja od droge, čime je potenciran značaj obitelji u borbi s ovom opakom bolesti ovisnosti.

»Znajući kako heroin djeluje, u njemu sam vidio spas, razmišljajući u tim trenucima što mi heroin daje, ali ne i što mi oduzima. Tada nisam mislio da ću postati ovisnik i izgubiti svoju osobnost i poštovanje prema ljudima. Prijatelje i poznanike sam zloupotrebjavao kako bih došao do novca za heroin, koji mi je »odnio« i sav novac koji sam zaradio. Hvala Bogu, moji najbliži su shvatili da postoji problem, te su mi prvobitno omogućili medicinsku pomoć, koja međutim nije davala rezultata. Na koncu je najbolja, ali i jedina mogućnost liječenja bila zajednica, u kojoj boraveći proteklih 14 mjeseci osjećam sve veću sigurnost u sebe«, rekao je *Milan N.*

Hvale vrijednom akcijom prikupljeno je oko 30 tisuća dinara, što će svakako dobro doći momcima iz zajednice, čijem će povratku u bolje, ljepše i sigurnije sutra javnost moći pridonijeti na sljedećem humanitarnom koncertu koji se, također u organizaciji Mladeži tavankutske mjesne organizacije DSHV-a, planira održati na jesen.

M. Matković

bit će utrošena za pomoć Zajednici »Hosana« u Starom Žedniku, kao i Zajednici otvorenoj u subotu, 4. srpnja, u Apatinu. Naime, Zajednica za pomoć ovisnicima o lakim i teškim drogama osnovana je 2007. godine, a boravak za momke u potpunosti je besplatan. Prema riječima utemeljitelja i voditelja zajednice preč. dr. *Marinka Stantića* novčana sredstva za svakodnevni život uvijek se uspiju naći zahvaljujući razumijevanju pojedinaca i udruga, ali i štitenici također

samoinicijativni ulazak u zajednicu, i sada već devetomjesečni boravak u njoj, smatra veoma korisnim i povrh svega dragocjenim glede pomoći u najtežim trenucima.

POČEO S »TRAVOM«, ZAVRŠIO S HEROINOM

»Samoinicijativno sam došao u zajednicu, jer više nisam znao drugi put. Prije ulaska u zajednicu, proveo sam mjesec dana u župi sv. Križa u Somboru, kod preč. Marin-

RUMSKO KULTURNO LJETO

Koncert »Plavog čuperka« u Rumi

RUMA – U okviru manifestacije Rumsko kulturno ljeto, u ljetnom vrtu HKPD »Matija Gubec« iz Rume u nedjelju 5. srpnja, održan je koncert čećeg tamburaškog orkestra »Plavi čuperak« iz Rume.

Najmlađi rumski tamburaški sastav, koji inače vode, kao dirigent i umjetnički voditelj, *Vesna Gulan* i *Nedeljko Patković*, izveo je prigodan umjetnički program u kojem su nastupili i vokalni solisti *Milorad Stokin* i *Ljiljana Vidović*.

Osim »Plavog čuperka« publici su se, u nedjeljnoj večeri, predstavili i članovi tamburaškog sastava »Javor« s vokalnom solisticom *Katarinom Atanacković*, koji su na nedavnom festivalu u Deronjama osvojili nagradu za najbolju kompoziciju s pjesmom *Josipa Jurca* »Tamburice tiho sviraj«.

N. Jurca

INTERNET PARK U SOMBORU

Besplatne konekcije na bežičnu mrežu

SOMBOR – Građani Sombora od prošloga tjedna imaju mogućnost besplatne konekcije na bežični internet na području gradskog parka od karmelićanskog samostana do dvorišta Medicinske škole. Postavljanje dva hot spot na zgradu Županije omogućio je Fond za otvoreno društvo koji podržava projekt »Zelengradski bežični park« Ureda za mlade. Građani su u mogućnosti u miru gradskog parka svoja prijenosna računala bez ikakve nadoknade priključiti na bežični internet. Dinamička IP adresa se dobiva automatski od hot spotova, te nije potrebno ručno podešavanje adresa, a za konekciju nije potrebno unošenje korisničkog imena i šifre.

Z. G.

PETAR MUDRI, PREDSEDNIK MJESNE ZAJEDNICE PETROVARADIN

Tranzitni promet uništava samo srce Petrovaradina

Što se tiče statusa ovog grada, riječ je o općini koja nikad nije zaživjela, ne funkcionira jer nikad nije ni konstituirana.

Razgovor vodila: Ankica Jukić-Mandić

Već se drugi mandat *Petar Mudri* nalazi na mjestu predsjednika Mjesne zajednice Petrovaradin. Za sebe kaže kako je veliki lokalpatriot i da ga čak niti nedavni odlazak u mirovinu nije pokolebao u namjeri da putem ove dužnosti pomogne svom Petrovaradinu u kojem žive pripadnici skoro svih naroda koji žive u Srbiji i među njima oko 2500, građana koji su se izjasnili Hrvatima.

Trenutačna situacija u ovoj mjesnoj zajednici ne veseli njene građane, postoji velik broj problema s kojima se treba izboriti. Jedan od njih je i to što je po važećem Statutu Grada Novog Sada, Petrovaradin općina, a u stvarnosti to ne funkcionira tako.

Petrovaradin je krajem prošlog stoljeća doživio specifičnu situaciju, ovdje se naselilo negdje oko 7500-8000 raseljenih osoba, tako da se u roku od nekih 15-ak godina udvostručio broj stanovnika. Danas ovdje živi blizu 26.000 stanovnika i ovo je jedna od najvećih mjesnih zajednica brojčano, a i po teritoriju. Ovakva promjena donijela je i veliki broj problema vezanih uz komunalije, struju, prijevoz, potrebe asfaltiranja ulica, izgradnje staza... Komunalni problemi su nagomilani, godinama nisu rješavani. Mi svake godine Zavodu za izgradnju grada podnosimo plan investicijskog ulaganja, svake godine nešto dodajemo, a problemi se ne rješavaju, tako da taj materijal sada sliči jednoj knjizi. Mjesna zajednica je posrednik između države i građana, tu se slijeva sve nezadovoljstvo građana i traži se reagiranje vlasti. Iako ima puno problema koje treba rješavati, siguran sam, a osobito nakon razgovora s gradskim vlastima, da će se oni početi rješavati. Počevši od vodovoda, struje, cesta, kanalizacije pa do onih krupnih stvari kao što je zaobilaznica oko Petrovaradina,

jer tranzitni promet uništava samo srce Petrovaradina. Tu je i pitanje nove suvremene škole, s obzirom da postojeća ne zadovoljava potrebe, te izgradnja novog mosta. Organiziramo tribine kako bismo informirali naše građane. Imali smo i glasilo »Petrovaradin danas«, ali trenutačno nemamo dovoljno sredstava za to. Nemamo nikakve ingerencije i ne možemo ništa narediti, nemamo vlastita sredstva da bismo mogli riješiti neki problem. Iz tih razloga pozdravljam novi nacrt zakona o lokalnoj samoupravi i mislim da će se njegovim odredbama riješiti ovo pitanje, da će se vlasti i odlučivanje spustiti na niže razine. Što se tiče statusa Petrovaradina, riječ je o općini koja nikad nije zaživjela, ne funkcionira jer nikad nije ni konstituirana. To je manjkavost koja bi u dogledno vrijeme trebala biti riješena. Europske intencije su da općine budu što manje sa što manje stanovnika, s optimalnim vrijednostima između 5000-15.000 stanovnika. Samim tim su aktivnije i više na usluzi građanima, a i brže se rješavaju konkretni problemi. Uvjeran sam da će nova demokratska vlast osjetiti i riješiti to na kvalitetan način. Petrovaradin bi morao imati neku vrstu većih ingerencija za razliku od neke klasične, urbanizirane mjesne zajednice, primjerice u središtu grada.

Uskoro počinje i veliki glazbeni festival EXIT kada zavlada opća euforija ulicama Petrovaradina. Iako je u početku bilo negodovanja, građani sve više prihvaćaju ovaj festival.

To je manifestacija koju mi podržavamo iz sveg srca. Suradnja nam je i više nego dobra, prošle su nam godine darovali sedam kompjutorskih garnitura za škole i vrtiće, ove godine postoje indicije da će to biti klimatizacijski uređaji, zaposlili smo tridesetero djece prošle i 45 ćemo ove godine. Radujemo se

i Eko kampu, to je novi turistički potencijal pokraj tvrđave, petrovaradinskog podgrada... Smatram da su EXIT i Petrovaradin odlična simbioza.

U Petrovaradinu postoji i HKPD »Jelačić«. Prije nekoliko dana i vi ste bili nazočni na njihovom godišnjem koncertu. Govori li to da međusobno surađujete?

Da, mi imamo odličnu suradnju, ali trenutačno nismo u mogućnosti pomoći udrugama kao što smo prije mogli. Postojeća situacija u državi onemogućava mnoge stvari, ali to ne utječe na naše dobre odnose.

Jedan od događaja koji je uzbuđio građane jest i grafit koji je neposredno pred izbore osvanuo u Petrovaradinu. Kako ste reagirali na to?

Obaviješteni smo o tome kada se pojavio, ali je gradonačelnik *Igor Pavličić* oštro i brzo reagirao i mi smo podržali taj njegov potez. To je doista rijedak slučaj, kao što sam rekao mi surađujemo i lijepo živimo, tako da to ne može poremetiti naše dobre odnose. Spomenuo bih i naglasio kako postoji izuzetna suradnja Generalnog konzulata

Republike Hrvatske u Subotici s nama, posebno dobre odnose gajimo s generalnom konzulicom *Ljerkom Alajbeg*. Smatram da imamo dobre, kvalitetne, prijateljske, suradničke odnose i veliko razumijevanje s njene strane. To je primjer dobre suradnje s jednom službenom institucijom. Izuzetne odnose imamo i s Rimokatoličkom crkvom i preuzvišenim mons. *Đurđom Gašparovićem*, biskupom srijemskim.

Što za vrijeme vašeg mandata mogu očekivati građani Petrovaradina?

Ponosan sam što je, na našu inicijativu, turska vlada voljna, prilikom izgradnje spomenika na Vezircu, darovati jedan manji vrtić Petrovaradinu. Turski veleposlanik mi je to potvrdio u nekoliko navrata. Težim tome da dođe do izgradnje mosta, obilaznice, izgradnje jedne škole, vrtića, sportskog centra, da se riješe komunalni problemi, asfaltiraju ulice, riješe pitanja struje, kanalizacije... Imam viziju da će Petrovaradin u vrlo bliskoj budućnosti biti veliko gradilište, a želio bih da postane pravi grad hotel, jer posjeduje ogromne turističke potencijale koji, za sada, nažalost nisu iskorišteni.

Bački Monoštor: pauza za ručak

Najstarije registrirano vozilo u Srbiji (1909.)

Subotica: defile kroz grad

PROŠLOGA VIKENDA SUBOTICA JE BILA DOMAĆINOM 11. SUSRETA

Međunarodno druženje lju

Old timeri iz nekoliko zemalja tijekom subote i nedjelje, 4. i 5. srpnja, pokaz

Piše: Dražen Prčić

Potpisivanjem povelje o uspostavljanju prijateljskih odnosa između old timer klubova Subotice i Našica, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, 11. tradicionalni susret ljubitelja old timer vozila uzdignut je na još većinu razinu zbližavanja ljudi koji njeguju zajedničku pasiju prema čuvanju vrijednih auto i moto starina.

Gosti iz Hrvatske stigli su u velikom broju (55 osoba s 40 vozila), pridružujući se prijateljima iz Slovenije, Mađarske, Slovačke, BiH, Makedonije i Srbije, koji su bili, prema vlastitom priznanju, fantastično ugošćeni i primljeni od strane subotičkih domaćina, članova i aktivista kluba »Old timer«.

Bogat trodnevni program skupa započeo je u petak navečer, 3. srpnja, dolaskom svih sudionika i njihovim smještanjem u subotički Dom učenika. Prvi dan službenog programa ove lijepe manifestacije započeo je sutradan, u subotu, kada se kolona svih vozila zaputila prema Somboru, gdje su bili izloženi u središtu grada, a potom nastavila put Bačkog Monoštora, gdje je nakon kraćeg defilea bio organiziran svečani ručak. Po povratku za Suboticu, istog

Potpisivanje povelje: Teufik Isaković i Duško Rađenović

10. srpnja 2009.

Nedjeljna burza dijelova

A LJUBITELJA OLD TIMER VOZILA

bitelja auto i moto starina

ali su svoje »ljubimce« u Subotici, Somboru, Bačkom Monoštoru i na Paliću

popodneva, uslijedio je središnji događaj cijeloga susreta, kada su prvo svi stari i vrijedni automobili parkirani na Trgu slobode u Subotici, a potom su u 20 sati iste večeri u Velikoj vijećnici Gradske kuće predsjednici dvaju klubova *Teufik Isaković* (Subotica) i *Duško Rađenović* (Našice) svečano potpisali povelju o uspostavljanju prijateljskih odnosa. Konac dana je donio svečanu gala večeru u hotelu »Patria« i veselo druženje do kasno u noć.

Posljednji dan susreta obilježila je prva organizirana burza rezervnih dijelova, upriličena u dvorištu Kemijske škole »Lazar Nešić« u Subotici, a potom je uslijedio, opet u defileu – koloni, odlazak na Palić, gdje su vozila bila ponovno na uvid brojnim posjetiteljima, a svi sudionici počašćeni oproštajnim ručkom. Uz želje za što skorijim viđenjem i ponovnim druženjem na sljedećem susretu iduće godine, brojni gosti iz inozemstva i ostalih gradova Srbije u rano poslije podne zaputili su se svojim domovima. Puni lijepih dojmova o gradu Subotici i ostalim mjestima koja su ih tako lijepo ugostila.

Teufik Isaković, predsjednik kluba »Old timer«, Subotica

»Naši dojmovi su fantastični, kao što su, vjerujem, i svih sudionika ovog našeg 11. po redu tradicionalnog susreta old timer vozila. Osobito sam zadovoljan što smo i u Somboru i u Bačkom Monoštoru ljudima ovoga puta priuštiti priliku da uživaju u ovim lijepim auto starinama, koje su u ovako velikom broju došle iz nekoliko država. Ovakve manifestacije u velikoj mjeri pridonose razvijanju imidža Subotice kao zanimljive turističke destinacije, što je prepoznala i lokalna samouprava dajući nam podršku.«

Duško Rađenović, predsjednik old timer kluba »Našice«

»Posebice mi je drago što sam ponovno u Subotici, nakon 20 godina odsustvovanja, jer me za ovaj grad vežu brojne radne uspomene iz nekih prošlih vremena. A upravo ova povelja koju smo potpisali će ih sve osvježiti i obnoviti. Naši upravni odbori su se tijekom proteklih godinu dana usuglasili oko njezinog potpisivanja i mislim kako je old timer klub Subotica prepoznao pravoga prijatelja i obratno. Suradnja će se u budućnosti još više razvijati i bit će bolja i konstruktivnija.«

Aleksandar Vukovec, Varaždin

»Prvi put sam u Subotici i Srbiji nakon 25 godina i sve je zbilja savršeno. Od same organizacije cijeloga skupa do prijema ljudi. Iskreno govoreći, više ljudi nas je ovdje pozdravljalo tijekom našeg prolaska nego kada to činimo kroz Hrvatsku. Mojoj supruzi se također sve dopada i siguran sam kako ćemo i sljedeće godine ponovno doći. Izložio sam automobil Corvette, uvezen s Floride (SAD), u njega sam uložio šest mjeseci rada i sada je evo tu na uvid svima koji vole lijepa, stara vozila.«

Rajka Blažek, Zagreb

»U Suboticu redovito dolazim skupa sa suprugom na ovaj tradicionalni susret ljubitelja old timer vozila i uvijek nam je iznimno lijepo biti u društvu naših prijatelja, koji nas svaki puta zbilja srdačno ugošćuju u svom gradu. Kao i uvijek, i ovoga puta smo došli našim BMW motorkotačem prikoličarem i uživali smo u vožnji kroz lijep vojvodanski krajolik.«

VEČERAS SE OTVARA 24. SAZIV PRVE KOLONIJE NAIVE U TEHNICI SLAME U TAVANKUTU

Bogat i raznolik program

Dvadeset četvrti po redu saziv Prve kolonije naive u tehnici slame počinje večeras (petak, 10. srpnja) i trajat će do 19. srpnja. Tijekom održavanja kolonije bit će priređen raznolik program.

Večeras, u 19 sati i 30 minuta, u dvorištu kuće HKPD-a »Matija Gubec« bit će otvorena izložba slika od slame nastalih na lanjskom sazivu kolonije, nakon čega će članovi Društva izvesti prigodan program.

U subotu, 11. srpnja, sudionici ovogodišnje kolonije bit će nazočni na manifestaciji »Takmičenje risara« u Ljutovu, gdje će od 7 do 12 sati na starinski način izrađivati perlice od slame. Treći dan kolonije, u nedjelju 12. srpnja, u OŠ »Matija Gubec« s početkom u 16 sati i 30 minuta bit će održan okrugli stol s temom »Naiva u narodnom stvaralaštvu«, a govorit će etnolog iz Muzeja

Slavonije u Osijeku *Grgur Marko Ivanković*.

U četvrtak, 16. srpnja, svoj rad slammarke će prikazati i na trgu ispred Gradske kuće, u vremenu od 10 do 18 sati. Od 20 sati će u prostorijama škole u Tavankutu biti upriličena književna večer *Tomislava Žigmanova*, na kojoj će biti riječi o njegovoj najnovijoj knjizi »Prid svitom - Saga o svitu koji nestaje«. Nakon toga, od 21 sat, održat će se i filmska večer, na kojoj će biti prikazani dokumentarni filmovi »Sve arende u slugu Ente« i »Film o Kati Stantić« redatelja *Rajka Ljubića*. Zatvaranje kolonije bit će u subotu 18. srpnja, a toga će dana biti održana i Risarska večer, u okviru koje će biti priređen kulturno-umjetnički program u Domu kulture u Tavankutu. U programu će, osim domaćina HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, nastupiti i gosti tavankutske »Dužijance« iz Republike Hrvatske.

Središnja svečanost »Dužijance« u Tavankutu bit će održana u nedjelju, 19. srpnja. Žetveno slavlje započet će svetom misom u crkvi Srca Isusova u Tavankutu, u 10 sati i 30 minuta, dok će se navečer, s početkom u 20 sati, u župnom dvorištu održati »Bandašičino kolo«.

Otvorenje izložbe slika nastalih na ovogodišnjem sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu bit će upriličeno 7. kolovoza u predvorju Gradske kuće. Početak je u 18 sati.

D. B. P.

Autobusni prijevoz iz Subotice

Za sve zainteresirane posjetitelje osiguran je besplatan prijevoz za otvorenje Kolonije 10. srpnja i za zatvaranje Kolonije 18. srpnja, s polascima u 19 sati ispred katedrale u Subotici i 19:15 na autobusnoj postaji u Maloj Bosni. Također, osiguran je i povratak istom putanjom nakon završetka programa

KOMENTAR

Izravni prijenosi smrti

Piše: Zvonko Sarić

Televizijski programi odavno su preplavljeni slikama patnje i smrti. Na ekranima se nižu prizori razrušenih gradova i sela, a kamere snimaju i poginule, koji su za gledatelje tek »anonimne žrtve«. To su, nažalost, slike spektakla katastrofe u postmodernoj epohi. U medijskoj proizvodnji »slike svijeta« sve više mjesta zauzimaju rat i teror, a kako je u prvi plan plasirana lažna i morbidna »uzvišenost spektakla smrti«, stiglo se čak dotle da se stadiji bolesti i umiranje Jade Gudi, sudionice jedne od reality show emisija, koja

je oboljela od tumora, prenose uživo. Ima li granice u prikazivanju raznih sadržaja, koje emitiraju bezbrojne TV kuće u »borbi za oči«, čiji je cilj privući što više gledatelja, čime se povećava broj reklama, što će reći – zarada. Televizijska čarobna kutija sve više pokazuje i svoje monstruozno lice. Digitalne povorke jedinica i nula, baš kao u filmu »Matrix« braće Wachowski, nakon umivenih reklama kojima se predstavljaju lažni modeli života, bljesnu na ekranima u pojavnosti užasa, ali tko još mari za to, jer svatko ima neke svoje »poslove«, a u trenucima odmora može se pogledati, primjerice, dokumentarac čiji je sadržaj izravni prijenos eutanazije. Radi se o dokumentarnom filmu koji prikazuje teško bolesnog čovjeka kako oduzima sebi život na jednoj klinici u Švicarskoj. Film bilježi kako taj čovjek umire pred kamerama, a prikazan je koncem prošle godine na jednom britanskom TV kanalu.

Prvi mali nagovještaj da će se slične slike patnje i smrti umnožiti na TV programima, za mene se dogodio još dok sam bio dječarac. Riječ je

o događaju kada su palestinski teroristi početkom sedamdesetih godina oteli zrakoplov kompanije Lufthansa. Sletjeli su u zagrebačku zračnu luku Pleso i uspjeli iznuditi oslobođanje trojice preživjelih terorista koji su sudjelovali u olimpijskom masakru u Münchenu, kada su teroristi ubili više izraelskih sportaša. Navodim kako je riječ o osobnom iskustvu, jer mi se ta drama uzreala u pamćenje iz dva razloga: jedan je što se takav događaj zla posredovan TV slikom dogodio u prostoru koji mi je intimno blizak, dakle »kod kuće«, a drugi je što mi je prije događaja u zračnoj luci Pleso o masakru u olimpijskom selu pričao *Zoran Ivanović*, subotički gimnastičar koji se te godine natjecao u Münchenu.

No, izravni prijenosi smrti, nesreća i užasa na TV programima tek će uslijediti. Prizori smrti sada već nisu ništa novo u našim iskustvima prilikom gledanja TV programa. Milijuni ljudi su 1976. godine gledali izravni prijenos nesreće na stazi u Nurburgringu, kada se zapalio bolid Nikija Laude tijekom utrke Formule 1. Nakon dvije godine u utrci na legendarnoj stazi u Monci, nakon sudara vozač Roni Paterson je počeo umirati u zapaljenom bolidu. Taj prizor su opet gledali milijuni ljudi nakon nedjeljnog ručka. No, 1985. godine, tadašnja jugoslavenska televizija prekinula je jedan od izravnih prijenosa smrti, koji su inače gledali ljudi širom planeta posredstvom eurovizijske mreže. Riječ je o izravnom prijenosu tragičnih događaja, strahote na briselskom stadionu Heysel, kada je prije početka finalne utakmice Kupa europskih prvaka između Liverpoola i Juventusa, nakon sukoba huligana, poginuo veliki broj navijača. Na TV programima nastavio se niz slika smrti, tragedije i bola, sjećamo se izravnih prijenosa američkih vojnih intervencija u Kuvajtu i Iraku. Brojim gledateljima neizbrisiv trag u njihovim memorijama ostavili su prizori terorističkog napada na Ameriku 2001. godine. Pitanje je koliko se novinari ogrešuju o novinarski i ljudski kodeks. Sredinom lipnja Tužiteljstvo za ratne zločine u Srbiji najavilo je mogućnost pokretanja istrage protiv nekih novinara, koji su svojim izvještavanjima devedesetih godina podstrekivali ratne zločine.

Premijera filma koji se zove »Srpski film«, najavljena je za jesen. Tema filma je ubijanje pred kamerama. Živi bili pa vidjeli. Teoretičar McLuhan definirao je medije kao produžetak čovjeka. Po svemu sudeći, mediji su ipak postali samo tehnološke proteze, koje sve više određuju način na koji vidimo i razumijemo svijet.

Suvremeno hrvatsko pjesništvo u »Vijencu«

ZAGREB – U jubilarnom 400. broju lista za umjetnost, kulturu i znanost »Vijenac«, što ga izdaje središnjica Matice hrvatske u Zagrebu, objavljen je izbor iz suvremenog hrvatskog pjesništva u Vojvodini.

Izbor otvara uvodni esej »Možda su ljepša nadanja« Tomislava Žigmanova, publicista i ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji je i autor izbora.

S naslovom »Budi svoj«, izbor donosi pjesnička ostvarenja 18 autora iz Vojvodine, a to su:

Fides Vidaković, Lazar Merković, Josip Temunović, Marko Vukov, Matija Molcer, Petko Vojnić Purčar, Jasna Melvinger, Branko Jegić, Vojislav Sekelj, Milovan Miković, Ilija Žarković, Lazar Franciškić, Marko Kljajić, Mirko Kopunović, Ante Vukov, Zvonko Sarić, Blaženka Rudić i Tomislav Žigmanov. Ta su pjesnička ostvarenja pisana kako na standardu, tako i na mjesnim hrvatskim govorima.

Neven Ušumović i Simon Bogojević Narath u »Symposionu«

SUBOTICA – Najnoviji dvobroj časopisa »Symposion« obrađuje temu »Zločin, nevinost, smrad, miris« kroz 14 grafičkih novela, koje su nastale na temelju suradnje pisaca i strip crtača, umjetnika i ilustratora iz Srbije, Mađarske, Hrvatske i Slovenije. Među ostalima, priču »U stočnom vagonu« potpisuje hrvatski pisac podrijetlom iz Subotice Neven Ušumović, dok je jednu od grafičkih novela ilustrirao nagrađivani hrvatski animator, inače diplomirani slikar, Simon Bogojević Narath.

Grafičko oblikovanje ovog broja radio je DRO (Damir Lučić), a predgovor je napisao Saša Rakezić Zograf.

Ovaj po mnogo čemu poseban broj »Symposiona« bit će predstavlján tijekom ljeta u vojvođanskim selima, a od rujna i u gradovima.

Broj će se moći nabaviti na promocijama, a već je dostupan na adresi redakcije: Kozaračka 60, 24000 Subotica, ili na telefone: 063 496 136 ili 063 768 80 44.

Izdavanje ovog broja časopisa pomogli su: Zaklada »Szölőföld«, Grad Subotica, Ministarstvo kulture Republike Srbije i Fokus fondacija Subotica.

Završen seminar »Stvaranje kazališta«

PUČIŠĆA – Od 20. do 29. lipnja u Pučišćima na Braču održan je jedanaesti seminar »Stvaranje kazališta« u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, posvećen edukaciji kazališnih amatera koji djeluju izvan Hrvatske. Seminar je održan pod vodstvom redateljice Nine Kleflin. Na seminaru su ove godine u najvećem broju sudjelovali amateri iz Toronta (Kanada), ali i polaznici iz Srbije, Italije, BiH i Nizozemske. Zadnju večer seminara polaznici su izveli predstavu »Štefica Cvek u raljama života« Dubravke Ugrešić.

Leksikografski zavod »Miroslav Krleža« predstavio portal

ZAGREB – Leksikografski zavod »Miroslav Krleža« predstavio je u utorak – u povodu obljetnice rođenja toga hrvatskog književnika po kojemu nosi ime – svoj portal (enciklopedija.lzm.hr) koji, kako je istaknuto, predstavlja početak drugačijeg rada budući da će prikupljena i obrađena znanja biti dostupna i na internetu, a ne samo u tiskanim leksikografskim izdanjima, piše Hina.

Po riječima ravnatelja Leksikografskog zavoda Brune Kragića, projekt je pripreman godinu dana, a za početak je odlučeno da se na portalu povežu članci iz četiriju izdanja – Hrvatskog obiteljskog leksikona kao svojevrzne okosnice portala, Istarske enciklopedije, Filmskoga leksikona i Nogometnog leksikona uz izbor članaka iz Hrvatskoga biografskog leksikona.

Pedeset tisuća članaka trenutačno čini prvi sadržaj portala koji Zavod nudi korisnicima interneta u Hrvatskoj i svijetu. On će se, kako je rečeno, stalno nadopunjavati novim člancima iz već objavljenih izdanja te novim podacima.

Glavni ravnatelj Leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža« Vlaho Bogišić izrazio je zadovoljstvo uspostavljenjem portala ističući da je to nova kultura leksikografije. Najavio je da će uskoro izaći zadnji, 11. svezak Hrvatske enciklopedije od slova Tr do Ž, koji će se predstaviti u rujnu. Time će se završiti jedan od kapitalnih projekata Zavoda, koji je počeo 1999.

Od svojeg osnutka, godine 1950., Leksikografski zavod objavio je više od stotinu svezaka enciklopedija, leksikona, atlasa, bibliografija i rječnika.

»Underground Spirit« za Ulija M. Schueppela

SUBOTICA – Njemački redatelj Uli M. Schueppel dobitnik je nagrade »Underground Spirit« za izuzetno umjetničko stvaralaštvo na polju neovisnog filma ovogodišnjeg, 16. festivala europskog filma na Paliću (18.-24. srpnja), priopćili su organizatori. Kao izravni sudionik berlinske potkulturne scene Schueppel kroz svoje filmove osvjetljava nepoznati Berlin, sakriven od očiju javnosti, koji odiše vibrirajućom energijom na granicama dekonstrukcije i kreacije.

Na Festivalu europskog filma »Palić 2009.« bit će prikazano više njegovih filmova: Nihil (1987.), Put za Bog zna gdje / The Road to God knows Where (1990.), Zamrznute priče / Frozen stories (1994.), Planeta Aleks / Planet Alex (2001.) Berlinsong (2006.) i Dan / Der Tag (2008.). U okviru programa Mladi autori Europe bit će prikazan i njegov novi film Sporedni putovi / Von Wegen (2009.).

Tilly i Abraham u »Bash kući«

SUBOTICA – Nakon 16 godina, sutra (subota, 11. srpnja) u »Bash kući« (na početku Radijalca) nanovo nastupa legendarni duo iz nekadašnjeg kluba »La Bohem«: Robert Tilly i János Abraham. Repertoar dueta čine nezaboravne r&b, blues, soul i jazz-evergreen skladbe. Početak je u 22 sata.

Do kraja mjeseca u Modernoj galeriji »Likovni susret« može se pogledati skupna izložba »Paralelni procesi«, koja obuhvaća radove četvero likovnih umjetnika mlađe generacije – Vere Đenge, Gorana Kujundžića, Srđana Milodanovića i Lee Vidaković. Prema riječima autorice izložbe Olge Šram, radi se o autorima koji kroz pojedinačne istaživačke projekte u prikazanim recentnim ciklusima izgrađuju jedinstvene opuse kao aktivne sastavnice umjetničke scene. U tom smislu, kako je istaknula prigodom otvorenja, izložba predstavlja doprinos sagledavanju umjetničke scene u Vojvodini, ukazujući na jedan segment toga šarolikog i bogatog kulturnog prostora.

Vera Đenge (Kikinda, 1966.) je diplomirala slikarstvo na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu, u klasi prof. Jovana Rakidžića 1990., te na istoj akademiji završila poslijediplomski studij kod prof. Milana Blanuše 2001. godine. Priredila je deset samostalnih izložbi u Srbiji, a sudjelovala je na značajnim skupnim žiriranim i autorskim izložbama u zemlji i inozemstvu. Na izložbi »Paralelni procesi« predstavila se crtežima u kombiniranoj tehnici ugljena i boje, na kojima, uz linijama osnaženom jakom gestom, inzistira na materijalnosti površine slike stvarajući slojevit u hrapavu strukturu. Ona neumanjenom energijom razgrađuje na granici apstrakcije i figuralnog motive ruke, dlana i otisaka kao autonomnih simboličnih formi, navodi se u katalogu izložbe.

Prvi iskorak

»Ovo je prvi iskorak u namjeri da na jednu višu razinu izdignemo ovaj dio kulture Hrvata na ovom prostoru. Nadam se kako ovakvim pristupom možemo obogatiti kulturu naše zajednice, Subotice, pa i cijele Vojvodine«, rekao je otvarajući izložbu predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Branko Horvat.

Otvorenje izložbe: Goran Kujundžić, Vera Đenge, Lea Vidaković, Katarina Čeliković i Olga Šram

IZLOŽBA »PARALELNI PROCESI« U LIKOVNOM SUSRETU

Ustrojavanje akademske likovne scene

Izložbu je priredio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata s ciljem organiziranja i ustrojavanja akademskog likovnog segmenta kulture unutar hrvatske zajednice

Srđan Milodanović

Goran Kujundžić (Subotica, 1976.) diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu na smjeru grafike u klasi prof. Miroslava Šuteja. Samostalno je izlagao samo u Pečuhu, a skupno u Zagrebu, Velikoj Gorici, Vinkovicima, Pečuhu i Osijeku. Zaposlen je kao asistent na Učiteljskom fakultetu u Osijeku. Razmišljajući o područjima unutar geometrijske apstrakcije Goran Kujundžić se u prikazanim radovima »koncentrira na razradu i repetitivnu linearnih formi koje provociraju različite optičke efekte«.

Srđan Milodanović (Subotica, 1982.) diplomirao je slikarstvo na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu u klasi prof. Milana Blanuše 2009. godine. Izlagao je na skupnim i autorskim izložbama u Novom Sadu, Beogradu, Subotici, Nišu, Smederevu i dr. Više performansa realizirao je u zemlji te u Austriji. Također se bavi i podvodnom fotografijom.

Istražujući u područjima bliskim ready made umjetnosti Srđan Milodanović predstavljenim ciklusom radova čini originalne iskorake. Zatvarajući nenaslikana bijela platna najrazličitijim odbačenim neslikarskim materijalima na njima gradi vizualno atraktivne nove slike-objekte drukčijeg značenja, slike realnosti.

Lea Vidaković (Subotica, 1983.) apsolutnica je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, na smjeru grafike u klasi prof. Roberta Šimraka. Istovremeno završava trogodišnji studij na Sveučilištu u Voldi (Norveška), smjer za animirani film. Tri je puta samostalno izlagala u Subotici, sudjelovala na skupnim izložbama u Zagrebu, Novom Sadu, Subotici, a perfor-

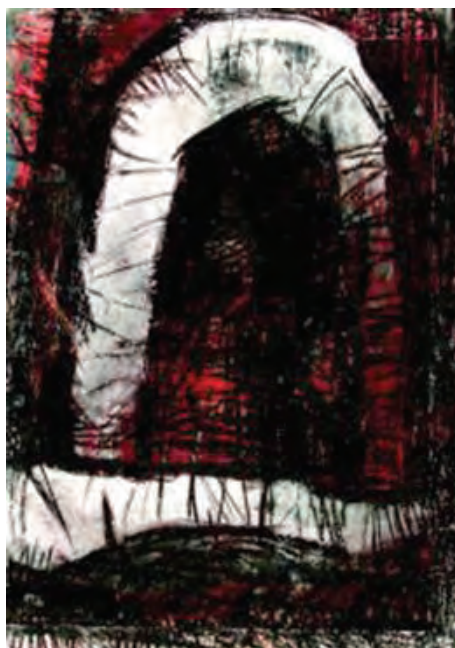
manse realizirala u Zagrebu, Brnu (Češka) i Halleinu (Austrija). U izloženom ciklusu radova naslovljenim »Lisice« Vidakovićeva se okreće jednom motivu te »apstrahujući sve suvišno u varijacijama progovara jasnim, izražajnim suvremenim likovnim jezikom«.

Izložbu »Paralelni procesi« priredio je Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata s ciljem organizi-

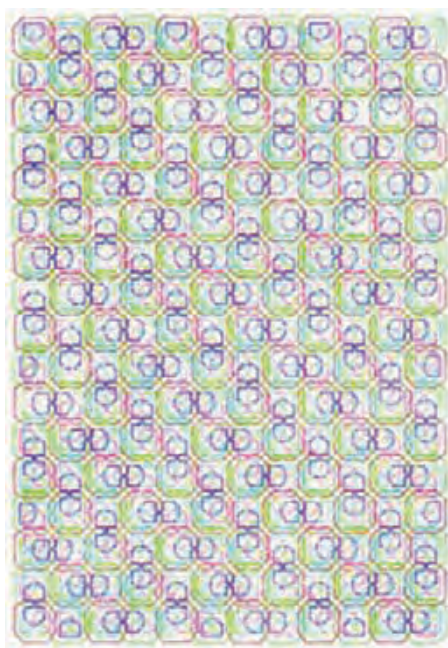
ranja i ustrojavanja akademskog likovnog segmenta kulture unutar institucionalne strukture hrvatske zajednice u Vojvodini.

Nakon Subotice, izložba bi u idućih godinu dana trebala biti predstavljena u Somboru, Novom Sadu i Srijemskoj Mitrovici, a u planu su gostovanja u Osijeku i Pečuhu.

D. B. P.

Vera Đenge

Goran Kujundžić

Lea Vidaković

»MIMIKRIJA!« PAULE MUHR U LUXEMBOURGU

Podrivanje normativne prakse uljepšavanja

U Nacionalnom audiovizualnom centru Luxembourg u Diddelengu nedavno je otvorena izložba »Highest Common Factor« koja obuhvaća radove Leonore Bisagno iz Italije i Paule Muhr (rođene Miklošević, 1977. u Subotici) koja trenutačno živi i radi u Berlinu.

Izložba je rezultat rezidencijalnog boravka dviju umjetnica u spomenutom gradu Diddelengu, a pod patronatom organizacije Pepinières européennes pour jeunes artistes.

Paula Muhr se predstavila multimedijском instalacijom »Mimikrija!« koja se sastoji od fotografija, video radova, tekstova i tonskog zapisa. Rad balansira između autobiografskog narativa i analize ideoloških struktura koje imaju odlučujući utjecaj na naš odnos kako prema sebi, tako i prema drugim ljudima. Montiranjem i sukobljavanjem različitih vizualnih sti-

lova u svojoj instalaciji, Muhrova istražuje učinke različitih medijski produciranih stereotipa s kojima se

intuitivno identificira. Ti stereotipi zasnovani su na kulturnim praksama i konceptima koji određuju preovlađujuće norme ženske ljepote.

»U tom smislu, rad se bavi preispitivanjem ženskog identiteta i referira na društvene fenomene kon-

sumerizma, fetišizma i neurotičnog straha od starenja. Poigravam se različitim modelima ljepote i preuveličavam obećanja kozme-

tike industrije, time ironizirajući društveno konstruiranu ulogu 'drugog spola'. Bilo da demonstriram gimnastičke vježbe za lice ispred kamere, isprobavam različite stilove šminkanja ili analiziram i dekonstruiram geste nanošenja šminke, u svakom slučaju podrivam normativne prakse uljepšavanja, čiji je osnovni cilj stvaranje uniformnih tijela«, navodi autorica u tekstu koji prati rad.

Paula Muhr je diplomirala fotografiju na Akademiji umjetnosti Braća BK u Beogradu 2002. godine, a magistrirala 2006. na Fakultetu primijenjenih umjetnosti u Beogradu. Dosad je samostalno izlagala u Srbiji, Makedoniji, Sloveniji, Njemačkoj, Mađarskoj, Francuskoj, Austriji i Velikoj Britaniji. Dobitnica je više inozemnih nagrada i stipendija.

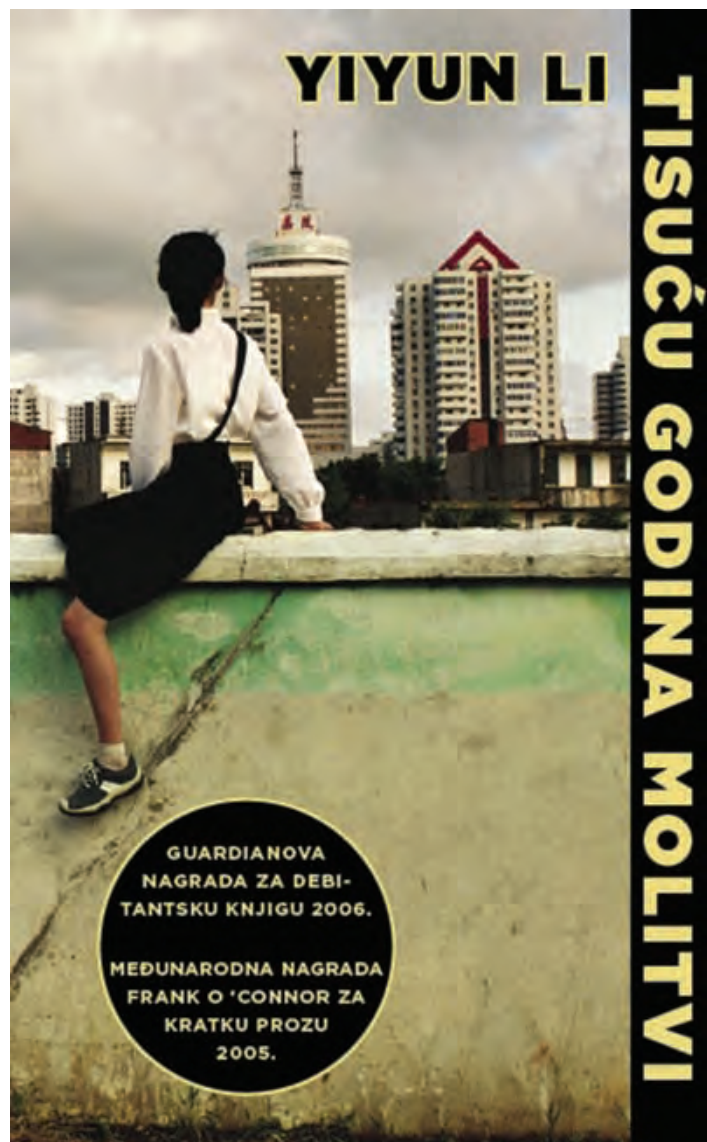
D. B. P.

YIYUN LI, »TISUĆU GODINA MOLITVI«, VUKOVIĆ@RUNJIĆ, ZAGREB, 2009.

Čudesno prozno tkanje

Svaka od deset priča zaslužuje posebnu pozornost i pomno iščitavanje, a poseban doživljaj djela bit će svakako naglašen svježinom i posebnošću kojom odiše djelo mlade autorice

Piše: Đurđica Stuhlreiter

»Tisuću godina molitvi« naslov je zanimljive zbirke mlade američko-kineske autorice *Yiyun Li*. Riječ je o višestruko nagrađivanom djelu, zbirci od deset pripovijedaka, u kojem autorica raščlanjuje ljudske sudbine na razmeđu mitologije, povijesti i kulture. O zanimljivost zbirke i specifičnom ozračju koje nam dočaravaju stranice ove knjige svjedoči i sljedeći ulomak iz pripovijetke »Višak«:

»Jednoga poslijepodneva u studenome ulicom ide baka Lin s jelonošom od nehrđajućeg čelika u ruci. U jelonoši je službena potvrda njezine radne organizacije. 'Ovim se potvrđuje da je drugaricu Lin Mei časno umirovila pekinška

Tvornica odjeće Crvena zvijezda', piše blistavim zlatnim pismenima u potvrdi.

Ne kaže se da je Tvornica odjeće Crvena zvijezda bankrotirala, odnosno da baka Lin, unatoč časnom umirovljenju, neće dobiti mirovinu. Dakako, neće dati takvu informaciju zato što to jednostavno nije točno. 'Bankrot' je pogrešna riječ za tvornicu u vlasništvu države. Iz potvrde je obzrimo izostavljen izraz 'unutarnja reorganizacija'. A pazite sad, mirovina bake Lin samo je privremeno obustavljena. Koliko dugo, o tom tvornica ništa više ne kaže.

'Na planini se uvijek nađe put', reče teta Wang, susjeda bake Lin, pošto je doznala za njezinu situaciju.

'A gdje god je cesta, tu je i Toyota.' Izleti joj druga rečenica Toyotine reklame i prije nego što je to shvatila.

'Eto vidite, bako Lin. Znam da ste optimistična osoba. Budite pozitivni i naći ćete i Toyotu'«.

SVJETOVI TUĐI I POZNATI

Od pekinške vreve preko čikaških zalogajnica do pustih mongolskih prostranstava, »Tisuću godina molitvi« uvodi u svjetove koje doživljavamo kao tuđe i poznate u isti mah. »Pripovijest Besmrtnost«, dobitnica Nagrade Plimpton časopisa *The Paris Review*, govori o mladiću koji zahvaljujući začudnoj sličnosti diktatoru otkriva poziv besmrtnosti. U »Princezi Nebraske« muškarac i žena u izgnanstvu u čikaškom se restoranu prisjećaju mladoga glumca u kojeg su oboje svojedobno bili zaljubljeni. »Pošto prođe vijek trajanja« baca svjetlo na bure i oluje braka, roditeljstva i rodne identifikacije: prede priču o bračnome paru koji 28 godina skriva kćer od svijeta. Zajedno s ostalim pričama tvore čudesno prozno tkanje iz pera nezaboravne književnice.

POZITIVNE KRITIKE

»Tisuću godina molitve« polučilo je vrlo pozitivne prosudbe eminentnih književnih časopisa i kritičara. Tako o djelu, primjerice, možemo pročitati:

»Deset podjednako zanimljivih

priča... prožetih finim humorom i velikim razumijevanjem za likove... Zavodljiva lakoća pripovijedanja čini mučne dijelove još dirljivijima... Niti jedna od njezinih priča ne nudi jednu, jednostavnu poruku, pa se stoga krajnostima u ljudskim emocijama i ponašanju bave na vjerodostojan, iznimno dojmljiv način.« (*Sunday Business Post*)

»Njezino je pisanje predивно ogoljeno i suzdržano.« (*The Times*)

»Ovo je jedna od malobrojnih proznih zbirki gdje jednu za drugom čitate savršeno napisane priče.« (*Washington Post Book World*)

Možda je, ipak, ponajbolji zapis o knjizi onaj iz pera *Michela Fabera* u *Guardianu*:

»Yiyun pripovijeda tako samopouzdanu da njezinu prozu resi draž tradicionalnog štiva. No, perspektiva iz koje piše nije nimalo staromodna! Ovakva darovitost, dalekovidnost i poštovanje pred nerješivim životnim zagonetkama čine istinski vrsnog pisca.«

Do sličnih će zaključaka zacijelo doći i svi koju budu čitali ovu zanimljivu zbirku. Svaka od deset priča zaslužuje posebnu pozornost i pomno iščitavanje, a poseban doživljaj djela bit će svakako naglašen svježinom i posebnošću kojom odiše djelo mlade autorice. Slikajući i preslikavajući, motreći i doživljavajući stvarnost na poseban način, Yiyun Li pretvara čitanje u pravi doživljaj.

Yiyun Li odrasla je u Peking, a u SAD se preselila 1996., gdje i danas živi. Njezina pripovijetka »Besmrtnost« osvojila je nagradu Plimpton za prvu proznu knjigu uglednog časopisa *The Paris Review*, a objavljivala je u časopisima *Prospect*, *The New Yorker* i *The Paris Review*, te drugdje. Zbirka pripovijedaka »Tisuću godina molitvi« osvojila je brojne ugledne nagrade, među kojima su prestižna međunarodna nagrada Frank O'Connor za pripovijetku, nagrada PEN/Hemingway, Guardianova nagrada za najbolji prvijenac, a ušla je i u uži izbor za nagradu Orange za nove pisce. Nedavno je u izboru časopisa *Granta* svrstana među najbolje mlade američke prozaike.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Eugen Kumičić

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Romanopisac, novelist i dramatičar Eugen Kumičić rođen je 1850. godine. Pučku je školu završio u Kastvu, a od 1861. pohađao je hrvatsku i talijansku gimnaziju u Rijeci, Koprnu i Zadru. Studij medicine upisao je 1870. u Pragu, ali se već iduće godine prebacio na bečki Filozofski fakultet, gdje upisuje zemljopis, povijest i filozofiju. Godine 1875. odlazi na dvogodišnji boravak u Pariz, gdje se upoznaje s jednim zapadnoeuropskim književnim programom na samom njegovu izvoru. U Beču 1877. uči francuski i talijanski jezik i romansku književnost. Iduće je godine prešao Savu i u Bosni boravio u službi austrijske vojske. Kao zastupnik biran je u Hrvatski sabor 1884. i 1885. u Varaždinu, a 1893. u Brodu na Savi, bio je urednikom *Hrvatske vile* (1883.) i *Hrvatske* (1866.-89.), zagrebačkim gradskim zastupnikom 1892. i jednim od najbližih Starčevićevih suradnika, prvo u Stranci prava, zatim, nakon pravaškog raskola 1896., u Čistoj stranci prava. Objavljivao je pod pseudonimom *Jenio Sisolski*.

Kumičićevu pripovjednu prozu dijelimo na istarski i zagrebački krug, kojima se kao treća, ali i žanrovski određenija pripovjedna skupina pridružuju historijski romani. U istarski (pučki) pripovjedni krug, u središtu kojega su primjeri surove životne borbe primorskih ribara i njihovih obitelji, pripadaju romani *Jelkin bosiljak* (1881.), *Primorci* (1882.), *Začudeni svatovi* (1883.), *Sirota* (1885.), *Teodora* (1889.) i *Preko mora* (1889.) te novela *Ubilo ga vino* (1884.). Fabule Kumičićevih romana iz istarskoga života svode se tako ponajčešće na model neostvarene ljubavi čednih i poštenih mladića i djevojaka, kojima prepreke postavljaju gramzivi, licemjerni i pokvareni stranci, uglavnom društveni moćnici. U takvu fabularnu okosnicu upleten je tipičan i jednoličan trivijalni rekvizitar: spletke, ubojstva, samoubojstva, ucjene i razbojništva. Prizori su puni sla-

dunjava romantike, od sentimentalnih scena prepunih suza, preko idiličnih opisa krajolika, do dinamičnih opisa borbi i pogibelnih akcija protagonista. Kumičićevi likovi predočeni su u crno-bijeloj polarizaciji (gdje su stranci, pravaškom logikom, uvijek loši i zli), bez gotovo ikakve socijalne i psihološke motivacije njihovih postupaka.

Roman *Olga i Lina* (1881.) na tragu je kasnijih romana (*Gospođa Sabina*, *Otrovana srca* i *Pobijeljeni grobovi*), s građom iz zagrebačkoga građanskoga života koji obrađuju motive urbane pokvarenosti i moralne izopačenosti. Kumičićeva odluka za naturalizam, u vremenu glasne polemike za i protiv naturalizma, koji je upoznao na samome izvoru, u Parizu, a potom ga predočio u traktatu *O romanu* (1883.), nije otišla dalje od puke deklaracije, budući da njegovi romani nastaju u prvome redu ugledanjem

na trivijalnu literaturu. Pišući svoja prozna djela Kumičić nije imao na umu teoriju Zolina naturalizma i ono o čemu je i sam pisao u svom traktatu. On u hrvatsku književnost nije donio naturalizam kao gotovu formulu, nego je, potaknut njime, razvio osebujuć tip literature u kojoj se prožimlju realizam s elementima naturalizma i romantizma na granici idealizma.

Kumičić je u svojim romanima iz zagrebačkoga života prvi među hrvatskim realistima usmjerio stvaranje romana prema realističkom i naturalističkom prikazu zbilje, među prvima je pripovjedno fiksirao aktualne društvene događaje, što je utrlo put kasnijim sustavnijim društvenim analizama i zrelijemu kritičkomu realizmu u djelima Josipa Kozarca, Ksavera Šandora Gjalskog i Vjenceslava Novaka. Prozni opus Kumičić dovršava autorstvom dvaju romana s građom iz hrvatske prošlosti: *Urotom zrinsko-frankopanskom* (1893.) i *Kraljicom Lepom* (1902.). U povijesnim romanima izrazio je ljubav prema domovini i svoje pravaške ideje. Roman *Urota zrinsko-frankopanska* bavi se tragičnom sudbinom

Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana, koji su pogubljeni u Bečkom Novom Mjestu 30. travnja 1671. te događajima koji su uslijedili nakon toga. U njemu autor obrađuje dobro poznatu povijesnu temu govoreći o odnosu Hrvata i stranaca te o nemogućnosti da hrvatsko plemstvo ostvari svoje nacionalne interese. Kompozicijski se isprepleću beletristički pisani dijelovi (romantičarske epizode otmice djevojaka, pljačke i potjere) i izvorni dokumentarni materijal što bitno narušava sklad i cjelovitost romaneskne strukture. U njemu se ljubav prema voljenoj osobi isprepliće s ljubavlju prema domovini, a nacionalni su interesi iznad osobnih. *Urota zrinsko-frankopanska* jedan je od najčitanijih romana u Hrvatskoj i njime je zapravo stvoren kult Zrinskih i Frankopana.

Spomenik poznatom književniku u Zagrebu

Obilježavanje 140. obljetnice od dolaska trapista i 100. obljetnice od smrti oca Franza Pfannera

Dolaze bolja vremena za trapiste

Za samo deset godina svog boravka u banjalučkoj regiji sagradili su ciglanu, kovačnicu, kamenolom, mlin, siranu, pilanu, pivaru, tvornicu sukna s predionicom i tkaonicom, bolnicu, dječje sirotište

Piše: Arijana Beus

U lipnju davne 1869. u Banjaluku su stigla šestorica trapističkih redovnika, dva svećenika s četvoricom braće i osnovala samostan Marija Zvijezda. Stigli su na poziv njihova redovničkog subrata oca Franza Pfannera, koji je u Delibašinu, selu kod Banjaluke na desnoj obali Vrbasa, kupio prilično velik dio zemlje i šume i stvorio jako ekonomsko, kulturno i industrijsko središte banjalučkog kraja. Upravo povodom 140. obljetnice od dolaska trapista i industrijske revolucije koju su ovi skromni i povučeni isposnici proveli u ovom dijelu BiH i 100. obljetnice od smrti oca Franza Pfannera, upriličen je trodnevni međunarodni znanstveni skup pod nazivom »Trapisti u Banjaluci, Europi i BiH«.

OBEĆANJA OD STRANE ENTITETSKE VLADE

Tematske izložbe i brojna predavanja eminentnih stručnjaka iz cijele Europe konačno su skrenula zasluženu pozornost na ove šutljive dobrotvore. Naime, za samo deset

godina svog boravka u banjalučkoj regiji sagradili su ciglanu, kovačnicu, kamenolom, mlin, siranu, pilanu, pivaru, tvornicu sukna s

predionicom i tkaonicom, bolnicu, dječje sirotište..., a zaslužni su i za elektrifikaciju Banjaluke. U Vladi RS-a najavljuju kako će pomoći da samostan ponovno zaživi u onom obliku kako to njegovi autentični vlasnici odluče, tako što će učiniti sve da se vrati imovina Katoličkoj crkvi u naselju Trapisti kod Banjaluke. Bolji dani su možda već i došli jer je nedavno pokrenuta i proizvodnja originalnog sira »Tra-

pista«, čiju tajnu spravljanja već stoljećima poznaju samo trapisti. U dolazećem razdoblju trebalo bi krenuti i s većim količinama proizvodnje kako bi ovaj kvalitetni sir mogao stići i na druga tržišta, a ne samo BiH i Hrvatske. Podsjećanja radi originalni sir »Trapist« masovno se proizvodio do Drugog svjetskog rata, kada je broj svećenika bio znatno veći. Komunističke vlasti oduzele su im gotovo svu imovinu ostavivši tek crkvu i samostan. Broj svećenika naglo se smanjio, a proizvodnja sira nastavljen je tek za samostanske potrebe i to samo do 1996. godine kada je umro brat Mohor koji je jedini znao recept.

MLADI ZAJINTERESIRANI ZA TRAPISTIČKI RED

Danas su trapisti uz kartuzijance najstroži red u Katoličkoj crkvi, što

podrazumijeva potpunu izoliranost i šutnju, sedam dnevnih zajedničkih molitava, obvezan fizički rad, pet zavjeta, suzdržavanje od mesa i dr. Kao monasi trapisti slijede »Pravilo sv. Benedikta« živeći monaško geslo »Ora et labora – Moli i radi«. Danas se u opatiji Marija Zvijezda puno toga promijenilo, redovnici su ostali bez imovine, pa su svoj život prilagodili sadašnjim mogućnostima. Kako kažu braća Tomislav i Zvonko Topić, trenutačno jedini trapisti u Mariji Zvijezdi, redovnici su prije ustajali u dva sata noću na molitvu kada su bili sveci, odnosno na Božić i Uskrs, a običnim danima u dva i pol kada je bila molitva, nakon toga bi se smjenjivale molitve, rad i odmor sve do 19 sati kada je bila posljednja molitva, nakon koje bi se odlazilo na počinak. Posljednjih godina samostan je posjetilo i desetak mladih ljudi koji su se željeli zaređiti u ovom samostanu, međutim samostan ih nije mogao primiti i pružiti im uvjete za život. Ipak, braća Tomislav i Zvonko vjeruju kako će uskoro doći bolja vremena i za ovaj, nekada najveći trapistički samostan u svijetu.

Kirbaj u Šidu

Župna crkva u Šidu – Presvetog srca Isusova proslavila je svoj kirbaj. Ove godine za blagdan Srca Isusova u Šidu je bilo posebno svečano. U prepunoj crkvi, misno slavlje je služilo 8 svećenika. Uz šidskog župnika, preč. Nikicu Bošnjakovića, tu su bili svećenici iz Sota, Iriga, Hrtkovaca, Marinaca, Nijemaca, Viljeva i grkokatolički župnik iz Šida. Misno slavlje je predvodio župnik iz Viljeva kod Donjeg Miholjca.

Šidanima su ove godine došli brojni gosti, a najviše iz rodne župe svećenika Bošnjakovića, iz Nijemaca u Republici Hrvatskoj. Tu je bio i tamburaški bend iz Nijemaca, čiji su članovi svojim glazbalima pratili cijelu misu. Župnik je ovom prigodom svečano najavio da će biskupija kupiti susjedno dvorište pokraj crkve u Šidu, gdje će se izgraditi potrebne prostorije koje sada nedostaju. Planirano je izgraditi vjeronaučnu dvoranu, knjižnicu i Hrvatski dom. Župnik je izrazio nadu da će idući blagdan Srca Isusova biti proslavljen u tim novim prostorijama.

I. Kušeta

GODIŠNJI ODMOR

Život nikada ne može prestati

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Još se borimo sa čestim nevremenom. Rijetke su godine sa toliko oborina kao ova. Ali se dešava. Vjerniku koji je sklon Boga doživljavati kao »osvetnika«, pobjegne tvrdnja: Tako smo zaslužili! Ja ne mislim tako. Molimo Boga da bude njegova volja i bit će dobar završetak. Žetva završava. Počinju slavlja Dužijance. Ipak, mnogi od nas su na planiranom odmoru. On je potreban i imamo na njega pravo. Kako ga provesti, a da nas stvarno odmori? Razmišljajući o ovoj temi »pabirčio« sam misli po knjizi: »Za umorne« od dr. *Ivančića*. Ima zgodnih misli...

MIRAN RAD JAČA ČOVJEKA

Miran rad jača čovjeka, rekao mi je poznanik. Odgovor je jasan. Postavimo ove principe: Kad se umorimo na jednom poslu, okrenimo se drugom, ali ga staloženo radimo i osjetit ćemo kako se odmaramo. Kad nas umori čitanje, radimo neki tjelesni posao. Kad nas umori rad na traktoru, sjednimo u hladovinu i pročitajmo nekoliko ulomaka iz knjige – i već ćemo biti odmorni. Ako nas umara sjedenje za radnim stolom, prošećimo se bar deset minuta, promatramo sve oko sebe i kad osjetimo da sve zapažamo, znak je da je započeo naš odmor. Ako su nam se misli privezale uz neku brigu, posao ili rješavanje nekog zadatka, onda se otrgnimo od toga, razmišljajmo o nečemu drugom, zagledajmo se u oči ljudima, u neki cvijet. Promatramo ga dok se naša duša ne otrgne od posla i ne počne se odmarati na cvijetu, na leptiru, na zvjezdanom nebu i na prijateljskim pogledima ljudi. Ne smijemo dopustiti da nas ijedan posao toliko veže da isisava naše snage, da nas premori i rastočena baci na tlo. No, i godišnji odmor može umoriti ako noćima ne možemo spavati, ako nas muče komarci ili prevelika vrućina, ako predugo gledamo televiziju ili čitamo knjige koje nas umaraju, ako opet razgovaramo o brigama i o zadaćama koje nas čekaju kad se vratimo, ako nas brine hoćemo li imati dovoljno novca za hotel, pension ili mjesto gdje boravimo, ako nas neka bolest počne uznemirivati. Moramo se otrgnuti od svega i početi misliti druge misli, raditi druge poslove, razgovarati drugačije.

Obično ljudi odlaze na odmor u mjesta koja su prepuna ljudi, gdje je gužva i gdje urla glazba, gdje su noći pretvorene u dan. Nikakvo čudo što se vrate kući premoreni, što im je duša zgužvana, savjest opterećena, što nemaju volje da počnu raditi nešto novo. Drugi na odmoru počnu puno jesti i puno piti

Godišnji odmor nas

želi obogatiti i vratiti

ti u snazi i zdravlju

na naš posao. Pustimo

neka duša uživa,

neka se hrani i oživljava

u povjerenju da

život nikada ne može

prestati.

Dakle, odmor je samo

onda odmor kada

se uspijemo sabrati

u sebi i »izmijeniti«

»umornu nutrinu«.

Drugim riječima od-

mor je duha pravi

odmor, a onda će se

i umorno tijelo prepo-

roditi

previše se sunčaju ili previše hodaju, svađaju se i tako rastaču međuljudske odnose i onemogućuju si odmor.

PRIRODA GOVORI

Počet ćemo se odmarati kada se zagledamo u čašku cvijeta, kada osjetimo njegovu nježnost i počnemo pogledom milovati njegove latice. Osjetit ćemo da nam se duša odmara i da čitavo biće doživljava nježnost koja izbija iz duše cvijeta, da postajemo radosni jer nas voli jedan stvor – cvijet. Bit će dobro da, ulazeći u more ili u rijeku, zapazimo kako voda oplakuje naše tijelo, kako nas miluje poput najboljeg prijatelja, a povjetarac nježno struji oko nas i dodiruje našu dušu. Izadimo van, u tišinu, u zvjezdanu noć, zastanimo, oslušujemo, pustimo neka nas miluje povjetarac, neka uši oslušuju daleki lavež psa, neka se duša zagleda u zvijezde, neka mjesečina dodiruje sve pore našeg bića i zovne ih na mir, na ljubav, na povjerenje i nježnost. Ako je moguće, uspnimo se visoko na planinu i pustimo neka nam duša uživa u krajoliku. Osjetit ćemo kako je nebo blizu. Povucimo se u hlad nekog sjenovitog stabla i promatramo koliko dobročinstva nam daje to stablo, kako nas njegovo lišće miluje sa svih strana, kako nas hladovina odmara, kako nam ono postaje prijatelj i stari drug. Podimo do neke stijene i pomilujmo njene oštre bridove, zagledajmo se u njenu veličanstvenost, razgledajmo je sa svih strana i razmotrimo. Osjetit ćemo da je život nezaustavljiv, čudesan i vječan. Vrijeme godišnjeg odmora je prilika da pročitamo najljepšu knjigu koja je napisana u povijesti čovječanstva, a to je priroda, da nakon toga počnemo hvaliti njenog Autora, Stvoritelja svijeta, i svaki dan od njega tražiti mali intervju. Jer sve oko nas u prirodi ima snagu govora s pomoću znakova, sve nam želi znakovito poput slova u knjizi govoriti o Stvoritelju koji nas ljubi i čeka da mu se obratimo, da mu progovorimo. Sve je zbog nas stvoreno, mi nismo napušteni ni sami, naše žalosti i samosažaljenja nemaju razloga. Ljeto nas zove na nove proplanke života. Godišnji odmor nas želi obogatiti i vratiti u snazi i zdravlju na naš posao. Pustimo neka duša uživa, neka se hrani i oživljava u povjerenju da život nikada ne može prestati.

Dakle, odmor je samo onda odmor kada se uspijemo sabrati u sebi i »izmijeniti« »umornu nutrinu«. Drugim riječima odmor je duha pravi odmor, a onda će se i umorno tijelo preporučiti. Cilj je odmora konačno cjelovit čovjek. Vratiti se na svoj posao cjelovit, a ne u komadima.

VRIJEME SE ZAUSTAVILO U DVORIŠTU JANJE BARUNOV

Ljepota prošlosti ili prošlost ljepote

*Prednje dvorište u kući Janje Barun uređeno je u stilu stare sončanske tradicije *
Cvjetnjak i vinograd tvore za današnje vrijeme nestvarnu sliku*

Piše: Ivan Andrašić

ZRIJU JABUKE PETROVAČE

»Ovaj dio nekada smo zvali baščica, a velika bašča, odnosno povrtnjak, bila je skroz otraga. Baščica je bila ponos svake kućanice. Pri ulasku u kuću, pogled je prvo plijenila ljepota prednjega dvora. Oduvijek sam ovaj dio s ljubavlju uređivala, pa tako i danas. Sama sam u kući, vremena imam dosta, tako da umirovljeničke dane poklanjam biljkama. Ove voćke koje vidite do jedne su autohtone, do jedne su neprskane. Evo, upravo zriju jabuke petrovače, imaju miris i okus bez primjesa kemije. Uskoro će i rana breskva, tu su i kajsije, bit će i dunsta i pekmeza«, veselo priča baka-Janja. Ova vesela i dobrodušna baka živi život u svojem carstvu veličanstvene ljepote prošlosti, nesebično dajući svoju ljubav biljkama, biljkama koje joj ljubav i uzvraćaju. Kaže kako je prestara da bi sad počinjala s uzgojem hibridnih biljaka. »Meni je najdraža voćka čiju sam sadnicu proizvela iz koštice, najdraži mi je cvijet kojemu sad pokupim i osušim sjeme i posijem ga na proljeće. Ukoliko budem poživjela zasadiću i još koju lozu, ali isključivo od reznica ovih koje imam u dvorištu. A od ovih hibrida nema ni pravog pekmeza, ne osjeti se aroma voća od silnog šećera i želatina«, kaže na koncu baka-Janja.

Pri prolasku sončanskom Ulicom Jovana Jovanovića Zmaja pogled putnika namjernika privući će kuća s brojem 160 na limenoj kapiji. Već prostor između ceste i kuće odiše patinom prošlosti. Drvored šljiva, dakako autohtonih, između njih trava i tri održavana niska grma. Preko kanala izbetonirani mostić i kolski ulaz. S obiju strana ulaza po red ruža, poput krvi crvenih.

LOMAČA

Ulaskom u dvorište pred očima se ukazuje slika iz davno prošlih vremena. S lijeve strane je ulaz u kuću, u ovom slučaju sa »zatvoritim gankom«, što je tipično za kuće građene prije stotinjak godina, a renovirane prije pedesetak. Duž dvorišnog zida kuće posađena je vinova loza, šokački rečeno »lomača«. Uredno održavana baka-Janjina lomača tvori ugodnu hladovinu u ganku, a s jeseni donosi slatki plod u obliku krupnih grozdova, modrih i bijelih. »Ova lomača stara je pet godina. Ovo u prednjem dijelu je crna otela, skroz do ulice ima jedan trs krupne kadarke, u zadnjem dijelu je

bijela otela. To su autohtone vrste grožđa, otporne na sve bolesti koje inače napadaju hibridne loze. Prije ove, moj pokojni suprug i ja imali smo lomaču staru dvadesetak godina. Uništena je kad smo renovirali kuću. Imali smo, osim otele i kalame, krupne plave i krupne bijele. Ovo oko ulaza je ukrasna biljka – roze bagrem. Cvjeta s proljeća, roze grozdovi cvjetova na zelenoj podlo-

zi izgledaju poput najljepšega čilima. Zeleno ukrasno nisko raslinje i cvijeće ispred lomače obnavljam svakoga proljeća«, kaže nam baka-Janja. Pogled udesno budi nostalgična sjećanja na dane djetinjstva. Red niskog zelenog raslinja, red crvenih ruža, dva reda paprike, pa onda red loze, breskve, kajsije, višnje, jabuke i u pozadini neizbježni orah. Iza voćaka novi red loze.

Piše: dr. Marija Mandić

Neophodna ljetna ljekarna

Na opuštajućem ljetnom odmoru ne treba dopustiti da vam neka ozljeda, ili pak jednostavna prolazna bolest, koja se lako mogla izliječiti, pokvari potpuni užitek u moru, suncu, plaži ili na planini, u šumi, gdje god se zatekli. Zbog toga na putovanja, osobito na ljetovanje obvezno treba ponijeti »kućnu ljekarnu« u kojoj moraju biti osnovni lijekovi protiv bolova, dijareje (proljeva) i alergije. Tako je »priručna kućna ljekarna« nešto bez čega se polazak na odmor ne smije niti zamisliti. U njoj bi se, pod obvezno, trebalo nalaziti: zavoj, nekoliko gaza, alkohol (medicinski), antibiotski sprej, hanzaplast i osnovni antibiotici.

Na našim prostorima najčešće su korišteni lijekovi upravo oni protiv bolova, pa s obzirom da se lako mogu nabaviti u ljekarni savjetujemo vas da ponesete neki od njih. To mogu biti »kafetin«, »brufen« i »diklofen« koji ujedno mogu imati pozitivan učinak i kod skidanja povišene tjelesne temperature odraslih. Ukoliko nekog iznenade bolovi u trbuhu, pomoći će mu »baralgin« ili »buskopan«.

Poznato je kako neke osobe teže podnose putovanja, pa pokraj uobičajenih mjera protiv mučnine tijekom vožnje, koje su za svaku osobu drugačije, savjetujemo da popijete tabletu protiv mučnine »klometol« ili bar da je ponesete, pa je popijete kad i ako se ukaže potreba za njom.

Promjena klime, vode i prehrane ponekad mogu stvoriti i neugodne stomachne tegobe, kao što su putnička dijareja ili proljev, o čemu ćemo detaljnije pisati u idućem broju. Ukratko rečeno, kod proljeva spas su kapsule ili praškovi Flonivin, Lineks ili Bulardi. Uz njih treba popiti i elektrolitni rastvor Orosal, a preporučljivo je

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

da se, pokraj ovih lijekova, pije i čaj od mente, kamilice ili lipe.

Kod pojave povišene temperature, koja može biti izazvana infekcijom ili dugotrajnim boravkom na suncu (što svakako treba izbjegavati) savjetujemo uporabu tableta »febricet«, najviše na četiri sata po jednu tabletu, dok su za mališane u tom slučaju najdjelotvorniji čepići »efergalan«. Ako temperatura ne popusti poslije dan-dva savjetujemo uporabu antibiotika, koji se i inače najčešće koriste (Palitrex, Dovicin, Sinacilin i sl), a ako temperatura ne spadne ni poslije tri dana obvezno se javite lokalnom liječniku.

Ako ste skloni alergijskim reakcijama, ili niste pa se ipak desi, najviše će vam pomoći tablete

Presinga ili Loratadina, koje se piju jednom dnevno. Za djecu je najbolji Fenegan sirup. Također, postoje razni gelovi za one kod kojih koža burno reagira na ujede komaraca, ili za opekline od meduza i sunca, ali i gelovi za opekline od sunca.

Ukoliko je alergijska reakcija burnija, izaziva otok vrata, vilice, trnjenje jezika ili jednog dijela tijela te osećaj nedostatka zraka i gušenje, obvezno se što ranije javite liječniku ili pozovite službu hitne medicinske pomoći.

Ponekad ljetovanje, osobito s djecom, ne prolazi bez oderotina i posjekotina. Zato na odmor nika-ko ne treba kretati bez alkohola, Enbecin spreja, i eventualno hidrogena i Rivanola. Ranu treba

najprije isplahnuti vodom, ukoliko je prljava od pijeska, zemlje ili šljunka, zatim je očistiti alkoholom, poprskati sprejom te pokriti hanzaplastom ili zavojem. Ukoliko se radi o ozbiljnijim ozljedama, ili se nakon nekoliko dana ozljede počnu gnojiti, obvezno se javite liječniku zbog raznih komplikacija koje mogu nastati.

Svakako, pokraj svega ovog navedenog na odmor morate ponijeti i svoju standardnu medikamentoznu ili drugu terapiju u dovoljnoj količini da pokrije cjelokupno vrijeme odsustva od kuće i nekoliko dana više, ukoliko se desi neka nepredviđena situacija (tablete, inzulin, pumpice i sl.)

OČNA KUĆA

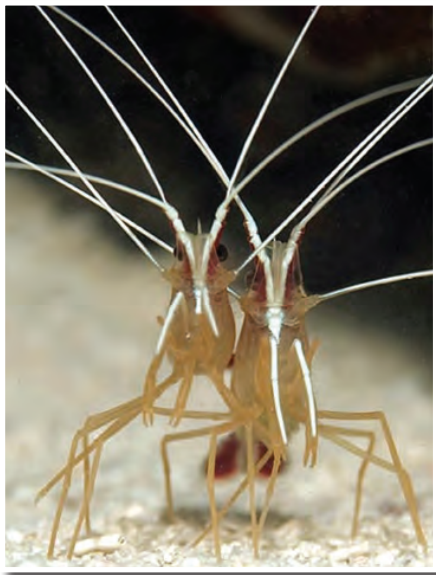
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Bogatstvo morskih dubina

Niti jedna životinja ne živi sama, sve žive u zajednici s mnogim drugim životinjama na nekom prostoru. Taj se prostor naziva staništem. Svaka je životinja svojim izgledom i ponašanjem prilagođena određenom staništu. Možemo reći da na svaku životinju na određenom staništu djeluju pojedini faktori staništa (kao što su temperatura, vjetar na kopnu, strujanje u vodama, količina kisika, itd.), ali na nju također utječu i svi ostali organizmi koji žive na istom staništu. Svi se ti faktori nazivaju ekološkim faktorima i od njih ovisi koje će vrste uspjeti opstati na određenom staništu, kako će izgledati i kako će se ponašati. Svaka jedinka djeluje na druge organizme u životnoj zajednici, bilo tako što se njima hrani, što se oni njome hrane, što se međusobno natječu za istu hranu i prostor, ili, u nekim slučajevima, tako što se međusobno pomažu.

U najvećim dijelovima mora i oceana svjetlost ne prodire do dna, pa se u području otvorenog oceana ne mogu razviti ukorijenjene biljke. Međutim, gornji dijelovi i takvog područja obasjani su suncem, pa se tu razvijaju planktonske biljke, ponekad i u vrlo velikim količinama. One osiguravaju hranu životinjama na površini mora, kao i onima duboko ispod površine. Biljnim planktonom se hrane sitne životinje koje plutaju u moru i čine životinjski plankton. Njime se hrane manji mesojedi, a njima, pak, sve veći organizmi. Zanimljivo je da se najveće životinje koje uopće žive na Zemaljskoj kugli, najveći kitovi i morski psi, također hrane tako sitnim organizmima kao što je plankton.

U dubokom moru vladaju stabilni uvjeti tijekom cijele godine i, iako nam se te dubine čine mračne i negostoljubive, mnogo neobičnih životinja je upravo tu našlo svoj dom. U gornjem dijelu dubokog mora još prodire mala količina svjetlosti, pa se to područje naziva »zonom sumraka«. U

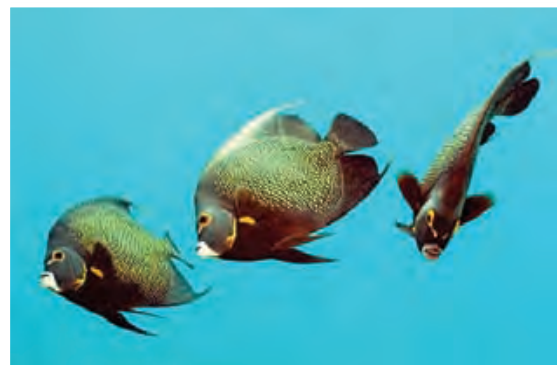
PLAVI KIT - NAJVEĆA ŽIVOTINJA NA SVIJETU

Plavi kit je najveća životinja koja danas živi na Zemlji. Njegova dužina se kreće između 20 i 30 m, a težina između 100 i 160 tona. Hrani se planktonskim organizmima i drugim sitnim životinjicama, koje procjeđuje iz vode. Svakodnevno mora pojesti preko 6 tona tih organizama. Životinje takve veličine mogu živjeti samo u ogromnim prostranstvima otvorenih mora i oceana. Ljeto provode hraneći se u sjevernijim dijelovima oceana, dok se zimi sele južnije, u toplija područja, gdje ženke kote mladunčad. O mladuncima se brine samo majka koja ih doji, pri čemu dnevno mogu dobivati i po 90 kilograma. Osim što je plavi kit najveći, on je i najglasnija životinja – njegovi glasovi prelaze i 180 decibela. Zbog veličine plavi kitovi nemaju prirodnog predatora. Međutim, preteranim lovom ljudi su ih doveli do ruba izumiranja. Žive u svim morima i oceanima, osim u Sredozemnom, Baltičkom i Crvenom moru.

njoj žive organizmi koji imaju povećane i jako dobro razvijene oči, kako bi mogli iskoristiti to malo svjetla koje dopire do njih. Na većim dubinama vlada potpuna tama. Životinje koje tamo žive obično su bijele ili prozirne i imaju zakržljale oči, jer im one u potpunoj tami nikako ne koriste. Zato su im ostala čula mnogo bolje razvijena. Neke od njih imaju organe koji proizvode svjetlost, često na mamicima koji vise iznad usta pa privlače manje ribe, koje onda progutaju.

Među morskim životinjama vjerojatno su najpoznatije ribe i kitovi. To su aktivni plivači koji plivaju snagom svojih mišića, a ne nose ih morske struje. Pravih morskih životinja ima i među gmazovima. Takve su morske zmije i morske kornjače. Morske zmije su jedine zmije koje ne legu jaja, već kote žive mlade, kako to čine sisavci. Iako su u posljednje vrijeme metode, kojima se proučavaju morske dubine, znatno napredovale i o životu u njima se zna mnogo toga, još uvijek postoje i životinje koje se jako rijetko viđaju ili ih tek treba otkriti. U ovome broju Hrcko vam donosi fotografije nekih koje su vam poznate, ali i nekih koje možda ranije niste imali prigodu vidjeti.

D. D.

MORSKI KONJIĆ - NAJSPORIJA RIBA

Nasuprot velikim i brzim ribama otvorenog mora, morski konjić u jednoj sekundi uspije prijeći samo 4 milimetra pa zasluženno osvaja titulu najsporije ribe. Osim po tome, ove ribe zanimljive su i zato što su to jedine životinje kod kojih je »trudan« mužjak. Naime, na trbušnoj strani tijela mužjaka nalazi se kožna vrećica u koju ženka pomoću posebnog organa polaže jajašca. Mužjak ih zatim oploduje i u trbušnoj ih vrećici nosi još 2-3 tjedna. Poslije izleganja roditelji više ne brinu o mladim ribicama. Oko tijela im se nalazi oklop od koštanih ploča, a rep im je savijen. Morski konjići uglavnom žive u parovima koji se na zanimljiv način pozdravljaju i udvaraju jedno drugom. Na svijetu postoji oko 50 vrsta morskih konjića, a sve su karakterističnog izgleda i plivaju uspravno.

IZVAN PROTOKOLA:

Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Svakodnevno radim u svom vrtu

Zabilježio: Dražen Prčić

»**Z**bog obilja obveza, nemam baš previše slobodnog vremena, ali ipak nastojim uvijek pronaći malo prostora za određene dnevne aktivnosti koje redovito i gotovo svakodnevno upražnjavam« započinje svoju 'izvan protokolnu' priču Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

VRT

»Po povratku s radnog mjesta u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata, provedem sat ili dva u našem vrtu koji se nalazi pokraj obiteljske kuće u kojoj živimo. Odgajajući povrtarske kulture našeg podneblja nastojim 'proizvesti' sve ono što je potrebno za prehranu naše obitelji, jer mi je ideal stvoriti potpuno domaće resurse za svakodnevnu prehranu. Trenutačno u vrtu imamo svega izuzev kumpira, pa smo u prilici jesti domaću rajčicu, mahune, kelerabu, mrkve,

krastavce, tikvice i ostalo sezonsko povrće. Glede njege u zasadima potrebno je kontinuirano voditi skrb o određenim poslovima poput odstranjivanja trave i korova kako ne bi ugušili osnovne povrtne kulture, potom osigurati odgovarajuću zaštitu protiv potencijalnih štetočina u čemu se vodim isključivo ekološkim načelima bez uporabe ikakvog kemijskog sredstva i uz korištenje prirodnog gnojiva. Imamo kućno kompostišće u kojemu pohranjujemo sve vrste organskih otpadaka gdje dolazi do prirodnog stvaranja humusa kao dokazano najboljeg i neštetnog sredstva. Rabim i nikotinski otrov koji dobivam od ostataka opušaka, koje u konzervama donosim s radnog mjesta i potapam u vodu, a s tom smjesom poslije nastojim tretirati biljke koje su napadnute određenim bolestima ili štetočinama. Radeći u vrtu, često puta imam i pomoć moga sina Augustina, koji je već poprilično vičan brojnim radovima na odgajanju raznih povrtarskih kultura«.

PREDVEČERJE, VEČER

»Svake večeri provedem određeno vrijeme u obiteljskom okruženju, uz suprugu i sina, gdje razgovaramo o onome što se tijekom dana dogodilo ili o događajima koje bi trebali planirati u bližoj budućnosti, te utvrditi obveze svakog člana obitelji u nastupajućem kraćem ili dužem razdoblju. Potom u nastavku večeri nastojim pronaći malo vremena za prolistavanje nekog tiska, te čitanja određene literature prema trenutnom afinitetu. U konačnici dana, sjedam za računalo i obavljam dnevnu mail korespondenciju, te po potrebi i nešto napišem«.

SINOVI AUGUSTIN I ALEKSANDAR

»Imam jako dobru komunikaciju s mojim sinom Augustinom, i uvijek nastojim svaki višak slobodnoga vremena pretočiti u što više naših zajedničkih trenutaka. Već spomenuti zajednički angažman u našem

vrtu pridonosi njegovoj socijalizaciji, a s druge strane kroz koristan rad smo zajedno i imamo prostora za dodatno razvijanje naše komunikacije. Opet, neupitan je i prostor, kao i potreba za igru u njegovoj starosnoj dobi, pa ga pratim kada se primjerice rola, ili pak skupa odemo na vožnju biciklom do Aleksandrova ili Palića«.

Naravno, komuniciramo i s našim sinom Aleksandrom koji studira u Zagrebu.

TAVANKUT, ČIKERIJA

»Uvijek kada možemo, nastojimo što češće otići do Tavankuta, posjetiti moje roditelje i to običavamo najmanje dva do tri puta mjesečno. Ukoliko je to potrebno, nastojimo im pomoći u određenim poslovima ili bilo čemu drugom. Također, jednoga dana bih volio imati i neku vikend kuću na Čikeriji, gdje bih se mogao u većoj mjeri posvetiti odgoju i proizvodnji ekološki čistih povrtarskih kultura, te ujedno biti i bliži roditeljima«.

KNJIGE

»Bibliofil sam, i posjedujem kolekciju od nekoliko tisuća knjiga u kojoj zavidan dio predstavljaju zavičajne knjige u kojoj čuvam sve publikacije tiskane od 1990. godine koje su Hrvati u Vojvodini objavili. Od brojnih naslova koje imam u svojoj privatnoj knjižnici, izdvojio bih i neke zbilja vrijedne i rarietne, očuvane primjerke poput molitvenika Ivana Antunovića »Čovik s Bogom« i njegovu teološku knjigu »Bog s čovikom«. Kada je god to moguće nastojim kupiti ili nabaviti određenu staru knjigu ili novinu«.

VIKEND

»Slobodni dani kraja tjedna, ukoliko nisu aranžirani nekom protokolarnom aktivnošću dužnosti koju poslovno obavljam, rezervirani su za neke slobodne aktivnosti poput odlaska do grada, druženja s prijateljima i ostalih svakodnevnih zanimacija. Nedjelja je rezervirana za odlazak na misu, dok obiteljski objed nije precizno fiksiran za podne, ali ipak nastojimo ručati do 13 sati. Ostatak dana rezerviran je za privatnost i trenutke koje najradije volim provoditi u krugu svoje obitelji«.

GRAFITI

Subotica 6. srpnja

10. srpnja 2009.

U NEKOLIKO REDAKA

Godine

Čovjek je star onoliko koliko se osjeća starim. Nažalost, posebice na ovim našim prostorima, ljudi znatno ranije nego što bi to trebalo sebe počinju smatrati starim i sukladno tomu se ubrzanije počinju i tako ponašati. A, primjerice, imaju svega šezdeset godina. Upravo ta brojka proživljenih godina predstavlja tu famoznu granicu ovog »negativnog samouvjeravanja« i trenutak kada započinje »predaja«. Umjesto da ulazak u sedmo desetljeće označi početak novog razdoblja u životu. Nove borbe i pobjede nad preranom starošću...

FOTO KUTAK

Sve prolazi...

KVIZ

Univerzijada

Što je Univerzijada i tko je organizira?
Koje je godine održana prva ljetna Univerzijada?
U kojem vremenskom razmaku se održavaju natjecanja Univerzijade?
Koje je godine i u kojem gradu Jugoslavija bila domaćinom?
Gdje je bila prošla ljetna Univerzijada, gdje je sada i gdje će biti sljedeća?

Medunarodni sportski savez.
Medunarodni sportski savez koji organizira događaj koji organizira Medunarodni studentski sportski savez.
Torino 1959. godine.
Svake druge godine.
1987. godine u Zagrebu.
Bangkok (2007.), Beograd (2009.) i Shenzhen, Kina (2011.).

VICEVI

Razgovaraju dva trenera:

- Ovo moje lijevo krilo je pravo čudo od igrača!
- Toliko je dobar?, zapita ga kolega.
- Ma ne, nego se stalno čudim što sam ga uopće doveo!

Mater povela Ivicu prvi puta u operu.

- Mama, tko je onaj što maše štapom?
- Dirigent.
- A zašto prijeti onoj teti?
- Ne prijeti joj, nego dirigira.
- A zašto se onda ona tako dere?

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Obitelj Gašpar iz Male Bosne

Zabilježio: Dražen Prčić

O fotografiji o kojoj ovoga puta pričamo govori Jovanka Sarić rođena Gašpar, najmlađe dijete Mihajla i Jele Gašpar, koja se ne nalazi na ovoj fotografiji iz 1941. godine zato što je rođena godinu dana nakon od njenog nastanka. Pa ipak, zahvaljujući njezinoj priči u prilici smo, u kraćim crtama, predstaviti ovu obitelj iz Male Bosne pokraj Subotice.

Na slici se u gornjem redu nalaze: Matilka Matlak rođ. Gašpar, kućanica, Giza Vidaković Dokman rođ. Gašpar, najstarija sestra, kućanica, Teza Letić rođ. Gašpar, kućanica, Marija Stipić rođ. Gašpar. Srednji red: Pajo Gašpar, radnik, otac Mihajlo Gašpar, mljekar i mater Jela Gašpar rođ. Bukvić, kućanica. Donji red: Ana Gašpar, kućanica, Stipan Gašpar, željezničar, Mihajlo Gašpar, radnik.

OBITELJSKA OKUPLJANJA

»Svi smo se rođeni na našem salašu koji se nalazio na Dolu kod Male Bosne, popularno zvanom Gašparov salaš čiji je vlasnik bio očev stric Mihajlo Gašpar. Otac je radio pod arendu i moja braća i sestre, uključujući i mene radali smo se i živjeli na salašu, sve dok 1948. godine otac

nije kupio kuću u selu gdje smo se potom svi preselili i nastavili živjeti. Dok su nam otac i mater bili živi obiteljska su okupljanja bila vrlo česta i tada bi se sva djeca, skupa sa svojim obiteljima, nalazila u našoj obiteljskoj kući u Maloj Bosni. Teza je živjela u Žedniku, mi smo bili u Subotici, dok su svi ostali nastavili živjeti u Maloj Bosni, pa je bilo vrlo lako okupiti se ne samo za razne blagdane tijekom godine, već i za druge obiteljske prilike i proslave. Jednostavno uvijek nam je bilo drago okupiti se i provoditi vrijeme skupa s našim roditeljima,

ali otkako su oni umrli, a i veći dio moje braće i sestara, sve rjeđe dolazi do okupljanja ostatka nekad velike obitelji. Jer od nabrojanih članova obitelji Gašpar, osim mene jedino su još živi moja dva brata Pajo i Stipan Gašpar«, priča nam Jovanka Sarić.

MLIJEKO

»Moja najstarija sestra Giza i dvije godine mlađa Teza su me pazile dok sam bila mala, jer su otac i mater bili zauzeti proizvodnjom i raznošenjem mlijeka, pa sam s njima i provela najveći dio svoga najranijeg djetinj-

stva. Čim sam malo ojačala, u vrijeme kada sam počela pohađati osnovnu školu i sama sam dobila 'radni angažman' u obiteljskom poslu proizvodnje mlijeka, pa sam skupa s braćom i sestrama bila angažirana na čuvanju naših krava, ali i svinja koje su pasle na dolu pokraj salaša. Istina nikada nismo imali previše krava, najviše tri, ali se proizvodnja mlijeka uvijek nesmetano odvijala, čak i kada bismo imali samo jednu kravu u staji. Osim navedenih životinja imali smo malo i ovaca, i dva konja, pa je uvijek bilo nešto da se čuva, ali je sve to bilo lijepo uz razdraganu dječju igru. Selidbom u grad, u Suboticu, sve je to postalo dio prošlosti, a ja sam svoj radni vijek provela kao spremačica.«

NASTANAK FOTOGRAFIJE

Otac i glava obitelji Gašpar, Mihajlo, bio je po zanimanju mljekar i nosio je kolima mlijeko u Suboticu. Jedna od redovitih mušterija bila mu je Ana Vojnić, glasovita fotografkinja onoga doba i najvjerojatnije je i izrada ove obiteljske fotografije i dogovorena prigodom jednog raznošenja mlijeka.

Pozivamo čitatelje da nam se jave ukoliko imaju neke zanimljive fotografije iz prošlosti i znaju priču o njima, a žele ih podijeliti s našim čitateljstvom.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
Tel.: 024/557-130

VOJVOĐANSKI SPORT

Kuglanje

I. kup apatinskih ribarskih večeri

APATIN – U okviru turističke manifestacije »46. apatinske ribarske večeri« u kuglani Banje Junaković kuglaši amateri Zapadnobačkog okruga odmjerili su snage na prvom »Kupu ribarskih večeri«. Tijekom tri dana nadmetanja na stazi se pojavila 21 muška i 5 ženskih ekipa. Pobjednici u kategoriji muškaraca bili su kuglaši ekipe »Durbin«, a kod žena »Dom starih«. Najbolji pojedinci bili su Dobrila Novaković i Slobodan Lončarević. Službeni promotori Kupa bili su pobjednici Svjetskog šampionata u Banjaluci u konkurenciji parova Zorica Barać i Vilmoš Zavarko.

I. A.

Mali nogomet

Noćni turnir u Baču

Na tradicionalnom noćnom turniru u malom nogometu, koji se održao proteklog vikenda u Baču, prijavile su se ukupno dvadeset dvije ekipe, od kojih četiri ekipe u konkurenciji mladih pionira, osam ekipa u konkurenciji srednjih pionira i deset ekipa u konkurenciji seniora. Na završetku turnira odigrana je revijalna utakmica između ekipa veterana »Soni Boj« iz Odžaka i »Otpisanih« iz Bača. Rezultat je bio 4:0 za »Otpisane«.

S. Č.

Košarka

Turnir u streetballu

Vodstvo košarkaškog kluba »Milutin Subotić Suba« je priopćilo da je turnir koji se organizira u spomen na ovog tragično nastradalog kapetana somborskog košarkaškog kluba zakazan za 3. kolovoz. Turnir u streetballu bit će podijeljen u 5 uzrasnih kategorija, a kompletno će se natjecanje odvijati na betonskom terenu Sokolskog doma. Uz seniorski dio turnira predviđeno je nadmetanje juniora, kadeta, pionira i mladih pionira. Ekipe mogu činiti maksimalno četiri košarkaša, a prijavljivanje će trajati do 29. srpnja.

Z. G.

SUBOTIČKI SPORT

Tenis

Open Subotice

Tijekom vikenda na terenima TK Spartaka iz Subotice odigran je Open Subotice, teniski turnir za starosni uzrast dječaka i djevojčica do 12 godina starosti. U konkurenciji 32 natjecatelja u muškoj konkurenciji prvo mjesto je osvojio Ognjen Trejgut (TK Sunrise) pobjedom protiv Miloša Nikolića (TK Gemax) 5-7, 3-0 ret, dok je kod djevojčica slavila Jovana Marinković

(TK AS-BG), koja je u finalnom duelu bila bolja od Željane Dimitrijević (TK Devix) rezultatom 3-6, 6-4, 6-4. Zanimljivo je spomenuti kako je ovaj završni meč turnira trajao više od četiri sata.

Plivanje

Prvenstvo Vojvodine za pionire

Na ljetnom pionirskom prvenstvu Vojvodine (1995. i 1996. godine), održanom prošloga petka na gradskom bazenu u Subotici, nastupilo je 13 momčadi s ukupno 100 plivača mladih uzrasta. Plivači

subotičkog Spartaka zauzeli su 5. mjesto u ukupnom poretku s 3 brončane medalje, koje su osvojili Miklos Iles (100 i 200 m delfin) i Valentina Lević (400 m mješovito).

Bečejski kup

Plivači subotičkog Spartaka osvojili su 24 medalje (5 zlatnih, 11 srebrnih i 8 brončanih) na međunarodnom plivačkom mitingu »3. ljetni bečejski kup« održanom prošle subote u ovom vojvođanskom gradu. Najuspješniji natjecatelji bili su: Bojan Rasković (1. mjesta na 50 m slobodno i leđno), Milica Šoštarec (1. mjesto – 50 m slobodno i 2. mjesto 50 m delfin), Miklos Iles (1. mjesto 200 m delfin i 2. mjesto na 200 m mješovito).

Košarka

Turnir »Djeca, selo, sport«

Stari Žednik, prigradsko naselje pokraj Subotice, bilo je organizator 6. tradicionalnog košarkaškog turnira za dječake iz seoskih sredina. Turnir je okupio prošloga vikenda 8 momčadi, za koje je nastupilo 100 mladih košarkaša. Pobjedu na ovom zanimljivom natjecanju osvojila je momčad Sivca pobjedom u finalnom susretu protiv momčadi Nika

(47-25) i po drugi puta se okitila šampionskim naslovom. U revijalnom dijelu turnira organiziran je i prijateljski duel košarkaških debitanta iz Bajmoka i Kule, a prvu pobjedu zabilježili su mladi Kuljani.

Sportska katastrofa na Paliću

Nevrijeme uništilo čamce

Olujni vjetar, praćen jakom kišom, zahvatio je u subotu 4. srpnja obalu Paličkog jezera i pričinio golemu materijalnu štetu na brojnim čamcima sudionika prvenstva Srbije u veslanju. Za samo nekoliko minuta, koliko je trajalo nevrijeme, uništeno je više od 40 čamaca, srušen je dio infrastrukture namijenjen natjecanju, srušen je i električni vod, pa je taj dio Palića zakratko ostao i bez električne energije, a prema prvim procjenama pričinjena materijalna šteta iznosi oko 300.000 eura. Iz navedenih razloga, odlukom sudačke komisije i predstavnika

Veslačkog saveza Srbije, natjecanje je prekinuto uz suspenziju nedjeljnih kvalifikacijskih i finalnih utrka. Na prvenstvu Srbije sudjelovalo je 11 od 14 registriranih veslačkih klubova u državi i mnogima od njih je iznenadno nevrijeme nanijelo težak financijski udarac, te je vrlo upitan nastavak natjecateljske sezone.

Univerzijada u Beogradu

Aleksandar Nenadović,
teniski sudac

Na teniskom turniru koji se odražava u sklopu natjecateljskog programa 25. ljetne Univerzijade u Beogradu subotički sport predstavlja Aleksandar Nenadović, koji obavlja dužnost linijskog suca. U kraćem telefonskom razgovoru, »iz prve ruke« nam je približio dojmove s ove velike studentske manifestacije, koja je u glavnom gradu Srbije okupila svjetski sportski akademski svijet.

»Teniska natjecanja se igraju u muškoj i ženskoj singl konkurenciji, u obje konkurencije parova, te mješovitim parovima. Kod muških je prijavljeno 78 tenisača, dok je djevojaka nešto manje (30), ali mnogi participiraju u više kategorija, pa se teniski mečevi igraju cijeloga dana na SRC Srđan

Gale Muškatirović, na Kelemegdanu, gdje je nedavno bio igran i ATP »Serbia Open«. Organizacija svih sportskih nadmetanja, kao i popratnih sadržaja Univerzijade je na visokoj razini, a o brojnim detaljima se brinu stotine volontera koji pomažu u nesmetanom odvijanju svih događaja. Nakon svršetka sportskih nadmetanja, svakodnevno je organiziran i bogat popratni kulturno-zabavni program u vidu koncerata, partija, izložbi i drugih socijalnih eventa, namijenjen druženju i zbližavanju akademskih sportaša sa svim sudionicima Univerzijade. Mi, suci, smješteni smo u Studentskom gradu, i svakodnevno imamo organiziran prijevoz do teniskih borilišta.

Kako sam gotovo cijeli dan angažiran na suđenju na brojnim mečevima, vrlo malo sam imao slobodnog vremena za pogledati neka druga sportska nadmetanja studenata – sportaša, ali sam ipak uspio vidjeti dvije muške košarkaške utakmice državne selekcije Srbije i neke od plivačkih utrka. Osim mene, od Subotičana je tu i Aleksandar Barašić Huba, koji je također teniski sudac na crti, nogometaš Vojo Ubiparip, gimnastičar Robert Mešter i košarkašica Marina Ristić, dok je rođena Subotičanka Dunja Antunović nastupila za Mađarsku na teniskom turniru.

Mediterranske igre

Hrvatski osvajači medalja
na MI u Pescari

Na nedavno završenim Mediteranskim igrama u Pescari (Italija), Hrvatska je osvojila 11. mjesto u ukupnom poretku s 28 osvojenih odličja (5 zlatnih), dok je Srbija bila još uspješnija i nalazi se na 8. mjestu s 35 osvojenih medalja (9 zlatnih)

ZLATO: Nenad Žugaj (hrvanje), muška košarkaška reprezentacija, Petra Volf (karate), Mario Todorović (plivanje), Snježana Pejčić (streljaštvo). **SREBRO:** Filip Ude (gimnastika), Vera Begić (atletika), Filip Palić (boks), Marko Tomasović (boks), Jelena Kovačević (karate), Marko Vekić (veslanje), Tina Mihelić (jedrenje), posada klase 470 Šime Fantela i Igor Marenčić (jedrenje), Tonči Stipanović (jedrenje), muška stolnoteniska reprezentacija, Andrej Gačina (stolni tenis), Stjepan Janić (kajak).

BRONCA: Neven Žugaj (hrvanje), ženska odbojkaška reprezentacija, Sanja Jovanović (plivanje), Mirna Rajle Brođanac (veslanje), Danil Dondžoni (karate), Stjepan Janić (kajak), ženska reprezentacija u raffa boćanju, ženska košarkaška reprezentacija, Jurica Grabušić (atletika), Nikolina Horvat (atletika), Nedžad Mulabegović (atletika).

Zlatne medalje za Srbiju na MI u Pescari osvojili su: rukometaši, vaterpolisti, Andrea Arsović (zračna puška), Miroslava Najdanovski (plivanje, 100m slobodno), Ivan Lender (plivanje, 100m leptir), Zorana Arnautović (zračni pištolj), Kristijan Fris (hrvanje), Davor Štefanek (hrvanje), Miloš Mijalković (džudo).

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš »Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da su nositelji projekta Slavko Popadić i Branka Popadić, Ljermontova br. 90 - Subotica, podnijeli zahtjev za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja Projekta: »Stambeni i poslovi objekt - proizvodnja plastične stolarije«, na katastarskoj čestici k.o. 15134/1 k. o. Novi grad na području grada Subotice. Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 10. 7. do 22. 7. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati. Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na okoliš, ovom mjerodavnom tijelu.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš »Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Daje nositelj projekta »DES« a. d, Gavrila Principa br. 8 - Subotica, podnio zahtjev za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja Projekta: »Mješaonica stočne hrane, odlagalište humusa i prostor za priključne strojeve«, na katastarskoj cestici broj 37316 k.o. Donji grad, na području grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat. Stare gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 10. 7. do 22. 7. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na okoliš, ovom mjerodavnom tijelu,

IVAN CRNJAKOVIĆ, VOZAČ SULKI

Ljubav prema konjima je tradicija u našoj obitelji

Willy Victory, s kojim trenutačno nastupam, ljubimac je svih ukućana

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Tradicija konjičkog kasačkog sporta, popularnih sulki, od davnina je prisutna na sjeveru Bačke i nastavlja se novim naraštajima odgajivača i vozača. Ivan Crnjaković, poljoprivrednik s Bikova pokraj Subotice, također je godinama u ovom lijepom sportu i redovito sa svojim konjima sudjeluje u utrkama koje se organiziraju na subotičkom hipodromu i bližoj, vojvodanskoj okolini. U stanci koja ga je dijelila od nastupa u utrci u kojoj je poslije zauzeo treće mjesto, prihvatio je naš poziv za razgovor.

»Kasačkim konjičkim sportom sam se službeno počeo baviti 1993. godine, ali povijest bavljenja konjima u našoj obitelji započinje još od moga djeda koji ju je, potom, prenio i na moga oca, a on na mene«, započinje priču Ivan Crnjaković.

LJUBAV PREMA KONJIMA

»Prvu službenu utрку sam vozio u Subotici 1993. godine s mladom kobilom Eminom Hanover, s kojom sam poslije nastupao dvije sljedeće godine, potom je uslijedila jedna mala stanka u natjecanju tijekom koje sam othranjivao ždrebad, pa sam potom ponovno kupio jednog kasača i tako to ide sve do današnjih dana.«

Kako Ivan kaže, za bavljenje ovom sportskom disciplinom potrebna je, prije svega, ljubav prema konjima, jer oni traže posebnu pažnju.

»S konjem treba provesti dosta vremena, a ljubavlju i pažnjom njegovati jedan specifičan odnos.

Sulke

Osim natjecateljske karijere vozača, Ivan Crnjaković je u svijetu konjičkog kasačkog sporta poznat kao jedini proizvođač sulki u Srbiji, a svoje proizvode prodaje na tržištu zemalja u kojima se održavaju utrke kasača poput Hrvatske, Mađarske, Italije.

Za tako nešto je potrebno svakodnevno izdvojiti sat i pol vremena prije podne i navečer, jer konj se mora redovito trenirati, ali i hraniti, čistiti, timariti.«

TRENING

»Moj sadašnji natjecateljski konj je šestogodišnje grlo Willy Victory, s kojim sudjelujem na utrkama u Subotici i obližnjim mjestima u Vojvodini. Treniramo svakoga dana po jedan sat, u biti trening je uvjetovan trenucima slobodnog

Kasači u sedlu

Ikako konji u ovoj sportskoj disciplini smiju trčati samo kasom, postoji i posebna utrka »Kasači u galopu«, kada bivaju osedlani i imaju priliku pokazati svoje galoperske sposobnosti.

Najvažnije je konja uvežbati da što bolje starta na utrci, održi tu stečenu prednost i čuva je tijekom ostalog dijela utrke. Jednako je važno posvetiti pažnju i treniranju taktike za samu završnicu utrke

drugih i trećih mjesta na jakim kasačkim utrkama.

»Ukoliko bude sve dobro s njegovim zdravljem on će se još nekoliko godina moći uspješno utrki-vati, no najvažnije je kontinuirano skrbiti za njegovo zdravlje i voditi računa o sprječavanju potencijalnih ozbiljnijih ozljeda. Zbog toga se mora paziti na brojne stvari, kao što je tvrdoća staze po kojoj trči, kako se potkiva, njegovati mu tetive koje su i najugroženiji dio tijela, ali ipak veliku ulogu igra i genetika tj. podrijetlo roditelja što je u njegovom slučaju zbilja odlična kombinacija. Njegov otac je trčao u SAD-u i imao odlično vrijeme 1:12,0, a samog Willyja sam kupio od štale Mukić kada je on bio četiri godine i od tada je ljubimac cijele naše obitelji.

UTRKE

»Ove sezone planiram nastup na deset do dvanaest utrka, što je i uobičajeni broj nastupa u jednoj natjecateljskoj godini. Opet sve to ovisi i o slobodnom vremenu koje mogu izdvojiti od redovitih poslova na zemlji koju radim. No, uvijek kada mogu, rado nastupam na utrkama, jer mi vožnja sulki predstavlja veliko zadovoljstvo i dokle god budem mogao nastaviti ću se natjecati u kasačkom sportu. Nažalost, nastup na nekim udaljenijim destinacijama u ovom trenutku nije u planu, ali na ostale utrke u okruženju, ukoliko nemam poslovnih obveza, redovito ću odlaziti i natjecati se s Willy Victorijem«, završio je Ivan priču o svom konju i ljubavi prema konjičkom sportu.

vremena koje imam nakon posrvašavanja poljoprivrednih poslova na zemlji koju obrađujem. Ili treniramo rano izjutra prije nego odlaska na posao. Sam trening podrazumijeva desetak prevaljenih kilometara laganim kasom tijekom kojih se isprobavaju određeni tehnički elementi vezani uz vožnju na utrkama.

kada se mora izvući maksimum iz konja kojeg vozite.«

WILLY VICTORY

Konja s kojim trenutačno nastupa, Ivan Crnjaković opisuje kao jako dobrog startera koji najbolje trči na stazama od 1600 metara, ali je s Willy Victory nastupao i na dužim stazama, od 2100 i 2200 metara. Njegovo najbolje vrijeme je 1:17,07 i to je sasvim solidno vrijeme u odnosu na konje koji se utrkuju na našim prostorima. Na prošlogodišnjoj »Dužijanci« smo pobijedili na jednoj od partija, potom trijumfirali u Srbobranu i Somboru, te osvojili nekoliko

PETAK
10.7.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Hrvatska uživo
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Divlja Kina: S druge strane Kineskog zida, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Draga neprijateljica, telenovela
 13.15 - Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
 14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Lewis 2, mini-serija
 16.20 - reprizni program
 16.30 - City Folk: Barcelona
 17.00 - Bolničke priče, telenovela
 17.55 - Hrvatska uživo - Vijesti
 18.05 - Hrvatska uživo, 1. dio
 18.31 - Hrvatska uživo, 2. dio
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Čarolija 10, serija
 21.10 - Osveta, američki film
 23.00 - Dnevnik 3
 23.35 - Osnivači crkvenih redova: Ignacije Loyola, dokumentarna serija
 00.10 - Dosjei X (9), serija
 01.00 - Zvezdane staze: Voyager 1, serija
 01.45 - Velemajstor 1, serija
 02.25 - reprizni program
 05.05 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
 07.00 - Mali titani, crtana serija
 07.20 - Krava i pile, crtana serija
 07.45 - Na kraju ulice
 08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (5.)
 08.15 - Ranč kod Pikove sed mice, serija za djecu
 08.45 - Tree Hill 4, serija za mlade
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.30 - Obični ljudi, TV serija
 14.15 - Znanstvena petica

14.45 - Eko zona
 15.15 - VIP Music Club
 15.50 - Emisija uoči Davis Cupa
 16.00 - Tenis, Davis Cup - četvrtfinale: Hrvatska - SAD, prijenos dva meča
 20.05 - Velemajstor 1, serija
 21.00 - Otvorenje Dubrovačkih ljetnih igara, prijenos
 21.50 - Vijesti na Drugom
 22.05 - 24, serija
 23.00 - Buđenje mrtvih, mini serija
 23.50 - Buđenje mrtvih, mini-serija
 00.35 - Državnik novog kova 3, humoristična serija
 01.00 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 01.40 - TV raspored

07.05 - Otvori svoje srce, serija
 08.00 - Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 08.15 - Graditelj Bob, crtana serija
 08.30 - Ezo TV, tarot show
 09.30 - Nova lova, TV igra
 10.45 - Rebelde, serija
 11.45 - Otvori svoje srce, serija
 12.45 - IN magazin
 13.30 - Inspektor Rex, serija
 14.30 - Ostati živ, dokumentarno igrana serija
 15.30 - Osveta prevarene žene, igrani film
 17.15 - Vijesti Nove TV
 17.30 - Inspektor Rex, serija
 18.30 - IN magazin by Bijele udovice
 19.15 - Dnevnik Nove TV
 20.00 - Ukleti let 1, igrani film
 21.35 - Ukleti let 2, igrani film
 23.15 - Crna maska 2, igrani film
 01.00 - Ezo TV, tarot show
 02.00 - Bube, igrani film
 03.25 - Osveta prevarene žene, igrani film
 04.55 - IN magazin by Bijele udovice
 05.30 - Rebelde, serija
 06.30 - Kraj programa

06.50 - Krava i Pilić, crtana serija
 07.10 - SpužvaBob Skockani, crtana serija
 07.35 - Punom parom, kulinarski izazov
 08.05 - Astro show, emisija
 11.30 - Kako sam upoznao vašu majku, humoristična serija
 11.55 - U dobru i zlu, humoristična serija

12.25 - Reba, humoristična serija
 12.50 - Ekkluziv, magazin
 13.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
 13.35 - Marina, telenovela
 14.25 - Heroji iz strasti, dramska serija
 15.15 - Magnum, akcijska serija
 16.10 - Korak po korak, humoristična serija
 16.35 - Pod istim krovom, humoristična serija
 17.05 - Kako sam upoznao vašu majku, humoristična serija
 17.30 - U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 - Reba, humoristična serija
 18.30 - Vijesti
 18.55 - Ekkluziv, magazin
 19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 - Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 - Pobješnjeli Max 3, igrani film, akcijski
 21.50 - Izgubljena patrola, igrani film, akcijski
 23.35 - Vijesti
 23.45 - Savršeno oružje, igrani film, akcijski
 01.10 - Astro show, emisija

SUBOTA
11.7.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - reprizni program
 07.00 - reprizni program
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Karavana hrabrih, američki film
 09.40 - Skica za portret
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Kućni ljubimci
 10.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Draga neprijateljica, telenovela
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.45 - Reporterji - izbor: Deng Xiaoping, stvaranje vođe
 15.45 - Znanstvene vijesti
 15.55 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.30 - Vijesti
 16.40 - Hrvatska kulturna baština: Kupalište Jadrija
 16.55 - Domaći dokumentarni film
 18.00 - Lijepom našom: Zürich

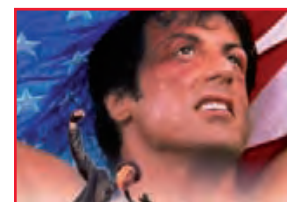
19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - TV Bingo Show
 21.00 - Kaštelanski dir 2009.
 22.40 - Dnevnik 3
 22.55 - Vijesti iz kulture
 23.05 - Nedokazana krivnja, američki film
 01.05 - Filmski maraton: Obračun u Malom Tokiju, američki film
 02.20 - Filmski maraton: Karavana hrabrih, američki film
 03.45 - Skica za portret
 03.50 - Garaža
 04.20 - Reporterji - izbor: Deng Xiaoping, stvaranje vođe
 05.15 - Draga neprijateljica, telenovela

07.00 - Najava programa
 07.05 - Disneyjevi crtići: Legenda o Tarzanu
 07.25 - Disneyjevi crtići: 101 dalmatinac
 07.50 - Vidrići / Medvjedići
 08.00 - Zeko i potočić, snimka
 08.55 - Dinosapiens, serija za djecu
 09.20 - Pokusi koji su promijenili svijet (1/6)
 09.40 - Sportske igre mladih (2/13)
 09.55 - Parlaonica
 10.55 - KS automagazin
 11.25 - 4 zida
 12.00 - Daruvar: Odbojka: Hrvatska - Turska, prijenos
 13.55 - Nürburgring: Kvalifikacijska utrka F1 za Veliku nagradu Njemačke, prijenos
 15.15 - Emisija uoči Davis Cupa
 15.30 - Tenis, Davis Cup - četvrtfinale: Hrvatska - SAD, prijenos
 18.00 - Zagreb: Tenis Ladies Open, prijenos
 19.35 - Garaža
 20.10 - Wasabi, francuski film
 21.45 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
 22.25 - Sportske vijesti
 22.40 - Domaći igrani film
 00.10 - Noć u kazalištu - snimka predstave ili opera
 01.50 - TV raspored

06.35 - Atom, crtana serija
 07.00 - Winx, crtana serija
 07.25 - Pocoyo, crtana serija
 08.05 - Dora istražuje,

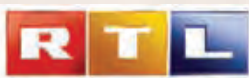
ROCKY 5 (ROCKY V)
Na programu RTL-a:
Sub, 11.7. u 21:30

Najpoznatiji filmski boksački prvak, Rocky Balboa (Sylvester Stallone), ostaje bez novca zbog nesposobnosti ženinoga brata i svog prijatelja Pauliea. Njegova životna situacija se dodatno zamrsi kad dozna da je, nakon borbe za titulu prvaka u Moskvi i prošlih ozljeda, zadobio teško oštećenje mozga. Liječnici su

crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 11:00 Kralj Queensa, serija
 12:00 Čarobnice, serija
 13:00 Smallville, serija
 14:00 48 sati, igrani film
 15:35 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 16:35 Periferija city, pilot serija
 17:15 Vijesti
 17:25 Kod Ane, kulinarski show
 18:15 Nad lipom 35, glazbeno-zabavni show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Jezgra, igrani film
 22:15 Ralje 2, igrani film
 00:15 48 sati, igrani film
 01:50 Pali andeo, igrani film
 03:25 Crni osvetnik, igrani film
 05:15 Čarobnice, serija
 06:15 Smallville, serija
 07:15 Kraj programa

07.45 - Eksploziv, magazin
 08.30 - Marina, telenovela
 09.20 - Ulica Sezame, crtana serija

10.15 - Ben 10, crtana serija
 11.00 - Jedna od dečkiju, humoristična serija
 11.25 - Ritam srca, dramska serija

12.15 - Smrtonosni zavjet, igrani film, triler
 13.50 - Neporažen, igrani film, vestern
 15.55 - Sjećanje iz srca, igrani film, drama
 17.30 - Zvijezde Ekstra: Will Smith (prvi dio), zabavna emisija
 18.30 - Vijesti
 19.05 - Eksploziv, magazin

zabrinuti za njegovo zdravlje i život te mu preporučuju da se više ne bori u ringu. Rocky ubrzo proda kuću i s obitelji se vraća u svoj stari kvart. Ondje trenira Tommyja Gunna (Tommy Morrison), mladog i perspektivnog boksača. Tommy se pokazuje nezahvalnim učenikom i nezadovoljan napušta Rockyja. Pod okriljem promotora Dukea (Tony Burton) ubrzo osvaja titulu koju želi, ali s titulom nije dobio i željeni ugled. Jedino što mu se čini dovoljno izazovno je meč protiv legendarnog Rockyja. Izaziva Rockyja na borbu, ali kako se on povukao iz profesionalnog boksa, njih dvojica će se morati suočiti u uličnoj borbi koja može ozbiljno ugroziti Rockyjev život.

20.00 Selidba, igrani film, komedija
21.30 Rocky 5, igrani film, sportska drama
23.20 Neporažen, igrani film, vestern

**NEDJELJA
12.7.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - Lijepom našom: Zürich
07.15 - Alpe-Dunav-Jadran
07.45 - TV kalendar
08.00 - Vijesti
08.10 - Zbor Bugarija na Dvigrad festivalu
09.15 - Ludi rimski carevi: Kaligula
10.00 - Vijesti
10.20 - Krimići Agathe Christie: Murder With Mirrors, američko-britanski film
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
15.55 - Domaća dramska serija - antologija
16.50 - Narodna medicina, dokumentarna serija
17.25 - Manituova cipela, njemački film
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.15 - Orlovo gnijezdo, britanski film
22.55 - Dnevnik 3
23.20 - Ponekad u travnju, američki film
01.35 - Filmski klub - James Cagney: Državni neprijatelj broj 1, američki film

02.55 - reprizni program
04.30 - Plodovi zemlje
05.20 - Split: More

07.00 - TV vodič
07.05 - Najava programa
07.10 - Obitelj Addams, crtana serija
07.35 - Lockie Leonard, serija za djecu
08.00 - Tommy Tricker u carstvu maraka, kanadski film za djecu
09.40 - Jura Hura (1/10)
10.05 - Duhovni velikani: Miroslav Bulešić - svećenik i mučenik, dokumentarni film
10.45 - Biblija
10.55 - Dubrovnik: Misa, prijenos
12.05 - Sportske igre mladih (2/13)
12.20 - Hannah Montana, serija za mlade
12.45 - sportski program
13.00 - Dubrovnik: Ekstremni skokovi, reportaža
13.25 - Studio F1
13.50 - Nürburgring: Formula 1 za Veliku nagradu
Njemačke, prijenos
15.35 - Studio F1
15.45 - Emisija uoči Davis Cupa
16.00 - Tenis, Davis Cup - četvrtfinale: Hrvatska - SAD, prijenos dva meča
19.30 - Garaža
20.05 - Dokumentarni film
21.00 - Split: Splitska dica za Anđele, humanitarni koncert
23.35 - Sportske vijesti
23.45 - Antologijski domaći koncert zabavne glazbe: Latino Party
00.55 - Bez oduševljenja, molim 6 - humoristična serija
01.20 - TV raspored

07.25 Atom, crtana serija
07.50 Winx, crtana serija
08.15 Pocoyo, crtana serija
08.35 Dora istražuje, crtana serija
09.00 Pipi Duga Čarapa, crtani film
10.25 Lude 70-e, serija
11.25 Automotiv, auto-moto magazin
11.55 Novac, business magazin
12.25 Lost, serija

14.15 Ukleti let 1, igrani film
15.45 Ukleti let 2, igrani film
17.20 Vijesti
17.30 Pazi, zid!, game show
18.10 Lud, zbunjen, normalan, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Nad Lipom 35, show
21.00 Ulični ples, igrani film
22.40 Red Carpet, showbiz magazin
23.50 Televizijska posla, serija
00.20 Gospodar Ballantraea, igrani film
02.50 Ljubav s potpunim neznancem, igrani film
04.30 Red Carpet, showbiz magazin
05.40 Kraj programa

08.05 Ritam srca, serija
08.50 Skrivenne poruke, humoristična serija
09.20 Ulica Sezame
10.15 Ben 10, crtana serija
11.00 Jedna od dečakiju, humoristična serija
11.20 Ritam srca, dramska serija
12.10 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
13.20 Mjenjačnica, zabavna emisija
14.10 Smrtonosni zavjet, igrani film, triler
15.45 Selidba, igrani film, komedija
17.15 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.45 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.05 Nadreality, zabavna emisija (dvije epizode)
20.00 Krivulja učenja, film, kriminalistička drama
21.50 CSI: Miami, serija
22.40 Ne tako običan život, igrani film, komedija
00.20 Krivulja učenja, film, kriminalistička drama

**PONEDJELJAK
13.7.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Hrvatska uživo
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Divlja Kina: Vrijeme promjena, dokumentarna serija
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik

12.30 - Draga neprijateljica, telenovela
13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
14.30 - Vijesti
14.45 - Norma Rae, američki film
16.35 - Vijesti
16.50 - Naši i Vaši, TV serija (pilot)
17.55 - Hrvatska uživo - Vijesti
18.05 - Hrvatska uživo, 1. dio
18.31 - Hrvatska uživo, 2. dio
19.30 - Dnevnik
20.15 - Čarolija 10, serija
21.10 - Korner
22.20 - Potrošački kod
23.00 - Dnevnik 3
23.35 - Dokumentarni domaći serijali
00.10 - Dosjei X (9), serija
01.00 - Zvezdane staze: Voyager 1, serija
01.45 - Divlji u srcu 1, serija
02.30 - Velemajstor 1, serija
03.15 - Ksena - princeza ratnica, serija
04.00 - Korner
05.05 - Draga neprijateljica, telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani, crtana serija
07.20 - Krava i pile, crtana serija
07.45 - Na kraju ulice
08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (6.)
08.15 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
08.45 - Tree Hill 4, serija za mlade
09.30 - Vip Music Club
10.05 - Ally McBeal 3, serija
10.50 - Dragi John 1, humoristična serija
11.10 - Prijatelj 2, humoristična serija
11.30 - Prijatelj 2, humoristična serija
11.55 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - ATP Umag 1990.: Prpić - Ivanišević
13.40 - Obični ljudi, TV serija
14.25 - Direkt
14.55 - Normalan život: Izbor najboljih žena-majki, emisija o osobama s invaliditetom
15.50 - Šetnja svijetom: Grand Canyon, dokumentarna serija
16.45 - Divlji u srcu 1, serija
17.35 - Ksena - princeza ratnica, serija
18.25 - Vijesti na Drugom

18.40 - U vrtu pod zvijezdama
19.10 - Johnny Bravo
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Velemajstor 1, serija
20.55 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
21.35 - Vijesti na Drugom
21.50 - 24, serija
22.45 - Ciklus filmova Morgana Freemana: Sedam, američki film
00.45 - Na rubu znanosti: Energetska piramida
01.25 - TV raspored

07.05 - Otvori svoje srce, serija
08.00 - Fifi i cvjetno društvo
08.15 - Graditelj Bob, crtana serija
08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.40 Kralj Queensa, serija
11.10 - Rebelde, serija
12.05 - Otvori svoje srce, serija
13.00 - IN magazin by Bijele udovice
13.45 - Inspektor Rex, serija
14.40 - Heroji, serija
15.35 - Ulični ples, igrani film
17.15 - Vijesti Nove TV
17.30 - Inspektor Rex, serija
18.30 - IN magazin
19.15 - Dnevnik Nove TV
20.00 - Lud, zbunjen, normalan
21.00 - Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22.00 - Privatna praksa, serija
22.55 - Mr. Bean, serija
23.25 - Vijesti
23.40 - Heroji, serija
00.35 - Seinfeld, serija
01.05 - Život na sjeveru, serija
01.55 - Ezo TV, tarot show
02.55 - Piknik, igrani film
04.45 - Seinfeld, serija
05.10 - Život na sjeveru, serija
05.55 - IN magazin
06.30 - Rebelde, serija
07.00 - Kraj programa

06.40 - Krava i Pilić, crtana serija
07.00 - SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.25 - Punom parom, kulinarski izazov
07.50 - Astro show, emisija
11.15 - Kako sam upoznao vašu majku, serija
11.45 - U dobru i zlu, humoristična serija
12.10 - Reba, humoristična serija
12.35 - Ekkluziv, magazin
13.15 - Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 - Marina, telenovela
14.35 - Heroji iz strasti,

dramska serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, humoristična serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Rijeka smrti, igrani film, akcijski
21.45 Ples anđela, igrani film, akcijska komedija
23.40 Vijesti
23.45 Noć pokera, show
01.15 Ne tako običan život, igrani film, komedija
02.55 Noć pokera, show

**UTORAK
14.7.2009.**

HRT 1
05.50 - Najava programa
05.55 - Hrvatska uživo
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.05 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Životinjski svijet u ratnoj zoni, dokumentarni film
11.15 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Draga neprijateljica
13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
14.30 - Vijesti
14.40 - Na sjever prema Aljasci, američki film
16.35 - Vijesti
16.45 - City Folk: Istanbul
17.15 - Naši i Vaši, TV serija
17.55 - Hrvatska uživo - Vijesti
18.05 - Hrvatska uživo, 1. dio
18.31 - Hrvatska uživo, 2. dio
19.30 - Dnevnik
20.15 - Čarolija 10, serija
21.10 - Boje turizma
22.00 - Antički Rim: Uspon i pad jednog carstva - Konstantin, dokumentarna serija
23.00 - Dnevnik 3
23.35 - Dokumentarni domaći serijali
00.10 - Dosjei X (9), serija

01.00 - Zvezdane staze: Voyager 1, serija
01.45 - Divlji u srcu 2, serija
02.30 - Velemajstor 1, serija
03.15 - Antički Rim: Uspon i pad jednog carstva - Konstantin, dokumentarna serija
04.05 - reprizni program
04.20 - Boje turizma
05.05 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.20 - Krava i pile
07.45 - Na kraju ulice
08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (7.)
08.15 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu

08.45 - Tree Hill 4, serija za mlade

09.30 - Vip Music Club
10.05 - Ally McBeal 3, serija
10.50 - Dragi Johnne 1, serija
11.10 - Prijatelji 2, serija
11.30 - Prijatelji 2, serija
11.55 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - nogomet, 1990.: Hrvatska - SAD

13.40 - Obični ljudi, TV serija
14.25 - Na debelu i druge žice, emisija pučke i predajne kulture

14.55 - Među nama: Dalmatinske klappe
15.50 - Šetnja svijetom: Kilimandžaro, dokumentarna serija

16.45 - Divlji u srcu 2, serija
17.35 - Ksena - princeza ratnica, serija

18.25 - Vijesti na Drugom
18.40 - U vrtu pod zvijezdama
19.10 - Johnny Bravo, crtana serija

19.30 - VIP Music Club
20.05 - Velemajstor 1, serija
21.00 - Otvaranje Splitskog ljeta: Carmina burana, prijenos

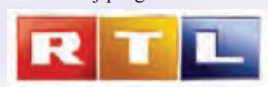
22.35 - Vijesti na Drugom
22.50 - 24, serija
23.45 - Ciklus filmova Morgana Freemana: Bolničarka Betty, film

01.30 - Drugi format
02.10 - TV raspored

07:05 Otvori svoje srce, serija
08:00 Fifi i cvjetno društvo
08:15 Graditelj Bob
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:20 Kralj Queensa, serija
10:50 Rebelde, serija
11:45 Otvori svoje srce, serija

12:40 IN magazin
13:25 Inspektor Rex, serija
14:20 Heroji, serija
15:15 Savršen par, igrani film
17:15 Vijesti Nove TV
17:30 Inspektor Rex, serija
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Lud, zburjen, normalan
21:00 Pazi, zid!, game show
21:45 Goli pištolj 2, film
23:15 Vijesti
23:30 Heroji, serija
00:25 Seinfeld, serija
00:55 Život na sjeveru, serija
01:50 Ezo TV, tarot show
02:50 Gilda, igrani film
04:40 Seinfeld, serija
05:05 Život na sjeveru, serija
05:50 IN magazin
06:25 Rebelde, serija
07:00 Kraj programa

07.00 Krava i Pilić
07.25 Transformeri
07.50 Punom parom, kulinarski izazov
08.15 Astro show, emisija
11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
12.05 U dobru i zlu, serija
12.35 Reba, serija
13.00 Ekkluziv, magazin
13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Heroji iz strasti, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija

17.35 U dobru i zlu, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija

19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
21.15 Osveta šmoljuna, film
22.50 Zaboravljeni slučaj, serija
23.50 Vijesti
00.00 Noć pokera, show
01.30 Rijeka smrti, igrani film, akcijski
03.10 Noć pokera, show

**SRIJEDA
15.7.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Hrvatska uživo
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska

09.05 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Simfonija prirodnog svijeta: Milijun životnih oblika, dok.film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Draga neprijateljica
13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Južna Amerika
14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
14.30 - Vijesti
14.40 - Warm Springs, američki TV film
16.45 - City Folk: Ljubljana
17.15 - Naši i Vaši, TV serija
17.55 - Hrvatska uživo - Vijesti
18.05 - Hrvatska uživo, 1. dio
18.26 - Hrvatska uživo, 2. dio
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Čarolija 10, serija
21.10 - Komandos, film
23.00 - Dnevnik 3
23.25 - Vijesti iz kulture
23.35 - Dokumentarni domaći serijali
00.10 - Dosjei X (9), serija
01.00 - Zvezdane staze: Voyager 1, serija
01.45 - Divlji u srcu 2, serija
02.30 - Velemajstor 1, serija
03.15 - Ksena - princeza ratnica, serija
04.00 - reprizni program
05.05 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.20 - Krava i pile
07.45 - Na kraju ulice
08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (8.)
08.15 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
08.45 - Tree Hill 4, serija za mlade

09.30 - Vip Music Club
10.05 - Ally McBeal 3, serija
10.50 - Dragi Johnne 1, humoristična serija
11.10 - Prijatelji 2, humoristična serija
11.30 - Prijatelji 2, humoristična serija
11.55 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - Wimbledon, finale 1992.: Ivanišević - Agassi

13.40 - Obični ljudi, TV serija
14.25 - Mijenjam svijet
14.55 - Riječ i život: Riječ Božja u životu i poslanju Crkve

15.50 - Šetnja svijetom: Poluotok Dingle, dokumentarna serija

16.45 - Divlji u srcu 2, serija
17.35 - Ksena - princeza ratnica, serija
18.25 - Vijesti na Drugom
18.40 - U vrtu pod zvijezdama
19.10 - Johnny Bravo
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Velemajstor 1, serija
21.00 - Otvaranje Splitskog ljeta: Carmina burana, prijenos
22.35 - Vijesti na Drugom
22.50 - 24, serija
23.45 - Ciklus filmova Morgana Freemana: Bolničarka Betty, film
01.30 - Drugi format
02.10 - TV raspored

07.00 Krava i Pilić, crtana serija
07.25 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.50 Punom parom, kulinarski izazov
08.15 Astro show, emisija
11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
12.05 U dobru i zlu, humoristična serija
12.35 Reba, humoristična serija
13.00 Ekkluziv, magazin
13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Heroji iz strasti, dramska serija
15.25 Magnum, akcijska serija

16.45 - Divlji u srcu 2, serija
17.35 - Ksena - princeza ratnica, serija
18.25 - Vijesti na Drugom
18.40 - U vrtu pod zvijezdama
19.10 - Johnny Bravo
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Velemajstor 1, serija
21.00 - Otvaranje Splitskog ljeta: Carmina burana, prijenos
22.35 - Vijesti na Drugom
22.50 - 24, serija
23.45 - Ciklus filmova Morgana Freemana: Pod sumnjom, američki film
00.40 - Scientia croatica
01.20 - TV raspored

07:05 Otvori svoje srce, serija
08:00 Beba Felix, crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:50 Kralj Queensa, serija
11:20 Rebelde, serija
12:15 Otvori svoje srce, serija
13:10 IN magazin
13:55 Inspektor Rex, serija
14:50 Heroji, serija
15:45 Goli pištolj 2, film
17:15 Vijesti Nove TV
17:30 Inspektor Rex, serija
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Navy CIS, serija
21:00 Zakon brojeva, serija
22:00 Plemenita krv, film
23:40 Vijesti
23:55 Heroji, serija
00:50 Seinfeld, serija
01:20 Život na sjeveru, serija
02:15 Ezo TV, tarot show
03:15 Opasna afeta, igrani film
04:45 Seinfeld, serija
05:10 Život na sjeveru, serija
05:55 IN magazin
06:30 Kraj programa

07:05 Otvori svoje srce, serija
08:00 Beba Felix, crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:50 Kralj Queensa, serija
11:20 Rebelde, serija
12:15 Otvori svoje srce, serija
13:10 IN magazin
13:55 Inspektor Rex, serija
14:50 Heroji, serija
15:45 Goli pištolj 2, film
17:15 Vijesti Nove TV
17:30 Inspektor Rex, serija
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Navy CIS, serija
21:00 Zakon brojeva, serija
22:00 Plemenita krv, film
23:40 Vijesti
23:55 Heroji, serija
00:50 Seinfeld, serija
01:20 Život na sjeveru, serija
02:15 Ezo TV, tarot show
03:15 Opasna afeta, igrani film
04:45 Seinfeld, serija
05:10 Život na sjeveru, serija
05:55 IN magazin
06:30 Kraj programa

07.00 Krava i Pilić, crtana serija
07.25 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.50 Punom parom, kulinarski izazov
08.15 Astro show, emisija
11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
12.05 U dobru i zlu, humoristična serija
12.35 Reba, humoristična serija
13.00 Ekkluziv, magazin
13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Heroji iz strasti, dramska serija
15.25 Magnum, akcijska serija

16.45 - Divlji u srcu 2, serija
17.35 - Ksena - princeza ratnica, serija
18.25 - Vijesti na Drugom
18.40 - U vrtu pod zvijezdama
19.10 - Johnny Bravo
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Velemajstor 1, serija
21.00 - Otvaranje Splitskog ljeta: Carmina burana, prijenos
22.35 - Vijesti na Drugom
22.50 - 24, serija
23.45 - Ciklus filmova Morgana Freemana: Bolničarka Betty, film
01.30 - Drugi format
02.10 - TV raspored

07.00 Krava i Pilić, crtana serija
07.25 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.50 Punom parom, kulinarski izazov
08.15 Astro show, emisija
11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
12.05 U dobru i zlu, humoristična serija
12.35 Reba, humoristična serija
13.00 Ekkluziv, magazin
13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Heroji iz strasti, dramska serija
15.25 Magnum, akcijska serija

16.45 - Divlji u srcu 2, serija
17.35 - Ksena - princeza ratnica, serija
18.25 - Vijesti na Drugom
18.40 - U vrtu pod zvijezdama
19.10 - Johnny Bravo
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Velemajstor 1, serija
21.00 - Otvaranje Splitskog ljeta: Carmina burana, prijenos
22.35 - Vijesti na Drugom
22.50 - 24, serija
23.45 - Ciklus filmova Morgana Freemana: Pod sumnjom, američki film
00.40 - Scientia croatica
01.20 - TV raspored

07:05 Otvori svoje srce, serija
08:00 Beba Felix, crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:50 Kralj Queensa, serija
11:20 Rebelde, serija
12:15 Otvori svoje srce, serija
13:10 IN magazin
13:55 Inspektor Rex, serija
14:50 Heroji, serija
15:45 Goli pištolj 2, film
17:15 Vijesti Nove TV
17:30 Inspektor Rex, serija
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Navy CIS, serija
21:00 Zakon brojeva, serija
22:00 Plemenita krv, film
23:40 Vijesti
23:55 Heroji, serija
00:50 Seinfeld, serija
01:20 Život na sjeveru, serija
02:15 Ezo TV, tarot show
03:15 Opasna afeta, igrani film
04:45 Seinfeld, serija
05:10 Život na sjeveru, serija
05:55 IN magazin
06:30 Kraj programa

16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 CSI: New York, kriminalistička serija
 20.50 Kosti, kriminalistička serija (dvije epizode)
 22.30 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 23.30 Vijesti
 23.40 Noć pokera, show
 01.10 Osveta šmokljana, igrani film, komedija
 02.35 Noć pokera, show

ČETVRTAK
16.7.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Hrvatska uživo
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Prirodni svijet: Divlja žetva, dok film

11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Draga neprijateljica
 13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Južna Amerika
 14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Ciklus filmova Alfreda Hitchcocka: Nazovi M radi ubojstva, američki film
 16.35 - Vijesti
 16.45 - City Folk: Amsterdam
 17.15 - Naši i Vaši, TV serija
 17.55 - Hrvatska uživo - Vijesti
 18.05 - Hrvatska uživo, 1. dio
 18.31 - Hrvatska uživo, 2. dio
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Čarolija 10, serija
 21.10 - U objektivu
 21.45 - Drugi Dubrovnik, dokumentarni film
 22.20 - Kratki susreti
 23.00 - Dnevnik 3
 23.35 - Dokumentarni domaći serijali
 00.10 - Dosjei X (9), serija
 01.00 - Zvezdane staze: Voyager 1, serija
 01.45 - Divlji u srcu 2, serija
 02.30 - Velemajstor 1, serija
 03.15 - Ksenia - princeza ratnica, serija
 04.00 - reprizni program
 04.05 - U objektivu
 04.35 - Kratki susreti
 05.05 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
 07.00 - Mali titani, crtana serija
 07.20 - Krava i pile, crtana serija
 07.45 - Na kraju ulice
 08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (9.)
 08.15 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
 08.45 - Tree Hill 4, serija za mlade
 09.30 - Vip Music Club
 10.05 - Ally McBeal 3, serija
 10.50 - Dragi Johnie 1, humoristična serija
 11.10 - Prijatelji 2, humoristična serija
 11.30 - Prijatelji 2, humoristična serija
 11.55 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - rukomet, LP 1992.: Zagreb - TEKA Santader
 13.40 - Obični ljudi, TV serija
 14.25 - Drugo mišljenje: Poremećaji ličnosti
 14.55 - Trenutak spoznaje
 15.50 - Šetnja svijetom: Italija, Umbria - dok. serija
 16.45 - Divlji u srcu 2, serija
 17.35 - Ksenia - princeza ratnica, serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.40 - U vrtu pod zvijezdama
 19.10 - Johnny Bravo
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Velemajstor 1, serija
 20.55 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
 21.35 - Vijesti na Drugom
 21.50 - 24, serija
 22.45 - Vip Music Club LP

00.45 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 01.25 - TV raspored
 07.05 Otvori svoje srce, serija
 08.00 Beba Felix, crtana serija
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.30 Rebelde, serija
 11.10 Kralj Queensa, serija
 12.05 Otvori svoje srce, serija
 12.50 IN magazin
 13.45 Inspektor Rex, serija
 14.40 Heroji, serija
 15.35 Životne nedaće, film
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Inspektor Rex, serija
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Navy CIS, serija
 21.00 Zakon brojeva, serija
 22.00 Mravi, igrani film
 23.35 Vijesti
 23.50 Seinfeld, serija
 00.20 Život na sjeveru, serija
 01.15 Ezo TV, tarot show
 02.15 Plemenita krv, film
 03.45 Životne nedaće, film
 05.15 Seinfeld, serija
 05.40 Život na sjeveru, serija
 06.25 IN magazin
 07.00 Kraj programa

07.00 Krava i Pilić, crtana serija
 07.25 Transformeri,

crtana serija
 07.50 Punom parom, kulinarski izazov
 08.15 Astro show, emisija
 11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 12.05 U dobru i zlu, humoristična serija
 12.35 Reba, serija
 13.00 Ekkluziv, magazin
 13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.35 Heroji iz strasti, dramska serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Reba, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Mjenjačnica, zabavna emisija
 20.50 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
 22.30 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 23.30 Vijesti
 23.40 Noć pokera, show
 01.10 Kosti, kriminalistička serija (dvije epizode)
 02.40 Noć pokera, show

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskotanka.hr

5	1991	KOŠO RIBAR KLEČIĆ	SPRINT SPINAL	PROČITANI KORIMAN I JANA KALIBRI BIMBOZ	ALAN V. TASOVIC	PTICA KUPICA	AUTOVINAR SJEVOPNE BIBET		TEREN	TALJANO	GLUMICA KROČ	SAJFISTER FLOCAP LEY	NAČIN KO MAGRAM LALURE	KORISNA SE KORIS KOČ
		IZAVE MA POLICIJ						STAVI VEĆ MUS- LIMANJE						
		KORISNA GRIDA								MAGEL TRILAGNE MAGLOJE BET AP JONANT				
		KADREM- JA ZA KO ZALUBU UMET- NOŠT			KASA PICALI POTI DVA BIVANLU									
		UTRA	JENKO ME, PANA DREČKA S VARNOM I BOLICOM				RETEČA PLAMBA NA GRAMER ALEKALE I KROČKA		TALJAN BET OTAC SAPNET SIT BLUČE					
		KORISTEKA SVETA PTICA				PORTUGAL PABOLO- BET U GRUBTU		SHARCH STONE LAKTAS- FUD			DRUGO ME ZA BELG GRAD ATH JOK GLUMICA			
		PSERNA DREČK		OTOK U PROČEK I OTLAKAD TURKNA REMAN									ITALIJE DREČKA JAVORČKA LISTA	
		VELIKOSEPSKI POLITIČAR IZ BIOLEČKA IJAM KORISNA: NINA-SARAGI VISOČKA ZA TLAMU										KRAPNA		
		TAL. OKLA GATELA GOVARNI POTLUB- DIDA										KACKE AGASO TARPER		
		EPCHA			KRISTEPI HERTING									
		BRIGI STARE		GALLA TROVIL LAKNA TERESKA								ANTE PARKOVIC		
		TRIDA KORISNA		SPALJAN BAKETE BAKETAS GLUMICA NOVET								TAMAM U SARU GRIGOROV DANOC		GLUMICA NOŠT
		JAVNO ROČIĆ					KORPANKI U RYJAMA BROČKA PALLUBA UDVO							
		PRVI SLOVO ABCEDE	GLUMICA SPOLJAN PETAJ						HOČATI KRETAJI SE GRUP MILGAR				UPRAH SHAKES POČEKOV BUENA	
		PIREČOLA KIDANCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTIERE"	UMJETNO ZUBALO RUVČI OTOK							SARMA PAPKA	SAPNA NAILONNI BIMPTATOR			
		STANO RIVSKI NOVOTI			ČOVJEK NOŠI GOVORI PARKOV BNA KORAN							BE DNI ČVAG		
		OVČKA DAPKA					NAČIČKA ATLETSKA UTRA "KIMU"							
		PANA ASAPSKI KORLI KAP						ANČIČKI GRAD KOČ METKOVAČA						

KLASIFIKACE KRIZOVÉHO